

Täysistunto

Tiistai 2.12.2025 klo 14.00—21.23

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.23.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59 ja 18.00—19.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (15.59—18.00 ja 19.59—21.23).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 58-63/2025 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 104/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.00 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus mahdollistaa tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisten tarjouskilpailujen kokeilu metsätalouden luonnonhoitoon maksettavien tukien tehokkaammaksi kohdentamiseksi.

Vihreät pitää kannatettavana hallituksen esityksen lähtökohtaa, että metsänomistajia ohjataan tulosperusteisten tukien avulla valitsemaan kustannusvaikuttavia ja innovatiivisia keinoja luonnontilan parantamiseen.

Valiokunnan käsittelyssä nousi esiin, että esitykseen liittyy luonnon monimuotoisuuden edistämisen kannalta huolia ja kysymyksiä. Usea lausunnonantaja pitää tulosperusteisia tukia tervetulleina askeleina mutta on samaan aikaan todennut, että luontohyötyjen kannalta

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

tuettujen toimenpiteiden pysyvyys olisi syytä varmistaa. Tämä huoli pysyvyydestä liittyy hoito- ja kunnossapitovelvoitteiden määräaikoihin, jotka ovat 5—11 vuotta.

Tämä esitys ei ole täydellinen, mutta tällä pyritään aidosti löytämään uusia kustannus-vaikuttavia kannustimia luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen talousmetsissä, ja tämän esityksen myötä niitä nimenomaan on tarkoitus kokeilla, jotta löydetään sitten ne parhaat ja vaikuttavimmat keinot. Me vihreissä ollaan pitkään puhuttu siitä, että metsänomistajille on tarjottava ansaintakeinoja luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielujen vahvistamiseksi, mutta jotta tulospäätteisten tukien vaikuttavuus voidaan varmistaa, tarvitaan sekä lyhyen että pitkän aikavälin seuranta. Lisäksi tämän kokeilun rinnalla on edistettävä lainvalmistelua, jossa pyritään suojaamaan uhanalaista luontoa ja arvokkaita luontokohteita talousmetsissä nykyistä paremmin.

Siksi teen vastalauseen 3 mukaiset lausumaesitykset, jotka tässä vielä luen:

”1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa uusien ekologisten, kasvua edistävien sekä metsien biologiseen monimuotoisuuteen ja metsäluonnon hoitoon myönnettävien tukien vaikutuksia niin meneillään olevan Metka-kauden aikana kuin sen jälkeen. Erityistä huomiota pidemmän aikavälin seurannassa on kiinnitettävä luonnonhoitotoimenpiteiden luonnon tilaa parantavien tulosten pysyvyyteen tukien takaisinperinnän määräaikaisten jälkeen.

2. Eduskunta edellyttää, että luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden pienvesien ja puronvarsien suojaamiseksi valtioneuvosto ryhtyy lainvalmisteluun, jolla asetetaan minimileveysvaatimus suojavyöhykkeille tällaisten puronvarsien ja pienvesistöjen läheisyyteen.

3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto turvaa hallituksen esityksen mukaisten uusien tulospäätteisten tukien kokeilun rahoituksen sekä ryhtyy valmisteluun Metso- ja Helmi-ohjelmien rahoituksen lisäämiseksi tasolle, joka täyttää Suomen tavoitteen luontokadon pysäyttämisestä vuoteen 2030 mennessä.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

14.03 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen lähtökohta metsänomistajien ohjaamiseksi tulospäätteisten tukien avulla valitsemaan kustannustehokkaimpia keinoja metsäluonnon tilan parantamiseksi on hyvä. Valtion rajalliset tukieurot on kohdennettava nykyistä paremmin metsäluonnon tilan parantamiseksi.

Esityksessä ehdotettuun järjestelmään ja valittuihin tukikohteisiin liittyy kuitenkin monia huolia. Keskeiset hiilinielua vahvistavat toimet ovat jääneet kokonaan uupumaan näiden pilotoitavien toimenpiteiden joukosta. Huolta herättää myös luonnonhoitotoimiin osoitettujen resurssien riittävyys sekä tavoiteltujen luontohyötyjen pysyvyys erittäin lyhyen hoito- ja kunnossapitovelvoitteen seurauksena. Hallituksen esitys ei siis tällaisenaan täytä sille asetettuja tavoitteita eikä varmista ekologisten hyötyjen pysyvyyttä, ja siksi kannatan edustaja Elon tekemää esitystä eli näitä lausumia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.04 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt on käsittelyssä hallituksen esitys laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustinjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta. Valitettavasti hallituksen esitys on puutteellisesti valmisteltu ja rajattu niin, että

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

kokeilulle asetetut tavoitteet eivät todennäköisesti toteudu. Hallinnolliset kustannukset ovat merkittävät, ja kokeiluun varatut määrärahat menevät näin hukkaan. Kannusteisiin käytettävissä olevat varat ovat rajalliset, joten on tärkeää, että ne ovat taloudellisesti tehokkaita ja vaikuttavia.

Kannustimen tulisi synnyttää toimintaa, joka ei toteutu ilman tukea. Julkisen talouden kasvava kestävyysvaje korostaa julkisen rahoituksen vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden parantamista. Viime kaudella aloitetun metsittämistuen istuva hallitus lakkautti juuri, kun tuen myöntäminen on päässyt vauhtiin. SDP vaatii järjeistämistä verorahojen jakamiseen niukkenevien talousarvioiden todellisuudessa, ja kahdeksi vuodeksi tarkoitettu kokeiluluontoinen tuki hallinnollisine kustannuksineen on verorahojen epätarkoituksenmukaista käyttöä.

Arvoisa herra puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen esityksen, että lakiehdotus hylätään ja että hyväksytään yksi lausumaehdotus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.05 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse hyvin konkreettisesti siitä, että metsänomistajille tarjotaan uusia, vapaaehtoisia ja tuloksiin sidottuja työkaluja metsänhoitoon — ei pakkoa vaan kannustimia. Pääministeri Orpon hallitusohjelma linjaa laatua ja vaikuttavuutta. Tämä näkyy esityksessä, eli tukea saa silloin, kun metsänomistaja tekee toimia, joilla parannetaan luonnon tilaa ja vesiensuojelua. Ympäristölliset tarjouskilpailut ja tulospäruusteiset tuet kohdentavat eurot sinne, missä niillä saadaan eniten aikaan. Metsänomistaja pääsee itse tarjoamaan kohteensa ja määrittelemään, millä tuella on valmis toimimaan. Se on reilua, markkinaehtoista ja huomioi sen, että Suomessa on noin 620 000 erilaista metsänomistajaa.

Kokeilu on määräaikainen ja rajattu, mutta suunta on oikea: kohti järjestelmää, jossa metsien taloudellinen käyttö ja luonnon monimuotoisuus eivät ole vastakkain vaan samassa paketissa. Tämän takia pidän esitystä perusteltuna ja kannatan valiokunnan mietintöä sekä lakiesityksen hyväksymistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.07 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Toisin kuin edustaja Lahdenperä sanoi, tämä esitys ei ole siinä mielessä vaikuttava, että hyvin suuri osa tämän esityksen rahoista menee hallintoon ja byrokraatiaan. Se on aivan kestämatöntä, sillä tämän kokeilun jälkeenkin aina kymmenen vuoden ajan tätä tietojärjestelmää pitää pitää yllä ja kustannukset siitä jatkuvat, vaikka kokeilu päättyisi.

On myös täysin kestämatöntä, että tätä markkinoidaan ikään kuin uutena kannustimena metsänomistajille, kun metsänomistajilta itseltään leikataan tämä raha Metka-tuista. Taimikonhoitoa tehdään ylipäättäänkin Suomessa liian vähän, ja nyt nuoren metsän hoidon tukea alennetaan 200 eurosta 180 euroon hehtaarilta, ja tällä leikkauksella sitten ollaan tekevässä tätä sinänsä hyvää järjestelmää. On hyvä, että löydetään vapaaehtoisia uusia keinoja tukea luonnonhoitoa metsässä, mutta tämä toteutettu malli ei ole järkevä.

Lisäksi kun varatut määrärahat tulevat todennäköisesti olemaan riittämättömiä ja kohdentuvat niille isoille toimijoille, joilla on varaa tämä byrokraatia paremmin hoitaa, niin on aika todennäköistä, että sinne varantoon ja kaikkien järjestöjen ja muitten tietoon jää aluei-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

ta, jotka eivät saaneet rahoitusta, mutta ne ovat sitten seuraavan harmaan suojelun kohde silloin, kun metsäkauppoja tehdään. Todennäköisesti niitä yksikään yhtiö ei uskalla ostaa, vaikka tähän rahoitukseen pääsyä sitten ei olisi.

Näillä perusteilla esitän vastalauseen 2 mukaista muotoilua ja hylkäämistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kannatan lämpimästi edustaja Kalmarin tekemää hylkäämisesitystä. Perustelu, minkä edustaja Kalmari äsken esitteli, oli todella hyvä.

Nyt ollaan tekemässä yksityismetsäomaisuuden siirtämistä erilaisille suojelujärjestöille ja byrokratialle. Elikkä nythän, kuten me kaikki tiedämme, Euroopan unioni tällä hetkellä tekee kaikkensa Ursula von der Leyenin johdolla, että yksityinen omaisuus siirretään yhteisölliseen omistukseen. Tämä on eurososialismin suurinta viisautta tällä hetkellä tässä maanosassa eli Euroopassa. Mitä tekee muu maailma? Siellä investoidaan tulevaan, rakennetaan tulevaa, luodaan yrityksille toimintaedellytyksiä. Euroopan unioni luo maihin valtavaa byrokratiaa ja sääntöjä, jotka kajoavat nimenomaan yksityiseen omaisuuteen.

Metsäomaisuus on Suomen kannalta henki ja elämä. Siellä on töitä, siellä on toimeentuloa, ja meidän metsiämme ei uhkaa mikään muu kuin tämä vihervasemmiston halu päästä sinne hämmentämään omia ideologioitaan, joilla suo-ojat tukitaan, luodaan valtava metaanituotantolaitos sinne suolle sadoiksi vuosiksi. Ettekö te lukeneet Brasilian ilmastokokouksen julkilausumaa? Siellähän sanotaan nimenomaan, että metaani on erittäin vaarallinen kasvihuonekaasu, ja nyt te esitätte, että luotte byrokratiaa, lisää suojelua.

Kuten edustaja Kalmari kuvasi aivan oikein, jos näitä harmaan suojelun kohteita tulee sinne metsiin paljon, niin puunostajat, jotka ostaisivat sieltä leimikon, eivät tule enää sille alueelle, kun he tietävät, että ympäristöjärjestöt hoitavat sinne 50 kameraa. Ylehan tuo sinne koko tulostusyksikkönsä, ja siellä on varmaan enemmän porukkaa kuin Talikkalan markkinoilla kuvaamassa, että yksi kanto on kaatunut väärään suuntaan.

Eihän tällä keinoin Suomen talous nouse. Nyt me luomme koko ajan lisää sellaisia asioita, että oikeasta metsänhoidosta raha vähenee, kuten edustaja Kalmari kuvasi. Taimikonhoidon rahat vähennetään, pannaan hömppään rahaa. Byrokratia kasvaa, ja metsien kunto heikkenee. Olkaa kiitollisia, rakkaat suomalaiset, että metsiä on hoidettu ja uudistettu. Se on pitänyt ne elinvoimaisina, ja se kestää myös ilmastonmuutoksen ja tarjoaa suomalaisille töitä. Sitä älkää hukatko.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.11 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys, jolla ehdotetaan muutettavaksi metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmää, siitä annettua lakia, on mielestäni varsin hyvä ja perusteltu. Meillä Suomessa on todellakin laaja joukko yksityisiä metsänomistajia ja monet heistä haluavat tehdä työtä paremman ympäristön eteen, metsäluonnon monimuotoisuuden, vesistöjen puhtauden eteen, mutta usein he toivoisivat, että he saisivat tähän joitakin tukia ja kannusteita. Nyt tällä lakimuutoksella nimenomaisesti halutaan tarjota metsänomistajille tukea ensi alkuun ainakin neljään eri toimenpiteeseen: siis lehtipuuosuuden lisäämiseen taimikossa ja nuoren metsän hoitoon, suojavyöhykkeen jättämiseen vesistöjen äärelle, lehtojen luonnonhoitoon sekä soiden ennal-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

listamiseen. Tällä esityksellä myös halutaan nimenomaan parantaa tulosperusteisuutta näiden tukien osalta ja otetaan käyttöön myös tämmöinen tarjouskilpailumenetelmä, joka tietysti parantaa sitä, että sitten voidaan pienemmällä rahalla saada ehkä enempi aikaiseksi. Tämä tukien uudistaminen ja vaikuttavuuden lisääminen ovat molemmat tosi hyviä tavoitteita. VTV:hän on aiemmin kiinnittänyt huomiota omassa tarkastusraportissaan, että meidän metsänhoitoomme liittyvät tuet ovat osittain ristiriitaisia ja niiden vaikuttavuus ei ole ollut niin hyvää kuin olisi pitänyt olla, ja siltäkin osalta tämä lakiesitys toivottavasti vie tätä asiaa eteenpäin.

No, ihan ymmärrettävästi tässä lakiesityksessä on myös tullut eteen sellaisia huolia ja muutamia nostoja, että miten tämä toimii. Yksi varmasti on se, että nämä resurssit, mitä tähän osoitetaan, ovat varsin vähäisiä. Jos mietitään sitä suhdetta, mitä meidän puuntuotannonliseen kasvuun osoitettavia tukia on ensi vuonna, niin ne ovat 36 miljoonaa, kun tähän metsäluonnon hoitoon osoitettavia tukia on vain yli 11 miljoonaa, ja tästä 11 miljoonasta vain 0,8 miljoonaa nyt koskee näitä tässä esitettyjä uudentyyppisiä tukia. Kun samanaikaisesti me tiedetään, että meidän täytyisi todellakin parantaa metsäluonnon monimuotoisuutta, parantaa metsien ilmastohyötyjä ja myös huolehtia vesistöjen puhtaudesta, niin tietysti tämän suhteen pitäisi olla varsin toisenlainen.

Toinen ongelma, mikä nousi tässä esiin, on se, että kun tätä tukea on niin vähän, niin hallinnollisten kulujen osuus on tästä aika suuri. Tämä vaatii Metsäkeskukseen uusia tietojärjestelmiä, tämä vaatii tietysti henkilökuntaa myös käsittelemään näitä tukia, mutta itse ajatellen, että tämä on hyvä päänavaus, ja tämä toivottavasti sitten jatkaa ja kannustaa näiden tämäntyyppisten tukien käyttöön tämän kokeilun jälkeenkin. Ja tietysti myös se, että tämä tuki olisi pidempi, olisi tarpeen myös sen takia, että ne muutokset metsäluonnossa kuitenkin ottavat aikansa ennen kuin ne tapahtuvat, ja siinäkin mielessä se, että tämä tuki olisi pidempi, olisi parempi niiden vaikutusten näkökulmasta.

No, sitten todella, jos katsotaan näitä neljää tukimuotoa, mitä tämä koskee, niin nämähän ovat ennen kaikkea luonnon monimuotoisuutta ja vesistöjen suojelua koskevia asioita ja tietysti myös jo ilmastokriisiin sopeutumista, koska jos lehtipuiden määrä kasvaa, niin se myös auttaa metsiä sopeutumaan paremmin esimerkiksi ilmaston kuumenemisen myötä tuleviin erilaisiin tuholaisiin. Mutta tässä lausuntopalautteessa ihan asiallisesti on kiinnitetty huomiota siihen, että tällä ei juurikaan yritetä parantaa metsien ilmastohyötyjä. Se on varsin valitettavaa, koska me tiedetään, että nimenomaan siellä maankäyttösektorilla meidän pitäisi tehdä enemmän, ja siellä me pystymme myös edullisesti tekemään. Sen takia esimerkiksi kiertoajan pidennys, säästöpuiden suurempi määrä ja jatkuvapeitteisen kasvatuksen lisääminen erityisesti turvemailla olisivat sellaisia, mitä toivoisin, että jatkossa otettaisiin näihin tukiin.

Sitten se iso ongelma näissä tuissa on se, että tässä toimenpiteiden vaikutusten pysyvyys jää aika lyhyeksi. Lehtipuuosuuden lisäyksen osalta vaatimus on vain viisi vuotta, suojavyöhykkeen osalta kymmenen vuotta, ja jos mietitään, että suojavyöhykkeen osalta se pysyvä suojelu olisi tärkeää ja jos hakataan se suojavyöhyke kymmenen vuoden jälkeen, niin siitä ei valitettavasti ole merkittävää lisähyötyä nykytilanteeseen, mutta toivotaan tietysti, että tämä nyt kannustaisi ensin suojelemaan sen kymmenen vuotta ja sitten mahdollisesti myös pidempään.

Sitten ehkä se kaikkein hankalin kohta näissä määräajoissa on tämän ennallistamisen tuen osalta, koska tässä vaaditaan vain yhdentoista vuoden ennallistamistukea ja me tiedämme, että ne ennallistamisen hyödyt tulevat ajan kuluessa. Ja itse asiassa siinä ihan alus-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

sa, kun tehdään ennallistamistyötä, saattaa jopa tulla haittoja, niin vesistöihinkin tämmöinen ravinnekuormasysäys kuin esimerkiksi ilmaston osalta, mutta pidemmällä aikavälillä ne hyödyt ovat kuitenkin merkittävästi suuremmat, ja sen takia olisi tärkeää, että tämä tuen vaatimus olisi pidempi kuin se yksitoista vuotta. Ruotsissahan on esimerkiksi laki, joka vaatii, että näissä ennallistetuissa kohteissa se velvoite on voimassa 50 vuotta, ja jos se metsäpalsta tai ennallistettu suopalsta myydään jollekin toiselle, niin se velvoite edelleen säilyy. Tämäntyyppinen laki pitäisi olla meilläkin, koska meillähän on tapaus, että Metsähallitus on vuonna 2017 ennallistanut ojitetun suon valtion rahoilla, sen jälkeen se on myynyt tämän palstan yksityiselle toimijalle ja sitten tämä yksityinen on ojittanut sen saman kohteen uudestaan vuonna 2021. Tässähän ei ole järjen hiventäkään, ja sen takia tämän ennallistamisen osalta olisi syytä velvoittaa, että todellakin sen vaikutuksen pitää olla pysyvämpi kuin vain tuo yksitoista vuotta, ja ottaa vaikka mallia siitä Ruotsin laista.

Mutta kaiken kaikkiaan näen, että tämä lakiesitys, vaikka tässä on näitä haasteita ja ongelmia, on kohti parempaa metsätalouden tukijärjestelmää, jossa paremmin haetaan sitä vaikuttavuutta ja tulosperusteisuutta. Toivon, että tämä jatkuu tässä tukipolitiikassa laajemminkin ja myös maataloustukien osalta, mutta myös pidän perusteltuna edustaja Elon esittelemiä lausumaesityksiä tämän lain parantamisen jatkokäsittelyä ajatellen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.18 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ihan aluksi haluan tuoda esille sen huolen tuolta metsänomistajilta ja kentältä, että tämän vuoden osaltahan nämä Metka-rahastaimikon hoitoon, nuoren metsän hoitoon ovat jo aikaa sitten loppuneet, ja taitaa olla niin, että jopa 40 prosenttia seuraavan vuoden rahoistakin on jo tässä vaiheessa käytetty. Tietysti se on ristiriidassa sen kanssa, että meillä on satojatuhansia hehtaareja, jopa 600 000 hehtaaria, tällä hetkellä näitä hoitorästejä, ja tämä tilanne on tietysti erittäin huolestuttava.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän nyt käsittelyssä olevaan esitykseen liittyen, niin vaikka tässä on osin ihan kannatettavia tavoitteita, on keskusta jättänyt vastalauseen, ja se kohdistuu siihen, että meidän mielestämme tämä esitys ei huomioi näitä eri alueiden ja kasvupaikkojen eroja eikä monimuotoisuustavoitteita kyetä mielekkäällä tavalla sovittamaan yhteen tämän metsätalouden taloudellisen kannattavuuden kanssa, ja sen vuoksi tämä esitys on käytännössä jäämässä tehottomaksi. Se, mikä tietysti meitä tässä huolestuttaa ja oikeastaan ihmetyttää, on, että tässä ollaan nostamassa näitä hallinnollisia kustannuksia aika voimakkaasti. Hallinnollisten kustannusten määrä voi nousta jopa yli 10 prosenttiin ja syödä itse näille varsinaisille toimenpiteille tarkoitettuja tukivaroja, ja kyllä meidän näkemyksen mukaan nämä eurot pitäisi nimenomaan käyttää sinne metsänomistajille tehokkaammin ja itse näihin toimenpiteisiin eikä siihen byrokratiaan ja hallinnolliseen pyörittelyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

14.20 Piritta Rantanen sd: herra puhemies! Joo, kyllä se niin on, että SDP:kin kannattaa ehdottomasti tämän lain hengen tavoitetta. Siis ehdottomasti meidän täytyy pitää meidän monimuotoisuudesta ja metsien ilmastokestävyydestä huolta.

Mutta kyllä se niin on, että tämä vaan siis on erittäin huonosti tehty ja suunniteltu laki ja pilotti. Niin kuin tässä on jo tullut moneen kertaan, tämä lisää hallinnollisia kustannuksia

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

yli miljoonalla, vaikka jaettava tukipotti voi parhaimmillaan ylittää kymmenen miljoonaa tänä koko aikana, kun tämä on voimassa, nimenomaan niin, että me joudumme taas keksimään pyörän uudelleen tietojärjestelmissä. Tämä hallitus lakkautti edellisen hallituksen tekemän joutomaitten metsitystuen, jonka hallinnollista taakkaa kannamme vuoteen 38 saakka. Kun nyt meillä tulee uusi järjestelmä, jota taas ylläpidetään monia vuosia, niin meillä on kohta niin monta tietojärjestelmää, että meillä menevät kaikki nämä jaettavat eurot jo pelkästään näitten tietojärjestelmien ylläpitoon.

Kaikkein suurin huoli kyllä minullakin liittyy nimenomaan siihen, että me teemme nyt erittäin lyhyeksi ajanjaksoksi, kolmeksi vuodeksi, tällaisen pilotin. Metsätaloudessa se yksi kvartaali voisi olla vaikka 30 vuotta, mutta teemme tämän nyt siis kolmeksi vuodeksi ja aiomme sitten tulevaisuudessa hyödyntää tästä tulleita tuloksia ja johtopäätöksiä, jotka voivat johtaa meitä aivan harhaan. Nämä voivat johtaa meitä aivan vääränlaiseen politiikkaan myös tulevaisuudessa. Niin kuin täällä kuultiin, tällä on siis tarkoitus esimerkiksi tätä lehtipuuston määrää lisätä. Tavoitehan on erinomainen. Juuri näin meidän pitää toimia. Mutta kysynpä vain, kuinka tämä edistää tätä meidän polarisoitunutta metsäkeskustelua, että nyt kun sinä jätät sinne metsäsi viideksi vuodeksi lehtipuustoa, sinä saat siihen tuen, ja sen jälkeen saatkin kaataa ne lehtipuut — viideksi vuodeksi kun lupaat jättää ne sinne, sinä saat tämän tuen. En usko, että tämä tätä meidän yleistä metsäkeskustelua mitenkään edistää, vaan kyllä tässä on isona vaarana, että käy juuri toisinpäin eli niin, että taas tulee se mahdollisuus kritisoida niin, että kyllä, metsänomistajat saavat tällaisia tukia, vaikka mitään vaikuttavuutta niillä ei ole.

Siitä syystä ehdottomasti kannatan aiemmin tässä keskustelussa edustaja Suhosen tekemää vastalause-esitystä ja tämän lain hylkäämistä. Se on kyllä ainoa oikea tapa, tehdä sitten joku uusi, parempi, näitä tavoitteita pitkäjänteisemmin tavoitteleva esitys. Toivon, että hallitus vielä tulee tässä järkiinsä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

14.23 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Suomi on metsien maa. Metsätalous on meille valtavan tärkeä. Se luo työpaikkoja, taloudellista hyvinvointia ja pitää metsät hiilinieluina. Hallitus tuo nyt käyttöön uuden tavan ohjata metsänhoitoa. Tämä tapa on nykyaikaisempi ja vastuullisempi. Metsätalouden tukijärjestelmää uusitaan niin, että siirryttäisiin jopa tuloksiin perustuviin tukiin ja ympäristöön liittyviin kilpailutuksiin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että metsänomistaja saa kannustimen muun muassa lehtimetsien suosimisesta.

Esityksessä kannustetaan kilpailuttamaan toimenpiteitä, jotka auttavat luontoa, kuten suojakaistaleiden jättämistä jokien ja purojen varsille, soiden kunnostamista ja lehtometsien hoitamista. Tämä on kustannustehokas tapa ohjata metsänhoidon suuntaa. Hallitus ei määräile säännöillä vaan luo kannustimia, jotka palkitsevat metsänomistajia siitä, että he tekevät hyvää työtä luonnon ja ympäristön eteen. Julkiset rahat ohjataan sinne, missä ne tekevät metsien eteen eniten hyvää.

Tämän esityksen tärkeä anti on myös se, että se tuo varmuutta metsäalalle. Kun tukijärjestelmä Metka jatkuu katkotta, metsänomistajat voivat suunnitella hoitotyöt etukäteen ja tehdä ne oikeaan aikaan. Koko metsäala saa kaipaamaansa rauhaa ja ennustettavuutta.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on nostanut esiin myös nuoret metsät. Riskinä on, että jos metsiä ei hoideta riittävän hyvin, niin puun kasvu hidastuu, kiertoajat pitenevät ja hiilinie-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

lun kertymä pienenee. Valiokunta painotti myös suometsien hoidon ja vesiensuojelun tärkeyttä. Tukien pitää taata, että hoitotyöt tehdään siten, että vesistöt pysyvät puhtaina.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa mietinnössään myös resursien riittävyyttä ja Metka-järjestelmän kehittämistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.25 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Luonnon monimuotoisuus ja sen lisäämiseen kannustaminen on totta kai hyvä asia, ja ajatuksen tasolla myös tämä lehtiin lisääminen on hyvä, eli tämä tavoite on varmasti monessa suhteessa jaettu.

Mutta tämä itse hallituksen esitys sen sijaan on kyllä jossain määrin minun mielestäni vaillinainen. Tämä esitys ei huomioi eri kasvupaikkojen eroa vaan käytännössä rajaa osan Suomesta, osan metsänomistajista pois. Esityksen myötä nykyisellään laajasti hyödynnetty taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki alennetaan 200 eurosta 180 euroon hehtaarilta. Käytännössä Metka-tukia leikataan, jotta niitä rahoja voidaan osoittaa sitten vain osalle metsänomistajista, ja se ei minun mielestäni oikeastaan ole reilua, koska tämä on myöskin alueellinen kysymys.

Huolestuttavaa on tämä hallinnollisten kulujen kasvu, joka täällä on jo aiemmin noussut esille, eli jopa kymmenen prosenttia tästä nyt tänne ohjattavasta rahasta menee näihin hallinnollisiin kustannuksiin. Ei se kuulosta välttämättä kauhean tehokkaalta, jos 1,28—1,35 miljoonaa euroa menee ihan vain sinne hallinnollisiin kustannuksiin. Luulen, että tämän voisi tehdä järkevämminkin, jos haluaisi.

Haluaisin kannustaa hallitusta muutenkin näissä metsäasioissa kiinnittämään huomiota myös semmoisiin isoihin, laajempiin ongelmiin, joita tuolla meidän metsäpuolella on, esimerkiksi siihen, millä tavalla metsäala saadaan uudelleen houkuttelevaksi, koska Suomi on ollut aina monessa suhteessa metsäalalla edelläkävijä, mutta viime vuosien erinäisten tapahtumien seurauksena metsäalan houkuttavuus ja luonnonvara-alan houkuttavuus ovat laskeneet. Eli miten ne saataisiin houkuttavammiksi? Miten me pystyttäisiin panostamaan korkeampaan jalostusasteeseen, jotta me myös saataisiin sitä tuloa enemmän pienemmällä määrällä?

Ja sitten yksi tämmöinen omasta mielestäni etenkin Pohjois-Suomen kannalta hyvin tärkeä asia on ulkomaille myytävä metsämaa. Eli milloin hallitus alkaa tekemään toimia sen eteen, että ulkomaille ei valuisi meidän metsäomaisuutta maapohjineen?

Mutta mikäli aiemmin ei ole vielä kannatusta tullut, niin kannatan myöskin edustaja Kalmarin tekemää esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

14.27 Teemu Kinnari kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tänään käydään laajaa keskustelua metsistä ja metsien hoidosta.

No, ensin itse tähän esitykseen: Kyllä, kyse on kokeiluluonteisesta järjestelystä, joka tehdään nyt sitten tähän tukijärjestelmän ympärille. Siihen on valittu nämä neljä metsänhoitomuotoa, jotka tähän on valittu.

Mitä tulee nimenomaan tähän nuorten metsien hoitoon, niin selvää on, että se on se tärkein asia, millä pidetään jatkossakin huoli siitä, että tässä maassa on metsiä, joista puuta voidaan korjata, ja on hiilinielut, jotka myös toimivat, eli aivan keskeinen osa tässä koko-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

naisuudessa on tietysti tämä nuorten metsien hoito. Nyt tämä lehtipuusekoituksen lisääminen, tai sen osalta sen tuominen tähän tuettuna muotona, on mielestäni ihan hyvä kokeilu, ja kukaan ei estä viiden vuoden jälkeen myös jatkamasta sitä toteutusta, mihin minä itsekin kannustan.

Kyllä, mitä tulee tähän kokeiluun, näitten hallinnollisten kulujen kustannusten osuus tästä kokonaisuudesta on valitettavan suuri, se on sanottava ihan suoraan. Mielelläni näkisin, että se olisi pienempi, mutta jos ja kun meillä on oltava tämä järjestelmä, jonka kautta tätä tehdään, niin se valitettavasti vaatii nämä investoinnit, mutta kaiken kaikkiaan näen, että tämä on ihan hyvä tapa lähteä kokeilemaan tämäntyyppistä järjestelmää, mikä semminkin tuo meille myös sitä faktapohjaa. Jos ja kun meillä lieenee jossain vaiheessa edessä myös tämän ennallistamisasetuksen jalkauttaminen, niin tämä antaa meille myös vähän pohjatietoa ja osaamista siihen käytäntöön, minkälaisia asioita meillä on siinä edessä.

Siihen, mitä tässä nyt edustajien suulla on tullut sanottua: Kyllä hallitus ymmärtää sen metsätalouden ja metsäklusterin merkityksen, ja edelleen kun puhutaan metsätoimialasta, — toimialasta, jonka suhteellinen osuus meidän tavaraviennin arvosta on siinä 17 ja 20 prosentin paikkeilla — niin kyllä me ymmärretään, kuinka merkittävästä asiasta puhutaan silloin, kun puhutaan suomalaisesta metsäklusterista. Tämä on hyvä tässä salissa myös aina määrääjain nostaa esille, ja vielä niin, että se on myös toimiala, joka uusiutuu ja luo jatkossakin meille hyvinvointia ja mahdollisuuksia. Metsät ovat päinvastoin nimenomaan ratkaisu eikä ongelma, ja näin se on jatkossakin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.30 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Joo, toden totta, varmaan on aina hyvä muistuttaa aika ajoin tässä salissa, että todellakin me kaikki näemme, että metsätaloudella on todella merkittävä rooli meidän maassamme. Se on ollut pitkään meidän hyvinvoinnin lähde ja on varmasti sitä tulevaisuudessakin. Meidän täytyy tietysti varmistaa, että metsänkäyttö on kestävää myös ympäristöllisesti niin monimuotoisuuden ja vesistöpuhtauden osalta kuin ilmaston osalta. Sen takia minusta on hyvä, että tässä hallitus nyt kokeilee tavallaan näitä metsäluonnon hoidon tukia ja koettaa vielä lisätä niiden vaikuttavuutta.

Näiden hallinnollisten kulujen suurta osuuttahan voi pienentää ihan vain sillä, että laiteetaan Metka-tukien potista suurempi osuus metsäluonnon hoitoon. Silloinhan hallinnollisten kustannusten osuus pienenee. Mutta kaiken kaikkiaan siis on ihan totta, että toivottavaa on, että tämä jatkuu tulevaisuudessakin, jolloin ne nyt tehtävät, esimerkiksi tietojärjestelmään tarvittavat muutokset ovat sitten jatkossakin käytössä. Pidän itsekin valitettavana sitä, mitä täällä nousi esille, että esimerkiksi joutoalueiden metsitystukea — viime kaudella sitä tehtiin, se vaati omat muutoksensa tietojärjestelmiin — nyt sitten tämä hallitus ei ole jatkanut. Siinä mielessä ikään kuin on hallinnollisia kuluja mennyt hukkaan.

Ajattelin, että nostan tässä vielä pari asiaa. Tosiaan lehtipuuosuuden lisääntyminenhan on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävää. Se parantaa riistan elinympäristöä, ja se on myös metsäluonnon ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta merkittävää. Kun ajattelee, että tämä tukihan on nyt rakennettu nimenomaan niin, että jatkossa taimikonhoitoon saatavan tukisumman saa, jos siinä lisää lehtipuuta, ja jos ei lisää, niin saa vähemmän kuin nyt, niin en ajattele, että tämä nyt olisi tässä siinä mielessä rahallisesti ongelma. Minä toivon, että se nimenomaan kannustaa metsänomistajia lisäämään sitä lehtipuustoa. En siis

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

näe sitä riskiä siinä kauheasti, että sitten mentäisiin se lehtipuisto sieltä viiden vuoden jälkeen kaatamaan. Toivottavasti näin on, että näin ei todellakaan tehdä.

Tämän suojavyöhykkeen osalta haluaisin vielä nostaa sen, että mielestäni se on ihan perusteltua, että tähän on rajattu alueellisesti nimenomaan Varsinais-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Kainuun maakuntiin. Siinä mielessä se on minusta hyvä ajatus, koska tietysti Varsinais-Suomessa meidän pitää sitä Saaristomeren valuma-aluetta parantaa ja huolehtia, että sieltä ei tule päästöjä. Pohjois-Karjalassa, Kainuussa meillä on paljon turvemaita, ja sieltä tulee helposti päästöjä.

Haluan vielä nostaa esiin sen, että nythän me metsien osalta ollaan kriittisissä hetkissä siltä osin, että 60—70-luvuilla kun paljon ojitettiin soita, jotta saatiin metsää kasvamaan, niin nyt nämä metsähän ovat tulossa hakkuukypsiksi. [Puhemies koputtaa] Me tarvittaisiin itse asiassa niitä tukimuotoja siihen, että me estettäisiin se, että avohakataan ja uudisojitetaan näitä alueita, jolloin tulee valtavat niin ilmastopäästöt kuin vesistöpäästöt. [Puhemies koputtaa] Toivon, että myös tähän mietittäisiin uusia tukielementtejä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.34 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan jatkaa vielä tuosta, mitä edustaja Oinas-Panuma ansiokkaasti nosti. Kun tämä sekametsien suosiminen tehdään nimenomaan metsänomistajien rahoilla leikkaamalla nuoren metsän hoidosta se 20 euroa, niin sitä jakopottia ei voi saada kuka tahansa metsänomistaja, koska kaikilla alueilla ei ole mahdollista tehdä sekapuustoa. Meillä on paljon tämmöisiä salpaussekä-, suomenselkä-, harjualetta ja hiekkaharjua, joissa yksinkertaisesti ei pysty tällaista metsää kasvattamaan, tai koko pohjoinen Suomi, joka on boreaalista havumetsävyöhykettä eikä siellä lehtipuu menesty, eikä myöskään se menesty porojenkaan vuoksi, jolloin tämä tuki on epäoikeudenmukainen. Kaikilta viedään, mutta se annetaan ikään kuin valikoidusti. Sama asia vielä voidaan todeta hirvikantatihentymäalueilla. Sielläkin on erittäin vaikeaa sekapuustoitusta lisätä, vaikka tämä ajatus on erittäin hyvä ja valiokunta on monissa yhteyksissä ja myös allekirjoittanut kannustanut siihen sekapuustoitisuuden lisääntymiseen.

Kannattaa myös huomioida se edustaja Siposen puheenvuoro, jossa kerrottiin, että tänäkin vuonna Metka-rahast loppuvat kesken ja maksatuksia siirtyy seuraavalle vuodelle. Kun tämä on se tilanne, niin kuinka voimme olla varmoja, että tähän kyseiseen toimenpiteeseen riittää rahoitus, ettei käy pelkästään niin, että tänne ilmoitetaan näitä tuettavia kohteita, jotka jäävät sitten kirjattuina sinne, mutta rahaa ei tule, ja ne harmaalla suojelulla suojellaan myöhemmin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

14.36 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! On harmillista, että tästä jo pari hallituspuolueen edustajaa, joittenka puheenvuoroihin olisin halunnutkin vastata, kerkesi poistumaan. Kun tässä sanottiin, että tämä tuo sitä ennustettavuutta, niin juuri päinvastoinhan tässä käy. Eli nyt tämä on just semmoinen, että jokainen hallitus keksii vähän jonkun oman kannustejärjestelmänsä ja seuraava muuttaa sitä. Tämä nimenomaan ei tuo sitä ennustettavuutta, vaan tämä vaatii taas uutta koulutusta ja infoamista niin sinne, jotka kouluttavat ja infoavat niitä metsänomistajia, kuin myös nimenomaan sinne metsänomistajille. Meillä on tämä hallitus aloittanut jo niin, että Metsähallituksessa ja Metsäkeskuksessa isot yt:t

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

pidettiin ja henkilöstöä merkittävästi vähennettiin. Ja taas me itse luomme byrokratiaa, vaikka itse olin ymmärtänyt, että tämä hallitus puhuu kaikesta muusta kuin byrokratian lisäämisestä. Taisi olla niin, että byrokratiaa piti pystyä vähentämään.

Mutta vielä tähän nuoren metsän hoitoon: Niin kuin tässä edustaja Mikkonenkin sanoi, että tuskinpa kukaan metsänomistaja viiden vuoden päästä niitä lehtipuita kaataa, niin siinä tähän tämä koko ydin onkin. Jos yhtään on sellaisilla alueilla oma metsä, niin jokainen metsänomistaja kyllä huolehtii siitä, että se lehtipuusto kasvaa siellä ilman tätä tukeakin. Siitähän tässä on tosiasiallisesti kyse, että jokainen vastuullinen metsänomistaja tekee nämä temput jo ilman tätä tukea. Siitä tässä on kyse.

Mutta toivon todella, että me jatkossa — kun tässä näihin hallinnollisiin kustannuksiin viitattiin — löytäisimme tästä salista sellaisen yhteisen tekemisen meiningin, että erityisesti näissä metsiin liittyvissä asioissa, kun se kvartaali on niin pitkä, tekisimme yhteistyössä sellaisia kannustavia malleja, joihin voisimme sitoutua useammaksi hallituskaudeksi. Se on varmasti tämän kansan, metsätalouden ja metsänomistajien kaikkein suurin etu, että me tekisimme niitä pitkäjänteisesti eikä näin, joka hallituskaudella omalla versiolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.38 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Oikeastaan juuri sitä yritin sanoa tuossa aiemmassa puheenvuorossani, mistä edustaja Rantanen tässä oli huolissaan, että miksi nyt niille lehtipuille siellä taimikonhoidossa ja nuorissa metsissä maksetaan tukea, kun sitä tehdään muutenkin. Siis nythän tämä tukisumma ei sinänsä muutu, jos te sitä lehtipuuta sinne lisäätte, ja se kannustaa sillä tavalla siihen, että jos et tee sitä, niin se vähän vähenee tästä nykyisestä. Siinä mielessä juuri tämän osalta en nyt pitäisi suurta huolta siitä, miksi tuetaan sellaista, mitä ehkä tehtäisiin muutenkin, koska sitä taimikonhoitoa nyt joka tapauksessa tuetaan. Nyt siihen tulee tämä elementti, että sen nykyisen määrän tukea saa, jos sitä lehtipuuta sinne lisää, ja kun tiedämme, että sillä on sekä monimuotoisuuden, riistan elinympäristön kuin ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta hyviä asioita, niin sehän on hyvä vaan.

Mutta ehkä sen takia itse asiassa tätä puheenvuoroa pyysin, kun tuli esille se, että onko niin, että tässä nyt jokainen hallitus poukkoilee näiden tukien suhteen. Kyllähän se iso kuva kuitenkin on ihan selvä, että meidän täytyy varmistaa se, että meidän metsänhoitomme on jatkossakin monimuotoisempaa, metsät ovat monimuotoisempia, eliikkä niitä elementtejä, joilla pystytään ylläpitämään ja lisäämään metsien monimuotoisuutta, tulee kannustaa. Samalla tavalla meidän pitää huolehtia siitä, että emme aiheuta vesistöhaittoja, eliikkä niitä toimia, joilla me vähennämme valumia. Siihen pitää osoittaa lisää kannusteita. Sitten toisaalta meidän täytyy varmistaa se, että meidän maankäyttösektorimme toimii hiilinieluna ja ylläpitää pitkäaikaisia varastoja. Siihen pitää osoittaa tukea. Nämäkin tukielementit, mitä tässä nyt esitetään, ovat aika lailla sen suuntaisia, että siinä mielessä, jos ajattelen metsänomistajana, että mikä on se suunta ja mikä on se iso näkymä, niin se on tietysti tämän-tyyppiset toimet, ja vaikka jotkut yksittäiset toimet saattavat sitten ehkä vähän muuttua, niin se on selvää, että se iso kuva kuitenkin menee kohti sitä entistä kestävämpää metsänhoitoa myös luonnon monimuotoisuuden, ilmaston kuin vesistöjen puhtauden kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

14.41 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä tähän loppuun lisätä, että nyt kun tämä byrokratia-automaatti tähän tuli — siis sinänsä hyvälle tavoitteille — niin on tärkeää, että kun varmaan Metsäkeskuksellakaan ei siihen neuvontaan riittäviä resursseja ole, niin esimerkiksi metsänhoitoyhdistykset sitten palvelevat metsänomistajia niin, että myös tällaisten pienimuotoisten tai perhemetsäviljelmien kohdalla näitten tukien hakeminen olisi sitten helpompaa, niin että ei tarvitse akateemista loppututkintoa, että pystyy tällaisia toimia hoitamaan. Ja vielä, kun hakee näitä, niin myös itselle jäisi jotakin, eikä se kaikki jää siihen välille.

Pyytäisin vielä hallitukselta, joka toimeenpanee tätä, että yritetään asetuksilla vielä karsia sieltä se, mikä karsittavissa tässä mallissa nyt on, ja sitten pyytäisin metsänhoitoyhdistyksiltä ja muilta, jotka metsänhoitotoimissa auttavat, esimerkiksi metsäintegraatit, että tekisivät mahdollisimman helpoksi tätä pienmetsänomistajan kannalta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 118/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 23/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.42 **Maaret Castrén kok:** Arvoisa puhemies! Ennaltaehkäisevä, sujuva terveydenhoito on potilaan etu. Avun tarpeet tunnistetaan jo alkuvaiheessa. Osa tätä kokonaisuutta on nyt keskustelussa oleva laki, jonka tavoitteena on nimenomaan päivittää neuvolan, koulun ja opiskeluterveydenhuollon sekä lasten ja nuorten suun terveydenhuollon sääntelyä vastaamaan paremmin nykyisiä tarpeita. Vaikuttavuutta parannetaan ja joustavuutta lisätään, kun laista poistetaan tarkat ajankohdat terveystarkastuksille ja tarkastusten ajankohdat ja sisältö määritellään jatkossa asetuksella.

Toinen lain keskeinen muutos kohdistuu opiskeluterveydenhuoltoon. Jatkossa terveystarkastus sisältää Puolustusvoimien ennakkoterveystarkastuksen, jonka hyvinvointialue järjestää opiskelijan täyttäessä 18 vuotta, edelleen naisille tietysti vapaaehtoinen, palveluskelpoisuuden osalta. Näin kaksi erillistä tarkastusta yhdistetään ja päällekkäisyydet vähenvät. Resurssit käytetään siis järkevämmiin.

Lisäksi kaikkien yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden terveystarkastukset toteutetaan jatkossa tarveperusteisesti, kuten korkeakouluopiskelijoilla on jo nyt käytäntönä. Laki tuo mukanaan myös sähköisen terveystarkastuksen osaksi näitä terveystarkastuksia. Tämä kysely tuottaa pohjatietoa terveystarkastuksen kohdentamisen ja ajankohdan määrittämiseksi ammattihenkilön arvioinnin tueksi.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Valiokunnassa tehtiin erittäin hyvä lisäys: pidimme tärkeänä, että kun on mahdollisuus lisätä koulun opettajan arvio, joka on nytten tarkoitus mahdollistaa, niin vanhempien suostumuksen sijaan pyydetään nuoren suostumus silloin, kun nuori on siihen kykenevä.

Arvoisa puhemies! Neuvola ja kouluterveydenhuolto ovat niitä kaikkein keskeisimpiä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukipilareita. Meidän tehtävämme on varmistaa, että ne pysyvät joustavina ja tarkoituksenmukaisina. Esitetyt muutokset tukevat Orpon hallituksen tavoitetta vahvistaa ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa ja parantaa palvelujen vaikuttavuutta. Esityksellä vahvistetaan myös valtiontaloutta ensi vuonna 2,55 miljoonaa ja vuonna 27 yhteensä 9,4 miljoonaa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ja myös puolustusvaliokunta korostavat kuitenkin, että hyvinvointialueiden kustannukset korvataan täysimääräisesti ja että valtioneuvosto myös seuraa rahoituksen riittävyyttä.

Tämä lakiesitys on tarpeellinen, vähentää turhaa sääntelyä unohtamatta sen tuomia säästöjä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

14.45 Ville Merinen sd: Arvoisa puhemies! Kannatamme SDP:ssä periaatteessa hallituksen esitystä. Esityksen tavoitteena on vähentää päällekkäistä työtä ja mahdollistaa resursien tarpeenmukainen kohdentaminen.

Asiantuntijakuulemisten mukaan opiskeluterveydenhuollon ja kutsuntojen tarkastuksen yhdistäminen on hyödyllistä myös tarkastusten laadun ja kattavuuden parantamiseksi sekä nuorten yhdenvertaisuuden sekä miesten ja naisten välisen tasa-arvon lisäämiseksi, kun koko ikäluokalle tarjotaan samansisältöiset terveystarkastukset. On myös tärkeää, että tarkastusten sisältö ja toteutus vastaavat nykyisiä lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteita. Itse toivon, että erityisesti mielen hyvinvointiin kiinnitetään entistä enemmän huomiota.

Yhdymme kuitenkin valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitettyyn huoleen siitä, että hallituksen esityksessä ei ole riittävästi huomioitu resursseja ja rahoituksen riittävyyttä. Kun esitykseen sisältyy vuodesta 27 alkaen kymmenen miljoonan euron leikkaus hyvinvointialueiden rahoitukseen, vaarana on, että lasten ja nuorten palvelut itse asiassa heikenevät ja niiden tarpeenmukainen saatavuus vaarantuu. Pidämme hallituksen säästölaskelmaa ylimitoitettuna. Uudistusta ei tule rakentaa epävarmojen laskelmien varaan eikä rahoitusleikkaus edellä.

Arvoisa puhemies! Jotta palveluita voidaan hyvinvointialueilla kehittää vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti, rahoitus on turvattava. Sääntelyä voidaan keventää, mutta ei lasten ja nuorten terveyden ja kehityksen kustannuksella. Meidän tulee varmistaa, että jatkossa lasta odottavien ja heidän perheidensä sekä alle kouluikäisten lasten, oppilaiden ja heidän perheidensä sekä opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin seuranta ja edistäminen toteutuvat yhdenvertaisesti koko maassa.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla esitän, että lakiehdotukset hylätään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.47 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Kannatan hallituksen esitystä, koska se tuo terveystarkastuksiin järkevää joustoa ilman, että lasten ja nuorten oikeus palveluihin heikkenee. Kun tarkkoja ajankohtia ei enää naulata lakiin vaan säädetään asetuksella, voi-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

daan palveluja päivittää nopeammin muuttuvan toimintaympäristön ja tutkimustiedon mukaisesti.

Esitys yhdistää Puolustusvoimien ennakoterveystarkastuksen luontevaksi osaksi toisen asteen opiskeluterveydenhuoltoa. Tämä parantaa tarkastusten laatua ja kattavuutta, vähentää päällekkäistä työtä ja vahvistaa nuorten yhdenvertaisuutta, kun koko ikäluokka tavoitetaan saman järjestelmän kautta. Sähköinen terveystarkastus auttaa kohdentamaan tarkastuksia niille, jotka tarvitsevat tukea eniten, ja samalla keventää hallinnollista työtä. Pidän esitystä varsin perusteltuna. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

14.48 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä olevan esityksen tarkoituksena on hallituksen mukaan keventää sääntelyä, selkeyttää säädöspohjaa ja antaa hyvinvointialueille järjestämisen vapautta. Harva varmaan enää tässä vaiheessa yllättyy siitä, että nämä kaikki ovat kiertoilmaisuja rahoituksen leikkaamiselle. Tämä on jälleen yksi leikkauslaki, jolla leikataan 9,4 miljoonaa euroa koulu- ja opiskelijaterveydenhuollosta vuoden 27 tasossa.

Tämä lähes 10 miljoonan euron leikkaus hyvinvointialueiden rahoitukseen johtaa siihen, että lasten ja nuorten palveluita käytännössä heikennetään ja niiden tarpeenmukainen saatavuus vaarantuu entisestään. Esityksen mukaan suurin osa rahoitusleikkauksista toteutuu toisen asteen opiskeluterveydenhuollon terveystarkastuksien vähentämisellä, eli jälleen etenkin nuoret maksavat leikkauspolitiikan hintaa. Tämä ei ole oikeudenmukainen eikä järkevä suunta, sillä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on todella keskeinen ennalta ehkäisevä palvelu, jolla lapset ja nuoret voivat saada ongelmiinsa tukea ajoissa. Siksi näiden palveluiden rahoitusta on syytä vahvistaa, ei leikata.

Kannatan edustaja Merisen tekemää vastalauseen mukaista hylkäsesitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.49 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin tällä lakiesityksellä halutaan yhdistää näitä erilaisia terveystarkastuksia. Se on periaatteessa ihan järkevääkin, tai ainakin usein voi olla ihan järkevää ja perusteltua, ja siinä mielessä ajatellaan, että erilaisia kustannussäästöjä voidaan siitä saada.

Mutta valitettavasti tämä laki aika paljon näyttäytyy nimenomaan tämmöisenä säästölakina, ja mielestämme tässä ei ole nyt huomioitu lasten ja nuorten etua. Katsomme, että jotta näitä palveluita voidaan hyvinvointialueilla vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti kehittää, myös niitten rahoitus pitäisi varmistaa. Jos me mietitään näitä terveystarkastuksia ja niiden merkitystä ja sitä, miten me voidaan varmistaa, että me ennalta ja hyvissä ajoin, varhaisesti voidaan puuttua erilaisiin ongelmiin ja haasteisiin, niin silloin juuri meidän täytyy varmistaa se, että näitä tarkastuksia tehdään riittävästi. Siinä mielessä tässä esityksessä ajateltu yhdistäminen ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista, vaan pitäisi paremmin huomioida ne lasten ja nuorten tarpeet ja yksilöllisyyksin.

Sen takia me vihreät myös kannatamme tätä esitettyä vastalauseetta ja näemme, että sitä tarkastusten tärkeintä funktiota, mikä niillä on, sitä, että päästään ennalta puuttumaan ja varhaisessa vaiheessa puuttumaan, ei tule vaarantaa vaan pitää huolehtia riittävästä resursseista.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 103/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 10/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.52 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä lakiesityksessä on siis kyse aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotuksesta kouluissa sekä valmistavan opetuksen rajaamisesta niin, etteivät ne maahanmuuttajataustaiset, jotka ovat täällä Suomessa syntyneet, enää pääsisi siihen valmistavaan opetukseen.

Edellisessä istunnossa me keskustana olemme jättäneet tästä vastalauseen ja siihen liittyvät pykälämuutokset, mutta meillä on myös kaksi lausumaehdotusta tähän aiheeseen, ja ne esitän tässä nyt:

Eli on paljon mahdollista, että tämä kuitenkin menee läpi, joten edellyttäisimme, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi vaikutuksia perusopetuksen valmistavan opetuksen ja lisäopetuksen rajaamisesta vain Suomen ulkopuolella syntyneille ja tuo tarvittaessa eduskuntaan esityksen rajauksen poistamiseksi. Tässä on se vaara, että näiden kymmenen prosentin, jotka nykyään siinä valmistavan opetuksen piirissä vielä ovat ja jotka ovat täällä Suomessa syntyneet, suomen kielen taso ja muutenkin kouluttautuminen jää aivan puolitiehen, emmekä me kyllä sen tyypistä haluaisi. Kaikille pitää antaa mahdollisuus suomen kielen oppimiseen ja Suomeen sopeutumiseen.

Sitten toinen lausuma koskee näitä aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksuja ja niitä korotuksia. Niitä vaikutuksia on seurattava ja arvioitava, jotta voidaan katsoa, toteutuvatko eri kunnissa asuvien lasten oikeudet yhdenvertaisesti ja sitten toteutuvatko kunnissa yleensä asiakasmaksuhelpotusten myöntämiset ja perimättä jättämiset hyvällä tavalla, koska nämä asiakasmaksut jo nyt ja sitten vielä tämän tulevan korotuksen kanssa voivat kyllä aiheuttaa tosi isoja esteitä toimintaan osallistumiselle. Kysymyshän aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana olevien lasten osalta on yleensä näistä aivan pienistä, 7—9-vuotiaista lapsista, joiden ei kyllä pitäisi olla yksin kotona iltapäiviä ja pitkiä aikoja muutenkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.54 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Valmistavan opetuksen lisäopetus kohdistetaan jatkossa niille, jotka sitä oikeasti tarvitsevat, eli Suomeen myöhemmin muuttaneille oppilaille, joilla kielitaito ei ole vielä riittävä. Samalla Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset saavat tukea siellä, missä kuuluukin, eli varhaiskasvatuksessa ja eskarissa muiden lasten kanssa. Mielestäni tämä on hyvin arkijärkistä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja korotetaan indeksiin sitoen, ja on hyvä muistaa, että maksua voidaan edelleen alentaa tai jättää perimättä, jos perheen tilanne sitä vaatii. Kannatan esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.55 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kannatan näitä edustaja Kososen tekemiä lausumaesityksiä. Se on varmasti vähintä, mitä tässä tilanteessa, jos tämä huono esitys menee läpi, voidaan tehdä.

Jatkan tästä edustaja Lahdenperän puheenvuorosta, kun oli tästä valmistavasta opetuksesta kyse, siitä, että se on kohdennettu niille, jotka sitä todella tarvitsevat: tulee tämän aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta mieleen jatkaa tästä, onko aamu- ja iltapäivätoiminta sitten tarkoitettu jatkossa niille, joilla on varaa siitä maksaa? Kyllä tämä, mikä nyt näihin aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuihin tehdään, on aika roima korotus.

Todellakin kyse on ykkösluokkalaisista, kakkosluokkalaisista lapsista. Tälläkin hetkellä jo tulee siitä kuitenkin viestiä, että kaikki eivät pysty sinne lapsia viemään, kun katsovat, että ne maksut ovat nyt jo sen verran korkeat. Ja nyt kun käytännössä tulee tämä korotus sitten kun valtionosuuksia leikataan, niin kyllä meillä keskustassa on suuri huoli siitä, kuinka moni perhe, kuinka moni lapsi sitten jää jatkossa tämän aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan ulkopuolelle näiden maksujen korotusten takia.

Voi vain kysyä, mitä nämä lapset sitten jatkossa siellä kotona tekevät, kun eivät sinne aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaan mene. No, varmaan aika monella valitettavasti se vastaus on, että ovat siellä kännykällä, lisää ruutuaikaa. [Milla Lahdenperän välihuuto] — No, edustaja Lahdenperälle: on todella hienoa, jos siellä on isovanhemmat, mutta tiedän, että aika monta perhettä on sellaista, joilla niitä isovanhempia ei siellä kotona ole. Täytyy ottaa huomioon perheiden erilaiset tilanteet. Silloin kun itse olin pieni lapsi ja tässä iässä, niin minulla oli kyllä mummo ja ukki kotona, mutta väitän, että tänä päivänä tämä ei ole kovin yleistä, ja sen varaan ei voida laskea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.57 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskusta on aina kannattanut sitä, että lapsille mahdollistettaisiin toimintaa niin, että he liikkuisivat, tekisivät harrasteita yhdessä ja muodostuisi yhteisöjä, jotka kantavat sitten esimerkiksi mielenterveysongelmien yli tai ehkäisevät mielenterveysongelmia myöhemmässä vaiheessa. Keskusta on luonut mallin, jolla jokainen suomalainen on ollut mahdollisuudessa lähteä saamaan omaa harrastustoimintaa. Meistä on todella surullista se, että nyt tämän aamu- ja iltapäivätoiminnan taksat nousevat niin, että vähävaraisilla perheillä ei siihen ole mahdollisuuksia.

Te kaikki tiedätte sen, että se reitti, että haetaan sitten vapautuksia näistä maksuista, on aika haastava ja ei kosketa kaikkia niitä, joilla taloudellisesti on tiukkaa. Uskon, että tämä — aivan samoin kuin se hallituksen hyvä teko, kännykkäkielto koulussa — harrastamiseen kannustaminen olisi Suomen tulevaisuuden kannalta merkityksellinen asia, sillä jokainen tunti pois sieltä ruudulla notkumisesta on erittäin positiivinen asia. Meillä on jopa nuoria, jotka eivät enää juurikaan uskalla kommunikoida toisen ihmisen kanssa, kun se kaikki on tapahtunut siellä somessa tai erilaisissa tekstillisissä kanavissa.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Myöskin meidän kannattaisi kaikkien miettiä, että silläkin, mitä paremmin kaikki ulkomaalaistaustaiset ihmiset kotoutuvat tänne Suomeen, oppivat kielen, mihin hallitus on muissa yhteyksissä kannustanutkin, on merkitystä siihen, miten yhteiskuntamme tulevaisuudessa pärjää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen.

15.00 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Nyt on todellakin menossa jo tämän lakiesityksen toinen käsittely, ja siinä ensimmäisessä käsittelyssä oli näitä pykälämuutosesityksiä, joita myös vihreät kannattivat ja joissa nimenomaan oltaisiin haluttu muuttaa tätä lakia niin, että tätä valmistavaa opetusta ei rajata ja näiden aamu- ja iltapäivätoiminnassa perittävien enimmäismaksujen korotuksia ei tällä tavalla tehtäisi kuin tässä esityksessä on.

Tässä on tullut minun mielestäni hyviä puheenvuoroja edellä siitä, miten merkittävä esimerkiksi tämä aamu- ja iltapäivätoiminta on, ja miten pitäisi varmistaa, että se on aidosti mahdollista kaikille lapsille. Itse asiassa monille lapsille aamu- ja iltapäivätoiminta on ainoa mahdollisuus harrastaa, ja jos näitä maksuja korottamalla me rajaamme osan lapsista pois, niin se on todella huolestuttavaa. Sinänsä kyllä hallituksen perustelu siitä, että nämä maksut sidotaan indeksiin, on ihan ymmärrettävä, mutta tietysti on hyvä huomata, että samanaikaisesti hallitus on jäädyttänyt tällä hetkellä useiden etuuksien indeksejä, kuten esimerkiksi työttömyystuen, lastenhoidon tuen ja yleisen asumistuen kohdalla. Tämä eriparisuushan nyt johtaa siihen, että maksujen indeksitarkistukset muodostuvat aidosti todelliseksi korotuksiksi pienituloisille, ja se todellakin saattaa rajata sitten paljon lapsia pois tästä toiminnasta. Tässä nostettiin esille myös se, että no sitten voidaan hakea vapautusta ja niin edelleen, mutta me tiedämme kuitenkin todellisuudessa elämästä, että kaikki perheet eivät näin tee, vaikka siihen mahdollisuus olisikin.

No sitten tämä toinen asia, valmistavan opetuksen rajaaminen ulkomailla syntyneisiin, on todella typerää politiikkaa. Täällä edustaja Lahdenperä totesi, että tämä rajataan nyt vain niille, jotka sitä tarvitsevat, mutta me tiedämme, että tällä hetkellä noin kymmenen prosenttia valmistavan opetuksen oppilaista ovat sellaisia, jotka ovat Suomessa syntyneitä. Ja vaikka me nostettaisiin varhaiskasvatusta ja sen osallistumisastetta, jotka ovat hyviä keinoja tukea maahanmuuttajataustaisten lasten kielen oppimista, niin kaikki lapset eivät kuitenkaan syystä tai toisesta tule siihen osallistumaan. Näiden lasten kohdalla tämä valmistava opetus on todellakin tärkeä, ja se tulisi varmistaa ilman rajoituksia.

Niin kuin edustaja Kalmari tuossa edellä hyvin totesi, on meidän kaikkien etu, että täällä asuvat lapset mahdollisimman hyvin integroituvat ja kotoutuvat tänne, ja sen takia pidän todella typeränä ja varsin vastuuttomana tätä hallituksen rajausta niin, että tämä nyt sitten rajataan pois sellaisilta lapsilta, jotka ovat syntyneet Suomessa mutta kuitenkin sitä valmistavaa opetusta ehdottomasti tarvitsisivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

15.03 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä tästä eriarvoisuudesta, mitä tämä lakiesitys tulee lisäämään: Kun aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut nousevat, niin tähän on suoraan yhteydessä sitten siihen, millä tavalla pärjää se kunta, jossa tämä lapsi asuu. Ja kun tämä hallitus ei saanut aikaiseksi kuntien valtionosuusuudistusta, jota todella esi-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

merkiksi me tuolla itäisessä Suomessa odotimme, niin tämä tulee palvelemaan niitä kuntia, joissa on mahdollisuus maksuhelpotuksia ja -kevennyksiä antaa, eli varakkaita kuntia.

Tämä valtionosuusuudistus: Yleensä yhteensä näillä kuntaveroilla ja valtionosuuksilla katetaan koulut, varhaiskasvatus ja myös aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut. Ne ovat se suurin kululuokka. Tällä hetkellä, koska niin sanotut sote-erät vaikuttavat vielä valtionosuuksissa, siellä on häviäjiä niin pienissä kunnissa kuin isoissa kunnissa, hyvin monenlaisissa kunnissa, mutta karkeasti voi sanoa, että niissä kunnissa, joissa ei sairastettu niin paljon vuonna 22, kuntien valtionosuudet ovat ihan kohdallaan, mutta esimerkiksi siellä itäisessä Suomessa, jossa nyt sairastetaan aina aika paljon, kun on ikääntynyttä väestöä, ne sote-erät ovat olleet sen verran isommat, että esimerkiksi me Savonlinnassa joka vuosi yhdeksän miljoonaa euroa maksamme valtiolle. Se on kyllä erikoinen suunta, jos miettii meidän tyyppistä kaupunkia.

Siksi on tosi edesvastuutonta hallitukselta, että se tuo jatkuvasti tänne eduskuntaan tällaisia esityksiä, jotka vain entisestään vievät näitä perheiden ja lasten välisiä eroja suuremmiksi. Tiedämme jo aikaisemmista tutkimuksista, että tähän mennessä jo 31 000 lasta on viety hallituksen päätöksillä köyhyYTEEN. Tämä esitys on yksi sillä listalla, että olot kyllä eivät ole yhdenvertaiset eri puolilla Suomea. Se saa kyllä turhautuneeksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.05 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Jatkan vielä hetken näistä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuista. Täältä valiokunnalle annetusta lausunnosta löytyy paljonkin materiaalia ja perusteluja sille, miksi tämä korotus ei ole järkevä, mutta poimin nyt tästä yhden, joka varmasti meille kaikille merkitsee kuitenkin painavaa sanaa. Se on lapsiasiavaltuutetun lausunto.

Täällä todetaan muun muassa näin, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee olla tosiasiallisesti kaikkien perusopetuksessa olevien nuorempien lasten saatavilla riippumatta lapsen ja perheen sosioekonomisesta asemasta. Lapsiasiavaltuutettu pitää erittäin kyseenalaisena, että jälleen kerran ehdotetaan muutosta, joka todennäköisimmin kohdistuu voimakkaimmin jo valmiiksi heikommassa asemassa oleviin lapsiperheisiin, mikä vielä selkeästi todetaan hallituksen esityksen vaikutusten arvioinneissa. Tämän maksujen enimmäismäärän korotuksen seurauksena osa perheistä todennäköisesti luopuu aamu- ja iltapäivätoiminnan paikasta, ja useimmiten näin toimitaan perheissä, joissa jo muutenkin toimeentulo on heikkoa. Arvoisa puhemies, tämä suoraan lapsiasiavaltuutetun lausunnosta.

Niin kuin on tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa jo tullut esille, myöskin edustaja Kososen ja Kalmarin taholta, että keskusta esitteli viime viikolla oman, paremman vaihtoehton, jossa on huomioitu tämä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut. Me emme olisi läheneet näitä tässä tilanteessa korottamaan. Vaihtoehtojakin olisi tarjolla.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2025 vp

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.07 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Nämä täällä käsittelyssä olevat perintö- ja lahjaveromuutokset ovat sikäli hyvä kokonaisuus isolta osin, mutta siinä on eräitä kohtia, jotka olisi pitänyt tehdä toisella tavalla. Tämä olisi pitänyt painottaa erityisen paljon pieni- ja keskikokoisten jäämistöjen suuntaan ja sitä kautta parantaa tätä nykyistä tilannetta, jossa kaikella on merkitystä siinä, kun täällä ei kuluteta eikä kuluttajat uskalla tehdä toimenpiteitä. Tällaisessa tilanteessa se vain tuo sen kysymyksen myöskin esiin.

Sitten on tietenkin hyvä, kun tässä on tietyllä tavalla myös tämmöinen indeksitarkastusluonne, jolla nostetaan näitä rajoja, ja sekin on paikallaan. Mutta tämä alarajan nosto 20 000:sta 30 000:een olisi pitänyt tehdä niin, että se olisi nostettu 20 000:sta 40 000:een, ja sitten ihan sitä ylintä miljoonan euron perintöä olisi verotettu kolmella prosenttiyksiköllä enempi, niin että se painopiste olisi mennyt vähän paremmin. Sillä tavalla oltaisiin tätäkin huomiota tässä tehty, koska meidän pitää myös katsoa, kenellä on veronmaksukykyä enemmän.

No sitten tässä kokonaisuudessa on myöskin lahjaveron vapautuksen osalta rajan nosto 5 000:sta 7 500:een. Se on hyvä myös tässä yhteydessä tehdä. Sitten irtaimiston vapautus siitä 4 000:sta 7 500:een. Se on hyvä. Ja kun tässä on sama 7 500, niin molemmissa ne ovat järkeviä uudistuksia. Sitten nämä viivästyskorot ja muut helpottavat näitä tilanteita.

Sitten ehkä semmoinen mielenkiintoinen asia on alaikäisten sukupolvenvaihtoon liittyvä huojennus, joka tässä nyt tekee sen jossain tilanteessa myöskin helpommaksi.

Rajakysymys olisi pitänyt tehdä tässä vähän toisella lailla, ja sitten me oltaisiin päästy hyvään lopputulokseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.10 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme olevan hallituksen esityksen tavoitteena on keventää perintö- ja lahjaverotusta ja helpottaa yritysten sukupolvenvaihdoksia. Konkreettisesti tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että perintöveron alaraja nousee 20 000 eurosta 30 000:een ja lahjaveron alaraja 5 000:sta 7 500 euroon. Lisäksi koti-irtaimiston verovapaa määrä kasvaa 4 000 eurosta 7 500 euroon. Sukupolvenvaihdoshuojennusta laajennetaan niin, että se koskee myös alaikäisiä perillisiä, jos edunvalvoja jatkaa yritystoimintaa. Myös viivästyskorkoa alennetaan, mikä helpottaa maksujärjestelyjä.

Valiokunta puoltaa esitystä ja näkee sen tukevan yritystoiminnan jatkuvuutta ja vähentävän hallinnollista taakkaa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisesta näkökulmasta tämä on askel oikeaan suuntaan mutta ei vielä riittävä. Perintö- ja lahjaverotus on monelle suomalaiselle kohtuuton rasite. Kun omaisuudesta on jo maksettu verot, sen hankintahetkellä on vaikea hyväksyä, että sama omaisuus verotetaan uudelleen perinnön yhteydessä. Tämä osuu erityisesti tavalli-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

siin perheisiin ja pienyrittäjiin, jotka joutuvat joskus myymään perheyriksen tai maatilaa vain siksi, että verot saadaan maksettua.

Arvoisa puhemies! Vastalauseissa toistuu sama kaava: pelottelu eriarvoisuudesta ja veropohjan rapautumisesta. Tämä on ideologista kritiikkiä, joka sivuuttaa sen tosiasian, että suomalaiset perheyriykset tarvitsevat helpotuksia. Hallitus ei ole tekemässä lahjaa rikkaille vaan korjaamassa epäoikeudenmukaisuuksia ja vahvistamassa kotimaista omistajuutta.

Mielestäni perintö- ja lahjaveron poistaminen kokonaan olisi oikeudenmukaisin ratkaisu. Se tukisi kotimaista omistajuutta, helpottaisi sukupolvenvaihdoksia ja vahvistaisi suomalaisen työn ja yrittäjyyden edellytyksiä. Nyt tehtävät kevennykset ovat hyvä alku, mutta ne eivät poista ongelmaa. Lisäksi on syytä varmistaa, että nämä rajat eivät jää kosmeettisiksi. Inflaatio syö alarajoja nopeasti, joten niitä on tarkistettava säännöllisesti.

Arvoisa puhemies! Kannatan hallituksen esitystä ja valiokunnan mietintöä, mutta perussuomalaiset tulevat jatkossakin ajamaan perintö- ja lahjaveron merkittävää keventämistä ja lopulta jopa sen poistamista. Tämä on suomalaisen työn, yrittäjyyden ja omistajuuden puolustamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä. Edustaja Kivelä taitaa olla poissa. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.13 Johannes Yrttiaho vas: Puhemies! Nykyisessä heikossa julkisen talouden tilanteessa ei vasemmistoliiton näkemyksen mukaan ole varaa heikentää perintöveron ja lahjaveron tuottoa, kuten hallitus on esittänyt. Tilanteessa, jossa pienituloisilta leikataan ja köyhyys lisääntyy, ei ole perusteltua julkisten varojen käyttöä keventää tällä tavalla verotusta. Näistä muutoksista hyötyvät selvästi eniten kaikista hyvätuloisimmat ja kaikista varakkaimmat suomalaiset.

Useimmat verotuksen asiantuntijat pitävät perintöveroa verona, joka edistää talouden tehokasta toimintaa ja yhteiskunnallista tasa-arvoa sekä tietenkin vahvistaa julkista taloutta. Perintöjen verotuksella lievennetään sukupolvesta toiseen siirtyvää epätasa-arvoa ja tarjotaan ihmisille tasavertaisemmat lähtökohdat menestyä elämässä. Kasvavien varallisuuserojen aikana nimenomaan suurten perintöjen ja lahjojen verotusta olisikin perustellumpaa kiristää.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa perintöveron ehdot palautettaisiin sen mukaisiksi kuin ne olivat ennen Sipilän hallituksen vuoden 17 alusta voimaan astuneita varakkaita suosivia kevennyksiä. Samalla käynnistettäisiin laajempi perintö- ja lahjaverotuksen uudistuksen valmistelu, jossa kiristettäisiin suurten lahjojen ja perintöjen verotusta ja helpotettaisiin pienituloisten tilannetta.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 4 mukaisen lausuman.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.15 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Keskustelu perintö- ja lahjaverosta on vähän kuin vanha lautapeli, jossa kaikki tietävät sääntöjen olevan huonot, mutta silti kukaan ei uskalla vaihtaa peliä. Mutta meidän pitäisi uskaltaa.

Perintö- ja lahjaveron veromuoto, joka osuu eniten kaikkiin tavallisiin perheisiin, ei niihin, joilla on varaa siirtää omaisuutta kiertoteitse ja konsultein. Perintö- ja lahjaveron vai-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

keuttaa yritysten ja maatalojen sukupolvenvaihdoksia ja lukitsee varallisuutta sinne, missä ei synny kasvua. Kokoomus haluaa päinvastaista: yrittämistä, omistamista ja investointeja. Jos haluamme Suomen kasvuun, meillä on oltava verotus, joka ei rankaise säästämistä ja pitkäjänteisestä työstä. Nykyinen perintövero tekee juuri näin. Se vie rahaa pois tilanteesta, jossa omaisuus on jo kerran verotettu, ja iskee rajusti niihin, jotka yrittävät jatkaa perheyrittystä tai maatilaa. Parempi vaihtoehto on malli, jossa verotus kohdistuu vasta silloin, kun omaisuus myydään tai tulo realisoituu. Se on selkeämpi, oikeudenmukaisempi ja helpottaa sukupolvenvaihdoksia. Se tukee työntekoa ja yrittäjyyttä eikä rankaise perheiden normaalia taloudenpitoa.

Jos haluamme Suomeen omistajuutta ja kasvua, meidän on uskallettava uudistaa perintö- ja lahjaverotusta. Nykyinen järjestelmä on aikansa elänyt. Suunta on selvä: kohti kevyempää ja järkevämpää mallia, joka tukee suomalaisen työn ja yrittämisen jatkumista sukupolvelta toiselle. Siksi kokoomus kannattaa uudistusta. Tämä on talouden, perheiden ja yritysten puolella olemista, ei ketään vastaan. Tämä hallituksen esitys menee tuohon suuntaan, ja kannatan sitä, mutta aina ei kannattaisi olla niin maltillinen.

Mutta kannatan esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, taitaa olla poissa. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.17 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Pääsääntöisesti tämä hallituksen esitys lahjaveron ja perintöveron alarajojen korottamisesta on hyvä ja kannatettava, ja pidämme sitä ihan tähän tilanteeseen sopivana. Tässähän on paljon myös sitä, että näitä rajoja ei ole pitkään aikaan tarkastettu, ja nyt sitten on aika myös tästä syystä näitä hieman tarkastaa ja myös pikkuisen sitten helpottaa ihmisten taakkaa näiden verojen osalta.

Puhemies! Tuossa ykköskäsittelyssä SDP esitti oman vaihtoehtonsa, jossa olisimme helpottaneet sen tavallisen perinnönsaajan tilannetta. Hallitushan nostaa tässä perintöveron alarajaa 20 000:sta 30 000:een — me olisimme esittäneet sitä 40 000:een, eli tällaisten pienten ja keskisuurten jäämistöjen osalta olisi tullut keveämpi verotus. Oli harmi, että hallituspuolueista ei tätä askelta tuettu, kun täällä ihan hyviä puheenvuoroja on käytetty asian puolesta. Tämä asiahan tosiaan täällä eduskunnassa jo äänestettiin. Me sosiaalidemokraatit emme saaneet hallituspuolueilta valitettavasti tässä alarajan nostossa tukea. Vastapainoksi me olemme esittämässä tässä miljoonaperinnöille maltillisen korotuksen, ja tämähän tukee tietenkin sitä oikeudenmukaisuusnäkökulmaa, verot maksukyvyyn mukaan, ja myös sitä, että tässä valtiontaloudellisessa tilanteessa tietenkin meidän tarvitsee aina myös muistaa huolehtia näistä verotuotoista.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, tämä on mielestäni sinänsä hyvä esitys. Olisin toivonut tukea tälle sosiaalidemokraattien esitykselle, mutta nyt kun tässä sitten on toinen käsittely, niin emme me tähän enää voi muutoksia esittää. Mutta pidetään mielessä tämä SDP:n hyvä esitys tästä perintöveron alarajan nostosta toivottavasti myös, puhemies, jatkossa, kun keskustelemme tässä salissa näistä veroesityksistä. Nimittäin olin kuulevinani näissä tietyissä vaihtoehtobudjettikeskusteluissa, että SDP:tä syytettiin siitäkin, että nyt oltaisiin kiristämässä veroa, mutta kukaan hallituspuolueiden puhujista ei sattunut muistamaan, että itse asiassa me esitimme kevennystä sen tavallisen suomalaisen perintöveroon. — Kiitos, puhemies.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.19 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyllä hyvää se, että perintöveron alaraja nostetaan 20 000:sta 30 000 euroon ja myös lahjaverotuksessa 5 000 eurosta 7 500 euroon.

Mutta kun täällä on käytetty puheenvuoroja siitä, kuinka tämä helpottaisi sukupolvenvaihdoksia, niin täytyy sanoa, että kyllä yritysten ja maatalojen sukupolvenvaihdokset yleensä suunnitellaan niin, että ne tehdään elinaikana. Silloin ei perintövero tule kysymykseen vaan tulee kysymykseen lahjaverotus. Silloin ollaan myöhässä suunnittelusta pahasti, jos se sukupolvenvaihdos tapahtuu kuoleman jälkeen, siinä ei ole pystytty silloin varautumaan riittävästi. Sen takia tämä muutos ei kauhean paljon kyllä auta sukupolvenvaihdostilanteita yrityksissä. Jos nostetaan 5 000:sta 7 500:een tuo lahjaveron alaraja, niin täytyy sanoa, että jos joku yritys on 7 500 euron arvoinen, niin kyllä suosittelisin, että kannattaa hakeutua palkkatöihin — semmoinen yritys ei kovin kannattava ole, jonka arvo jää niin matalaksi. Eihän tällä merkitystä ole sukupolvenvaihdostilanteisiin.

Se, mistä keskusta on toista mieltä, on tämä maksuaikakysymys. Me ymmärrämme sen, että useat yritykset, yrittäjät, myös tavalliset suomalaiset ajattelevat, että perintövero on jotenkin kaikista epämiellyttävin vero. Mutta useimmiten se ongelma tulee siitä, että kun peritään omaisuutta, yritystä tai vaikkapa kotitalo tai loma-asunto, jota ei haluta realisoida tai ei voida realisoida, niin perintöveron maksamisessa on ongelmia. Sen takia näkisimme, että olisi järkevää laittaa perintö- ja myös lahjaverolle, kummallekin, aito maksuaika niin, että perittäisiin vain Suomen Pankin viitekoron mukainen korko. Vaikka sitä alennetaan tässä kahteen prosenttiyksikköön plus viitekorko, niin se todellinen korko on 4,5 prosenttia, ja jokainen, jolla on vakuuksia, saa kyllä pankista edullisemmin lainaa. Tämä ei ole siinä mielessä todellinen maksuaika, ei ainakaan, koska sitä ei sovelleta lahjaveroihin ollenkaan, mikä tarkoittaa, että tämä ei sovellu sukupolvenvaihdostilanteisiin, ja siellä juuri tulee näitä pullonkauloja. Eli sen takia keskusta on tehnyt tässä vastalauseen, jossa esitämme lausumaa, jossa tulisi aito maksuaika niin lahjaverotilanteisiin kuin perintöverotilanteisiin, jolloin meidän ei tarvitsisi luopua välttämättä ensi tilassa niistä verotuotoista — saisimme ne pikkuisen viiveellä — eikä ihmisen tarvitsisi myydä omaisuutta, jonka hän haluaisi mielellään pitää veronmaksua varten.

Arvoisa puhemies! Tältä pohjalta teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

15.22 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Vaikka nyt tässä hallituksen esittämät perintöveron kevennykset kohdistuvat perintöverotuksen alarajoihin, niin tästä muutoksesta kyllä hyötyvät euromääräisesti selvästi eniten korkeimmat tulokymmenykset eli kaikki hyvätuloisimmat suomalaiset. Me katsomme kyllä, että nykyisessä heikossa julkisen talouden tilanteessa ei ole perusteltua heikentää perintöveron tuottoa nostamalla tätä perintöverotuksen alarajaa. Vihreiden näkemyksen mukaan suurempien perintöjen verotuksen kiristäminen sen sijaan olisi perusteltua.

Meidän mielestämme hyvin toteutettu perintövero on järkevä tapa hillitä varallisuuden keskittymistä ja vahvistaa julkista taloutta. Perintövero kohdistuu ylisukupolvisen varallisuuteen, joka on eriarvoisuuden kannalta olennaista. Perintövero ei juurikaan heikennä työnteon ja säästämisen kannustimia, ja se on verona tehokkaampi kuin esimerkiksi ansio-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

tulovero, joka kohdistuu omalla toimeliaisuudella hankittuihin tuloihin. Ja kuten edustaja Lohi tässä edellä myös sanoi, tämä ajatus yritysten sukupolvenvaihdoksesta ei ole oikeastaan perintöverokysymys, vaan siihen on muita työkaluja.

Näemme myös kyllä sen, että perintöveron oikeudenmukaisuuden ja hyväksyttävyyden varmistamiseksi on huolehdittava, ettei perintövero johda kohtuuttomiin tilanteisiin. Verojärjestelmässä tulee olla riittävästi kykyä vastata esimerkiksi sellaisiin tilanteisiin, joissa perinnön osan verotusarvo osoittautuu myyntihintaa korkeammaksi. Se ei ole kenellekään kohtuullista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

15.24 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohi piti tässä hyvän puheenvuoron perheyritysten, metsätilojen ja maatilojen siirtymisestä sukupolvelta toiselle, ja kuten hän sanoi, tähän on siinä mielessä hyvään suuntaan ehdotus perintöveron ja lahjaveron alarajan nostosta. Tuota kymmenen vuoden maksuaikahelpotusta, joka on tuolla keskustan vastalauseessa, on helppo kannattaa, ja tässä teenkin edustaja Lohen lausumien ja vastalauseen kannatuksen samalla. Mutta tavallaan tämä nykytilanne, mikä on, on sellainen, että kyllä tämä keskustan kymmenen vuoden maksuaikahelpotus olisi todella syytä ottaa käyttöön, koska tässä voi tulla todella äkkisiä tilanteita eri perheille. Tietenkin perheyritysten suhteen voi olla aivan mahdotonta pitää se omistus täällä Suomessa, vaikka sitä me juuri kovasti toivomme.

Sitten juurikin tässä salissa äsken puhuttiin myös metsänhoidosta. Aika moni metsätilallinen, joka sen perintönä tai lahjana saa, joutuu sieltä sitten saman tien hakkaamaan puita, jotta pystyy nämä verot maksamaan pois saman tien, vaikka se ei olisi välttämättä edes kauhean viisasta juuri siinä hetkessä. Ja sama on näiden maatilojen siirtojen osalta, että kuinka todellisia ovat ne arvot, joista sitten ne verot maksetaan. Sitä voi aina kysyä näissä epävakaisissa ajoissa ja sitten tavallaan siinä tilanteessa, kun se maatilan pyörittäminen muutenkin tällä hetkellä on välillä hyvin kustannuksia vaativaa ja yleensä aika usein näissä vaihdoksissa tarvitaan myös investointeja, jos halutaan siinä jatkaa, eli nämä yrittäjät ovat todella haastavissa tilanteissa. Tätä poistamaan olisi syytä kyllä miettiä tätä kymmenen vuoden maksuaikakysymystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.27 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tunnistan, että tätä otsikkoa voi aina laajentaa sopivasti tässä salissa, joten tämä ensimmäinen lauseeni sisältää sen, mitä aion sanoa, eli pidemmällä tähtäimellä meidän pitää luopuaperintö- ja lahjaverosta, poistaa se. Minä ymmärrän, että puhutaan merkittävästä rahamäärästä, verotuksesta, mutta uskon, että se kiihdyttää kovastikin ostovoimaa ja saadaan tätä taloutta parempaan asentoon siinä suhteessa. Samasta omaisuudesta on jo moneen kertaan maksettu verot. Työn tekemistä, yrittäjyyttä, investointeja, ahkeruutta ja omistamista on tuettava. Ja uskon, että se seuraava hallitus poistaa tästä maasta perintö- ja lahjaveron. Suunta on tässä esityksessä kuitenkin oikea, joten en tule tekemään esitystä tämän enempään, eli kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

15.28 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Talouden ja yhteiskunnan näkökulmasta perintövero on tosiaan varsin hyvä vero. Varallisuuden kasaantuminen vaatii tasoitustoimia, muuten me ajaudumme yhä syvemmästi eriarvoistuneeseen yhteiskuntaan kaikkine ongelmineen, ja tämä ei ole kenenkään etu. Valtaosa näistä perinnöistä ja lahjoista keskittyy jo valmiiksi varakkaille, ja tämä esitys tosiaan, niin kuin täällä on tuotu esille, hyödyttäisi eniten kaikista korkeimpia tulokymmenyksiä. Voi myös ihmetellä, niin kuin täällä on ihmetelty, onko tämä juuri se taloustilanne, jossa tällaiselle lahjalle rikkaille on varaa ja vieläpä tällaiselle lisälahjalle.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa perintöveron ehdot palautettaisiin sen mukaisiksi kuin ne olivat ennen Sipilän hallituksen vuoden 2017 alusta voimaan astuneita varakkaita suosivia kevennyksiä. Samalla käynnistettäisiin laajempi perintö- ja lahjaverouudistuksen valmistelu, jossa kiristettäisiin suurten lahjojen ja perintöjen verotusta.

Eli näistä mainituista syistä johtuen kannatan edustaja Yrttiahon tekemää lausumaehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.29 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä perintö- ja lahjaverotuksen kokonaisuushan on monesti sellainen, että se paljon puhuttaa niin tässä salissa kuin salin ulkopuolellakin, ja senhän takia tästä monesti sanotaan, että samanaikaisesti voi olla ihana ja kamala vero.

Niin kuin täällä on tuotu esille, monet taloustieteilijähän pitävät perintöverotuksen kokonaisuutta siinä mielessä myönteisenä, että se nyt vähiten työnteon kannusteisiin vaikuttaa. Mutta toisaalta me tiedämme taas erilaisista kyselytutkimuksista, että kun kansalta kysytään, niin tämä yleensä nousee kaikista vihatuimpana tai ainakin yhtenä vihatuimpana verona esille. Siinäkin mielessä on ehkä hieman yllättävää, että jos me nyt katsomme kuitenkin kaikkia suomalaisia perinnönsaajia ja heidän maksamiaan perintöveroja, niin tosiasiallisestihan enemmistö perintöjen saajista ei tälläkään hetkellä maksa perintöveroa, koska se jää tämän alarajan alle, ja sitä tässä esityksessähän edelleen nostetaan siihen 30 000 euroon.

Mutta kun tässä on käsitelty näitä muutoksia, jotka jo ratkaistiin tuossa ensimmäisessä käsittelyssä, niin viitataan vain siihen asiaan, että olisi kuitenkin ollut ehkä perustellumpaa tehdä niin, että kun sosiaalidemokraatithan esittivät omassa vastalauseessaan, että siellä korkeimpien perintöjen osalta olisi tehty kiristyksiä, joilla olisi ollut myös fiskaalinen vaikutus valtiontaloutta vahvistavasti, niin samanaikaisesti oltaisiin itse asiassa täällä alarajan puolella voitu edelleenkin tehdä toimenpiteitä ja edelleen nostaa sitä 40 000 euroon, mikä varsinkin helpottaa sitten siinä tilanteessa, kun voisi kuvitella, että tässä tulevina vuosikymmeninä myös sitten yhtä lailla perintöjen summat varmasti tulevat kasvamaan. Sillä tavalla oltaisiin pystytty nimenomaan helpottamaan nyt tavallisten ihmisten arkea. Mutta eduskunta sääti tämän lain kokonaisuuden tai sisällön tuossa ensimmäisessä käsittelyssä. En enää siihen enempää puutu.

Mutta, arvoisa puhemies, ajattelin tässä toisessa käsittelyssä vielä muutaman huomion nostaa esille. Kun me mietitään varsinkin perintöveron tulevaisuuden kehittämiskohteita, niin ehkä kaksi epäkohtaa nousee esille. Ensimmäinen on se, että perintöverohan määrätään maksettavaksi tällä hetkellä jo ennen kuin saat välttämättä omaisuuden hallintaoikeuden. Tämähän on monelle sitten haaste, joka on varmasti kysymys, jota itse asiassa lain-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

säädännöllisillä muutoksilla pystyttäisiin muuttamaan. Toinen liittyy siihen, että kun omaisuuden arvostushan tapahtuu perinnönjaossa ja tämä arvostus saattaa aika paljon poiketa siitä tulevasta myyntihinnasta, kuitenkin, kun verotus määräytyy tämän arvostuksen mukaisesti. Tämä on varmaan sellainen toinen kokonaisuus, johon voitaisiin lainsäädännöllä puuttua.

Mutta sinänsä, arvoisa puhemies, pidän niitä puheita aika lailla tässä julkisen talouden tilanteessa vastuuttomina, että kokonaisuudessaan tästä perintö- ja lahjaverosta voitaisiin luopua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.32 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Vielä muutama näkökulma.

Ensimmäinen on se, että suomalaisten keskimääräiset ja myös mediaaniperinnöt ovat kooltaan sen suuruisia, että merkittävä osa suomalaisista, todennäköisesti yli puolet, ei maksa tämän uudistuksen jälkeen perintöveroa saamastaan perinnöstä laisinkaan.

Sitten toinen näkökulma, joka liittyy tähän meidänkin vastalauseeseen, on se, antaako hallitus maksuaikaa perintöverolle. Itse asiassa kun juridisesti ollaan tarkkoja, niin ei anna. Kysymys on lainsäädännöstä, jossa vain pidättäydytään konkurssi- ja ulosottotoimista kymmeneksi vuodeksi ja määrätään sitten erikseen sille normaalia viivekorkoa alhaisempi korkokanta, joka tällä hetkellä johtaa neljän ja puolen prosentin korkoon. Mutta tosiasia ei anneta mitään maksuaikaa. Verovelvollinen voi jättää siis maksamatta kymmeneksi vuodeksi, maksaa sen kymmenen vuoden päästä kokonaisuudessaan tai sitten lyhentää sitä välillä, mutta ei tule mitään maksuohjelmaa, koska ei anneta mitään maksuaikaa. Sen takia keskusta näkee, että olisi fiksumpaa antaa paitsi perinnöille myös lahjoille, joita tämä askeinen hallituksen esityksessä ei koske, kymmenen vuoden maksuaika, niin kuin se on meillä esimerkiksi perintö- ja lahjaverolaissa sukupolvenvaihdoshuojennustilanteissa, eli maksetaan tasasuuruksina vuotuisina erinä, jolloin se lyhenee koko ajan. Varmistetaan myös, että verottaja saa sen summan, kun sitä pitää lyhentää. Jos se annettaisiin kymmenen vuoden aikana tasasuuruksina vuotuisina erinä, niin koko ajan verokertymää tulisi valtiolle, ja silloin voitaisiin maltillisempaa korkoa periä, jolloin se olisi todellinen maksuaika. Eli perittäisiin vain suurin piirtein samaa korkoa kuin mitä valtio maksaa tällä hetkellä lainastaan korkoa, kun se olisi tuo Suomen Pankin viitekorko, joka on tällä hetkellä kaksi ja puoli, jos oikein muistan.

Mutta paljon suurempi ongelmahan tässä on nimenomaan tämä, että konkurssi- ja ulosottotoimenpiteistä pidättäytyminen koskee nyt nykyisessä laissa ja tässäkin esityksessä vain perintötilanteita, ei siis lahjoitustilanteita, joissa itse asiassa asteikko on vielä paljon tiukempi — alkaa jatkossakin sieltä 7 500 eurosta ylöspäin, kun perinnoissa se on 30 000 euroa. Mutta miksi se on oleellista, että sen pitäisi koskea myös lahjoja? No sen takia, että sukupolvenvaihdoksethan, kun niitä tehdään, tehdään pääsääntöisesti suunnitelmallisesti niin, että ne tapahtuvat elinaikana, ja jos sinne sisältyy lahjoja tai lahjan luontoisia luovutuksia, niin silloin olisi hyvä, että saataisiin näihin tilanteisiin, joihin ei saada perintö- ja lahjaverolain sukupolvenvaihdoshuojennusten kautta maksuaikaa, asialliset säännöt ja maksuajat, jolloin meille ei ainakaan kävisi niin, että yritystoiminta Suomessa loppuu sen takia, että verotus jotenkin toisi sen jatkamisen mahdottomaksi taloudellisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

15.36 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Sen verran, mitä alkukeskustelua olen kuullut, niin viime viikolla keskustelu taisi karata vähän reaalisosialismin puolelle, mitä oli sinänsä mielenkiintoista täällä salissa seurata.

Semmoinen näkökulma tähän, että kun tulen tuolta itäisestä Suomesta, niin on tietysti verotuksessa se, että verotetaanko, millaisella prosentilla verotetaan ja mikä sen kohteen arvo on. Meillä päin Suomea, niin kuin varmaan moni on huomannut, erilaisten kiinteistöjen tai omaisuuden arvot ovat menneet aika rajusti alaspäin. Tämä on ehkä tällä hetkellä se suurempi huolenaihe. Jos perit jotakin, vaikka metsämaata tai jonkun kiinteistön, niin se ei esimerkiksi tänä päivänä kelpaa vakuutena pankeille. Elikkä tässäkin kohtaa nyt käsitellään yhtä yksittäistä asiaa, mutta tällä on vähän laajempi konteksti. Jos nyt käyttää sitä klišeistä ja kulunutta termiä ”isossa kuvassa”, niin tässä on monia muitakin tekijöitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein, että perintö- ja lahjaveroasiaa tarkastellaan nimenomaan siitä näkökulmasta, että perinnön kautta tulevas- ta omaisuudesta voidaan kohtuudella sanoa, että jonkun verran veroa vielä pitää maksaa, ja se on selvä asia, mutta nämä pienet perheperinnöt ovat ihan oikeita. Suurin osa niistä vapautuu käytännössä kokonaan perintö- ja lahjaverosta.

Sitten mitä tulee näihin yrityksiin, niin yritysten kannalta tämän sukupolvenvaihdon saaminen hallintaan Suomessa paljon, paljon paremmin, kuin mitä se nyt on, olisi erittäin hyvä asia, koska jos esimerkiksi perheen isä ja äiti ovat luoneet yrityksen ja ovat pitkään sitä hoitaneet ja sitten työ siirtyy nuoremmille perillisille, ja jos vielä otetaan se melkein kuoliaana oleva yritys, jonka kannattavuus ei aina joka päivä ole varsinkaan maaseutuolosuhteissa paras mahdollinen, niin siinä tilanteessa on se vaara, että se yritys joko ajetaan alas tai pahimmillaan myydään sitten jonnekin ulkomaille, jos se on semmoinen yritys, joka kiinnostaa. Kaikkia yrityksiähän ei varmasti koskaan myydä ulkomaille, vaan on paljon semmoisia tapauksia, joissa erittäin arvokkaita yrityksiä on nimenomaan tämän veropelon takia myyty kokonaan pois, ja näin ollen perhe luopuu yrityksestä. Tämän takia perintö- ja lahjaveron uudistaminen on tärkeää.

Tämä on pieni askel oikeaan suuntaan, se on totta, ja hyvin lämpimästi kannatan tätä keskustan tekemää esitystä tähän lakiin liittyen. Oikein erittäin hyvä esitys ja nimenomaan se veron porrastaminen. Se maksu 10 vuoden kuluttua on sekin sinällään hyvä esitys, mutta se voitaisiin porrastaa vaikka vuosi vuodelta maksettavaksi. Se ei koskaan tulisi tälle hyödynsaajalle yllätyksenä, vaan hän voisi tasaisesti maksaa sitä perintö- ja lahjaveroa pois koko ajan ja saisi näin ollen sitten mielenrauhan sille, että 10 vuoden päästä ei sitten kohdaha hirmuista laskua postilaatikosta.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen politiikkaan ei voi enää vaikuttaa, mutta toivon, että tulevaisuudessa hallitusneuvotteluissa huomioidaan tämä perintö- ja lahjaveron uudistaminen nimenomaan sukupolvenvaihdosten kannalta, koska ne pienet ja keski- ja suuret yritykset, jotka ovat Suomen kannalta kaikkein tärkeimpiä, saisivat tämän mahdollisuuden tehdä sukupolvenvaihdokset sujuvasti ja ennen kaikkea niin, että yritys jatkaa toimintaansa ja maksaa sekä palkkoja että veroja, jolloin tämä velanmaksukin tässä maassa onnistuisi paljon nykyistä paremmin.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.39 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Vaikka kyse on vakavasta asiasta, aloitan vähän tämmöisellä pienellä mustalla huumorilla. Semmoinenkin vanhan kansan filosofinen sanonta on, että mikään ei ole elämässä varmaa paitsi kuolema ja verot. Tämä teema on nyt tässä tällä hetkellä esillä.

En tiedä, pitävätkö ihmiset mistään veroista, mutta perintöverohan on sellainen erityisen ei-pidetty vero monien suomalaisten keskuudessa. Siinä on sellainen kokemus, että koetaan, että omaisuudesta on maksettu monet, monet verot aiemmin, arvonnäisäverot ja luovutusvoittoverot ja palkkaverot ynnä muuta, ja sitten siitä tulee vero vielä siinä kohtaa, kun siirrytään ajasta iäisyyteen, ja siksi perintöveroa moni kritisoi.

Varmasti jos eläisimme sellaisessa hattaramaailmassa ja helpossa maailmassa, voisi ajatella, että koko perintöverosta luovuttaisiin, mutta realiteetti on kuitenkin se, että erittäin vaikeassa taloustilanteessa olevan valtion — taitaa olla miljardin luokkaa vai jo enemmän, mitä perintövero tuottaa fiskaalisesti meidän valtion kassaan — täytyy vastuullisesti tätä asiaa miettiä.

Puhemies! Ihan oikeaan suuntaan hallitus vie perintö- ja lahjaverotusta tällä esityksellä, mutta kuten täällä asiantuntevat kollegat Lohi ja Hoskonen ovat jo aiemmin tuoneet esille, me keskustassa uudistaisimme lisää perintö- ja lahjaverotusta sillä tavalla, että saisi aina automaattisesti kymmenen vuoden korottoman maksuajan ajan perintöveron suorittamiselle, ja sitten voisi esim. yhden kymmenesosan osissa maksaa vuosittain tätä perintöveroa, ja valtion viitekorko olisi siinä viitekorkona, ei muita viivästyskorkoja.

Jos me katsotaan elinkeinoelämää ja yrityselämää, niin sellaisissa tilanteissa, joissa on vähän laajemman suvun hallussa ja laajemman perhepiirin hallussa jotakin yritystoimintaa, ei pysty käyttämään samalla tavalla noita sukupolvenvaihdoshuojennuksia, mitä nyt verolainsäädännössä on. Mutta keskusteltuani veroasiantuntijoiden kanssa olen ymmärtänyt, että tällä muutoksella, kymmenen vuoden maksuajalla, käytännössä ratkaistaisiin viimeisetkin sukupolvenvaihdoksiin liittyvät perintöveron ongelmat. Ei tulisi mitään pakkomyyntejä, ei olisi vääriä kannusteita luopua siitä ylisukupolvisesta yritystoiminnasta.

Lisäksi, herra puhemies, tuon esille myös tämän edustaja Lohen esille nostaman seikan, että myös lahjaverotus on tärkeä sukupolvenvaihdosten kannalta, ja myös siihen tulisi ulottaa samat huojennukset, mitä nyt perintöverotukseen ollaan tuomassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.42 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kaivoin tuossa Tilastokeskuksen juuri ilmestyneitä tilastoja, jotka kertovat, miten 2022 näitä perintöveroja maksettiin. 162 000 suomalaista sai perintöveroja, noin kolme prosenttia, eli se on kuitenkin aika iso määrä yhtenä vuonna, kun niitä perintöveroja maksetaan. Mielenkiintoista tässä perintöveroasiassa on, että puolet perintöverosta on alle 15 300. Iso osa on tällä tavalla painottunut, eli aika pieniä ne perinnöt ovat, ja kun verottomien tätä rajaa nyt nostetaan, niin se vielä ehkä tätäkin osiota muuttaa.

Sitten semmoinen kokonaisuus, joka tässä myös näkyy: näistä perintöjen saajista yli 60 prosenttia, 61 prosenttia, oli sinä vuonna alle 30 000 tienaaavia. Eli perinnöt kuitenkin kohdistuvat aika pienituloiseen porukkaan, ja sinänsä tämä verohuojennus tässä on tärkeä ottaa mukaan.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Sitten jos katsotaan vielä, miten ne sitten ikäluokittain menevät, niin silloin kun perintöjä jaetaan eri ikäluokille, ne menevät suurin piirtein samankokoisina mutta se painopiste on kuitenkin siellä 45—64:n välissä näitten perintöjen saajien joukossa. Siihen ikäluokkaan se suurin massa sitten menee tässä mielessä näitten osalta.

Sitten jonkin verran selkeästi näkyy, että ne isommat perinnöt menevät siihen kokoluokkaan, jolla on korkeammat tulot, yli 50 000 tuloja.

Tällainen tausta täällä on näitten osalta, ja siinä mielessä on se SDP:nkin ehdotus, että näitä painopisteitä voisi vähän muuttaa ja hyväosaiset voisivat maksaa vähän enempi tätä ja pienituloiset sitten pääsisivät vähän helpommalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.44 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tätä perintö- ja lahjaverokeskustelua siltä osin, että kun täälläkin keskustelussa on viitattu nyt niihin esityksiin, että kokonaisuudessaan perintö- ja lahjaverosta siis luovuttaisiin ja sitten pyrittäisiin mahdollisesti fiskaalinen aukko, joka valtiontalouteen syntyy, tällä luovutusvoittoverolla korvaamaan, niin tästä on hyvä nyt kaikkien huomata todella se, että kun tuota keltaistakin kirjaa katsoo, niin ensi vuodenkin osalta puhutaan siis yli miljardista eurosta, ja kun katsoo sitten sitä viimeistä saraketta tässä keltaisessa kirjassa, joka kertoo sen, että kuinkas paljon tämä meidän valtiontalous on alijäämäinen, ja kun me nyt olemme kroonisesti kymmenisen miljardia euroa alijäämäisiä, niin jokainen varmaan ymmärtää, että uuden aukon tekeminen valtion tulopohjaan tuskin helpottaisi sitä tavoitetta, että tämä julkinen talous saataisiin tulevaisuudessa vahvistumaan.

Sitten kun on monesti todettu, että tätä aukkoa voisi todella tällä luovutusvoittoverolla paikata, niin siitäkin on hyvä huomata se, että sehän ei mene mitenkään yksi yhteen, että jos tänä vuonna toisesta verosta luovutaan ja siirrytään enemmänkin hyödyntämään sitä luovutusvoittoveroa, niin tietenkään se yhden vuoden osalta ei sitä syntynyttä verotulomenetystä kata, ja tältä osin pysyvämmäksikin tasoksi jäisi matalampi verokertymä, jolta osin sitten välitys pitäisi joillakin muilla toimenpiteillä paikata. Valitettavasti ne toimijat, jotka monesti esittävät tätä koko verosta luopumista ja sitten korvaamista luovutusvoittoverolla, eivät kuitenkaan kysymyksistä huolimatta suostu ottamaan kantaa siihen, että mitenkäs tämä verotulomenetys, joka valtiolle todella syntyy, sitten täällä julkisen talouden kokonaisuudessa saataisiin muuten paikattua.

Tästä luovutusvoittoverokokonaisuudesta on hyvä huomata myös se, että jos nyt vertaamme vaikkapa niihin maihin, joissa tämä järjestelmä on käytössä — monestihan meilläkin otetaan Ruotsi esimerkiksi — niin sehän tarkoittaisi, jos menisimme tähän malliin suoraan, että suurimmat veronkiristykset tapahtuisivat nimenomaan kaikista pienimmissä perintö- ja lahjaverossa. Siellähän se kiristys tapahtuisi tosiasiallisesti tässä luovutusvoittoverossa, koska jos verotulokertymä halutaan saada suurin piirtein samanlaiseksi, niin vastaavan kaltaisten poikkeuksien säätäminen siinä tilanteessa, mikä meillä nykyään on, ei luultavasti olisi mahdollista. Ja sitten kun luovutusvoittoveroa tietenkin... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu — Hannu Hoskonen: Anteeksi, pyydän anteeksi!] — Tämä Hoskoselle anteeksi annettakoon. Minut saa tyhmemmistäkin puheista keskeyttää.

Mutta, arvoisa puhemies, todella mikäli nyt sitten luovutusvoittoveroon siirryttäisiin, se todella tarkoittaisi sitä, että itse asiassa kaikista matalimmissa perinnoissa ja lahjoissa verotus tosiasiallisesti nykytilanteeseen nähden kiristyisi, koska luovutusvoittoveroa makset-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

taisiin kokonaisuudessaan sitten samalla tavalla kaikista saaduista perinnöistä tai lahjoista. En ole aivan varma, haluammeko sitten siirtyä siihen käytäntöön, että nimenomaan entisestään tavallisten suomalaisten verotus kiristyisi ja hyödyt sitten kohdistuisivat heille, jotka nyt tälläkin hetkellä käsittääkseni yhteiskunnassa tulevat jo ihan hyvin toimeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

15.48 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti totean, että kannatan hallituksen esitystä.

Tässä on hyvää tämä alarajan nosto, ja tämä on hyvää jatkoa sille, mitä aikoinaan Sipilän hallituksen aikana tehtiin, jolloin pyrittiin näitä yritysten sukupolvenvaihdostilanteita helpottamaan. Totta kai ymmärrän sen, että tässä on kunnianhimoisempiakin tavoitteita olemassa, mutta se on sitten toinen keskustelu, jos keskustellaan tämän perintö- ja lahjaveron poistamisesta kokonaan. Mutta tämä on kuitenkin askel oikeaan suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.48 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Tuli vielä sellainen ajatus mieleen, että kun katsoo suomalaisten yritysten kokoa, niin pienet ja keskisuuret yritykset ovat lähemmäs 90 prosenttia kaikista yrityksistä, kun kappalemäärillä lasketaan. Siellähän on se potentiaali, jonka mukaan pitäisi sitten pystyä näitä veroasioita suuntaamaan niin, että yritykset voivat hyvin ja tuottavat voittoa. Siitä aina keskustellaan sitten, onko se paha asia, jos yritykset tuottavat voittoa ja joku saattaisi vaikka rikastua: totta kai niiden yrittäjien pitää rikastua. Eiväthän he muuten pysty kehittämään yritystä eivätkä maksamaan palkkaa, saattikka palkkaamaan uutta työvoimaa. Totta kai heidän pitää rikastua. Minä lämpimästi kannatan sitäkin.

Äsken soitin tuosta työhuoneestani erälle yrittäjälle. Hänellä oli ongelma, joka toivon mukaan tänäpänä saadaan ratkaistua siinä yrityksessä. Joka tapauksessa näiden yritysten hyvinvointihan takaa tälle Suomelle menestyksen. Meillä on edessä semmoiset vuodet, että toivon, arvoisat kollegat, että tähän pienten ja keskisuurten yritysten hyvinvointiin kiinnitämme entistä enemmän huomiota. Edustaja Satonen varmaan omassa puheenvuorossaan seuraavassa asiakohdassa valaisee tätä asiaa tarkemmin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 147/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen esittele. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Keskustelu

15.50 Arto Satonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen lyhyesti valiokunnan asiasta tekemän mietinnön.

Kysehän on siis siitä, että hallitus on esittänyt koulutuskorvausta lakkautettavaksi. Tämähän on käytännössä yksityiseltä sektorilta poistunut, mutta julkisella sektorilla vuonna 2024 tätä on käytännössä maksettu noin 12 miljoonaa euroa, josta kunnille on kohdistunut 4,4 miljoonaa, hyvinvointialueille 4,1 miljoonaa, yliopistoille, seurakunnille, yhdistyksille ja säätiöille noin 3 miljoonaa euroa, ja näitä koulutuspäiviä on yhteensä ollut 510 000.

Tässä on käynyt kuitenkin ilmi se, että tämä vuonna 2014 tullut uudistus ei vaikuta kasvattaneen työntekijöiden osallistumista täydennyskoulutukseen sillä tavalla, että tämä erotuisi aikasarjatarjonnasta. Eli näyttää siltä, että koulutuskorvausta on käytetty pitkälti sellaiseen koulutukseen, joka olisi muutenkin toteutettu, joten tämä on julkisen sektorin säästötoimena — kun tässä edellisessäkin kohdassa juuri keskusteltiin tästä valtiontalouden tilasta — perusteltu toimi.

Tässä tulee myös muistaa se, että koulutuskorvauksen lakkauttaminen ei muuta esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain mukaista hyvinvointialueiden velvollisuutta seurata ja huolehtia sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta, eli siis nämä lakisääteliset täydennyskoulutukset tulee toteuttaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi luen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan johtopäätökset: ”Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa hallituksen esitykseen viitaten, ettei koulutuskorvauksen poistuminen todennäköisesti tarkoita työntekijöiden kouluttamisen merkittävää vähenemistä. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla työntekijöillä on lakisääteliä koulutusvelvollisuuksia, jotka on toteutettava joka tapauksessa. Lisäksi valiokunta toteaa, ettei koulutuskorvaus kata kaikkea työn ohessa tapahtuvaa oppimista, koska koulutuskorvaus on vain kymmenen prosenttia sen perusteena käytettävästä palkkakustannuksesta ja sitä voidaan hakea vain tietyt edellytykset täyttävään ohjattuun koulutukseen. Valiokunta haluaa kuitenkin painottaa työurien aikaisen oppimisen tärkeyttä, vaikka valtiontalouden tilanteen vuoksi yhteiskunnan tukea kouluttautumiseen joudutaankin vähentämään.”

Tähän on valiokunnassa jätetty vastalause, joka varmaan sitten erikseen esitellään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.53 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Meillä valiokunnassa oli käsittelyssä tämä koulutuskorvauksen lakkaaminen, ja voi todeta, että tämä on sitä samaa koulutusleikkauslinjaa, mitä tässä on tehty työuran aikaisen osaamisen päivittämisen vaikeuttamiseksi. Tämä koulutuskorvaus, aikuiskoulutustuen lopetus ja sitten työnantajapuolella, yksityisellä puolella tämä koulutusvähennyksen poisto ovat kaikki sitä samaa sarjaa. Me tarvitaan yhä enenevässä määrin osaamista työelämässä, ja nyt nämä kaikki heijastuvat siihen.

Arvoisa puhemies! Täällä oli mielenkiintoinen asia, että niin työnantajapuoli kuin palkansaajapuoli vastustivat tätä hallituksen esitystä. He näkivät, että tämä on tärkeä väline julkisen puolen koulutuksen järjestämisessä ja työntekijöiden kouluttamisessa, ja he olivat samaa mieltä tämän koulutuskorvauksen osalta, että se on väärä toimenpide ja sitä ei olisi pitänyt tehdä ja se pysäyttää tämän tarvittavan lisä- ja täydennyskoulutuksen. Totta kai siellä tehdään tämä pakollinen koulutus, siihen se ei puutu, koska se siellä joka tapaukses-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

sa pitää tehdä. Tämä kokonaisuus on sillä tavalla kertautuva, että se menee siihen samaan ryhmään. Se on myöskin erityisen iso asia, koska tämä koskee erittäin paljon naisvaltaisia aloja ja tämä heikentää erityisesti opetus- ja sotealan työntekijöiden koulutusmahdollisuuksia. Tämä on tukenut nimenomaan heidän mahdollisuuksiaan kouluttautua.

Sitten kun katsotaan tätä järjestöpuolen koulutusta, joka tässä on osana, niin tämä menee noin kolmeen osaan: vähän yli neljä miljoonaa hyvinvointialueille, kunnille vähän yli neljä miljoonaa, ja kolme miljoonaa menee sitten seurakunnille, yhdistyksille ja säätiöille. Se on sellainen tilanne, että siellä taloudellinen tilanne on vaikea. Jokainen kymmenen prosenttia on ollut tosi tärkeä asia. Sitten kun katsotaan tämän asian mittaluokkaa, niin edustaja Satonen hyvin tuossa kuvasi sitä, että tässä on noin 500 000 koulutuspäivää. Se haarukka on aika iso. Se on ollut korona-ajan 350 000:n ja nyt viimeisimpien lukujen 580 000:n välillä. Siihen haarukkaan sitä on mennyt tässä viimeisinä vuosina. Jos tämä muutetaan koulutuspäiviksi, kun tässä kolmen päivän perusteellakin tätä hoidetaan, niin se olisi tarkoittanut noin 150 000—170 000 työntekijän koulutusta. Eli vuositasolla puhutaan merkittävästä koulutusmäärästä, mitä tämän asian osalta on tehty. Siinä mielessä tämä on ollut merkittävä tuki tähän, että koulutusta tapahtuu. Erityisen huolissani olen tästä lisää- ja täydennyskoulutuksesta, joka tässä nyt menee, ja erityisesti terveysteknologian lisääntyminen ja kaikki muut tuovat siihen erityisvaatimuksia vielä.

No sitten, jos katsotaan tätä kokonaisuutta, tätä 12:ta miljoonaa, niin nyt kun se 12 miljoonaa on hyvinvointialueille ja kunnille tarjottua koulutusta, niin tämä tulee näkymään erityisesti hyvinvointialueitten taloudessa. Kun jostain pitää rahoittaa sitten se vähän reilu neljä miljoonaa siellä, niin tämä säästö, jota tässä esitellään, ei ole 12:ta miljoonaa, vaan se on ihan jotain muuta, paljon pienempi luku.

Me tulemme esittämään toisessa käsittelyssä, että tämä lakiesitys hylätään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.57 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä koulutuskorvauksen lakkauttamiseksi todetaan, että lausuntokierroksella ollutta lakiluonnosta koulutuskorvauksen lakkauttamisesta vastustettiin laajasti hyvinvointialueiden, kuntien, yliopistojen sekä palkansaaja- ja muiden järjestöjen toimesta. Tästäkin huolimatta Orpon hallitus toi esityksen eduskuntaan. Koulutuskorvaus lakkautettaisiin vuoden 2026 alusta lähtien.

Arvoisa herra puhemies! Kun tarkastellaan hallituksen koulutuspolitiikkaa, voimme havaita, että aikuiskoulutustuen poisto, koulutusvähennyksen poisto yksityisiltä työnantajilta ja koulutuskorvauksen poisto julkisen sektorin työnantajilta eivät poista tarvetta kehittää henkilöstön osaamista. Tähän kun lisätään ammatillisen koulutuksen massiivinen leikkaus, on hämmentävää, miten vähän hallitus arvostaa työntekijöiden ja työelämäänsä tulevien koulutusta, valitettavasti.

Arvoisa herra puhemies! SDP ei edelleenkään hyväksy hallituksen linjaa leikata koulutuksesta. Tämän lakiesityksen toisessa käsittelyssä tulemmekin tekemään lakiesityksen hylkäsesityksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

15.58 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen valitsema säästölinja työntekijöiden koulutuksesta tulee näkymään osaamisvajeen nopeana kasvuna työpaikoilla. Aikuiskoulutustuen poisto, koulutusvähennyksen poisto yksityisiltä työnantajilta ja koulutuskorvauksen poisto julkisen sektorin työnantajilta eivät poista tarvetta kehittää henkilöstön osaamista.

Kaikkien poistotoimien vaikutukset osuvat erityisesti naisvaltaisille aloille heikentäen niillä tarvittavan yhdenvertaisen koulutuksen määrää. Koulutuskorvaus on ollut työnantajalähtöinen ja kustannustehokas tapa varmistaa henkilöstön osaamista ja työkykyä. Koulutuskorvausta on käytetty tärkeänä osana julkisen sektorin työnantajien lisä- ja täydennyskoulutusta. Asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin yksimielisesti, että koulutuskorvauksen poisto tulee heikentämään työnantajien järjestämää koulutusta.

Työnantajat järjestäisivät koulutuskorvauksen poiston jälkeen edelleen niin sanottua pakollista koulutusta, kuten täällä on tuotu esille. On kuitenkin selvää, että 12 miljoonan euron koulutuskorvauksen poistolla tulee olemaan heikentävät vaikutukset työnantajien järjestämiin lisä- ja täydennyskoulutuksiin, joita tarvitaan esimerkiksi sote-alalla terveysteknologian lisääntyvän käytön myötä. Koulutuskorvauksen poistaminen myös heikentää yleisesti täydennyskoulutuksen järjestämistä. Myös esityksen vaikutusten arvioinnit on tehty aliarvioiden hallituksen esityksen vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Koulutuskorvauksen poistaminen heikentää kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellisia edellytyksiä toteuttaa lisä- ja täydennyskoulutusvelvoitteet tilanteessa, jossa talouden tasapainottamisvaatimukset kiristyvät merkittävästi. Järjestösektorille jo aiemmin tehdyt säästötoimet ovat heikentäneet järjestöjen toimintaedellytyksiä. Nyt koulutuskorvauksen lakkauttaminen heikentää edelleen järjestötyönantajien mahdollisuuksia ylläpitää henkilöstönsä osaamista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

16.00 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys koulutuskorvauksen lakkauttamisesta on jatkoa hallituksen samalle politiikalle, mitä tässä salissa on paljon nähty, eli sille politiikalle, joka vaikeuttaa työelämässä olevien opiskelua. On aika vaikea ymmärtää hallituksen suhtautumista oman osaamisen kehittämiseen ja uudelleen kouluttautumiseen. Jatkuvasti muuttuvassa työelämässä ja taloudessa oman osaamisen kehittäminen on monelle keskeinen keino pysyä työelämässä mukana ja päästä pois sieltä työttömyydestä. Hallitus on koko kautensa aikana heikentänyt mahdollisuuksia tähän muun muassa aikuiskoulutustuen lakkauttamisella, vapaan sivistystyön leikkauksilla, avointen korkeakoulujen maksujen nostamisella ja ammatillisesta koulutuksesta leikkaamalla, ja tämä on siis jatkumoa tähän suoraan.

Lausuntokierroksella ja valiokuntakäsittelyssä koulutuskorvauksen lakkauttamista vastustettiin aika lailla laajasti. Sitä vastustavat muun muassa monet hyvinvointialueet, kunnat ja yliopistot. Myös palkansaaja- ja työnantajajärjestöt olivat valiokunnalle antamissaan lausunnoissa samaa mieltä siitä, että koulutuskorvaus on ollut keskeinen väline osaamisen kehittämisessä. Koulutuskorvauksen poisto on väärä toimenpide erityisesti nyt, kun osaamisvaatimukset kasvavat ja työelämä muuttuu kiihtyvällä vauhdilla.

Vuonna 2024 koulutuskorvauksen avulla järjestettiin yli 500 000 koulutuspäivää, ja sillä koulututtui arviolta 150 000—170 000 työntekijää. Tämä on ollut merkittävä investointi näiden ihmisten työkykyyn, tuottavuuteen ja julkisten palveluiden laatuun. Korvauk-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

sen avulla on pystytty pidentämään työuria, vahvistamaan työmarkkinoiden tasa-arvoa ja parantamaan veto- ja pitovoimaa kriittisillä aloilla, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa, joten olen sitä mieltä, että tätä ei pitäisi lakkauttaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.03 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Aluksi kiitän valiokuntaa erinomaisesta työstä tämän asian valmistelussa. Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla koulutuskorvaus esitetään lakkauttavaksi osana valtionhallinnon säästötoimia. Koulutuskorvaus on ollut rahallinen tuki, jota julkisen ja kolmannen sektorin työnantajat ovat voineet hakea jälkikäteen kattamaan työntekijöiden kouluttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Sen käyttö kuitenkin on jäänyt vähäiseksi ja hallinnollisesti raskaaksi, mikä ei ole yhteiskuntamme tulevaisuuden kannalta positiivista. Yksittäisen tukimuodon tekoahengittämisen sijaan nyt ehdotetulla muutoksella julkisia menoja vähennetään noin 200 miljoonalla eurolla vuosittain. Samalla on tärkeää todeta, että koulutuskorvauksen poistaminen ei tarkoita koulutuksen tai osaamisen kehittämisen väheksymistä.

Arvoisa puhemies! Jatkuva oppiminen on edelleen yksi suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksista ja tulevaisuuden kilpailukyvyn perusta. Hallitus on ohjelmansa mukaisesti tuonut myös uusia keinoja osaamisen kehittämisen tukemiseen ilman kallista tukijärjestelmää. Esimerkiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus pilotoi joustavia koulutus- ja urapolkuja sosiaali- ja terveysalalla sekä kasvatusalalla, jossa työvoimapula on suurin. Samoin varhaiskasvatuksen henkilöstön kehittämisohjelmassa panostetaan työn ohessa tapahtuviin opintoihin. Digitalisaation myötä on panostettu myös siihen, että koulutustarjonta on entistä helpommin saatavilla erilaajuisina kokonaisuuksina. Näillä toiminla varmistetaan, että työntekijöiden osaamisen päivittäminen ei pysähdy, vaikka koulutuskorvaus päättyy.

Arvoisa puhemies! Kyse ei siis ole koulutuksen arvon heikentämisestä vaan sen vaikutavuuden vahvistamisesta. Hallitus haluaa suunnata yhteiskunnan rajalliset koulutusresurssit tehokkaammin heille, jotka nostavat koulutustasoaan, sekä niihin koulutuksiin, jotka tukevat työllistymistä. Yksilön kannalta koulutuksen merkittävin tehtävä on sivistyksen ja osaamisen kartuttaminen, mutta yhteiskunnallisesti yhtä tärkeää on myös, että koulutusjärjestelmä tukee yhteiskuntamme kehittymistä ajassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista poissa. — Edustaja Oinas-Panuma.

16.06 Olga Oinas-Panuma kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllä hieman tuo edellinen puheenvuoro siinä mielessä hämmensi, että sanotaan, että ei tarkoita osaamisen ja kouluttautumisen väheksymistä, mutta mitä muuta se on kuin osaamisen ja uudelleen kouluttautumisen väheksymistä, kun jatkuvalla syötöllä hallituksen taholta leikataan mahdollisuutta uudelleen kouluttautua, täydennyskouluttautua.

Tämä käsittelyssä oleva lakiesitys on taas oikein mainio esimerkki siitä, minkälaisia arvovalintoja Orpon hallitus tekee. Tämä on säästölaki koulutuksesta, tämä on säästölaki hyvinvointialueille ja kunnille. Ensin lähti aikuiskoulutustuki, tuli ammattikoululeikkaukset, sitten lähti koulutusvähennys, ja nyt lähtee tämä. Mitä muuta se on kuin väheksymistä? Mitä muuta se on kuin sen kouluttautumisen vähentämistä? Ei mitään muuta. Kyllä minua

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

hämmästyttää, mikä tälle hallitukselle siinä uudelleen kouluttautumisessa on niin kerta-kaikkisen vastenmielistä, että sitä pitää koko aika sorkkia ja ronkkia ja vähentää.

Tämä on siis suora leikkaus kunnille ja hyvinvointialueille eli käytännössä esimerkiksi opettajien, sairaanhoitajien, lähihoitajien, palomiesten uudelleen-, täydennyskouluttautumiseen, ja on täysin huruilua väittää, että tämä laki ei muuttaisi tai vähentäisi tätä koulutautumista. Se tulee vähentämään sitä, ja se meille on myös asiantuntijalausunnoissa sanottu. Esimerkiksi teknologia lisääntyy jatkuvasti. Se vaatii jatkuvasti uutta täydennyskoulutautumista ja osaamisen lisäämistä, mutta sitä tämä hallitus ei halua helpottaa.

Oman huomionsa ansaitsevat tämän esityksen tasa-arvovaikutukset. Tämähän tulee kohdistumaan nimenomaan samoille aloille, minne muun muassa aikuiskoulutustuen poisto tuli, eli meidän naisvaltaisille aloille, koska meillä on hyvin eriytyneet työmarkkinat. Se on surullista, koska se on jälleen kerran niille samoille ammattiryhmille leikkaus. Tätä esitystähän vastustivat muun muassa kunnat, hyvinvointialueet, monet järjestöt, ammattiyhdistysliike.

Voisin sanoa, että tällä säästöllä on surkeat vaikutukset tulevaisuuteen. Tästä ei ole mitään iloa. Kyllä minä toivoisin, hyvänä aikana, että Orpon hallitus jo vihdoinkin toisi tänne joitain positiivisia uutisia sinne työmarkkinoille, lisää ja enemmän, että olisi myös sitä vastaantulemistakin niille työntekijöille, ja esimerkiksi se osaamisen täydentäminen on semmoinen asia, mitä kyllä monessa työpaikassa tosiaan haluttaisiin enemmän tehdä. Joten mieluummin, kiitos, semmoisia positiivisia esityksiä välillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.08 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vähän edellistä puheenvuoroani. Toteaisin vain, että yleisessä tilanteessa, kun me puhutaan täällä kasvun aikaansaamisesta, meillä on siellä taustalla se, että meidän tuottavuuskehitys on aika heikkoa ja sen tuottavuuskehityksen taustalla on osaamisen puute. Osaamista pitää saada vahvennettua, ja kaikki toimenpiteet, joilla vahvistetaan osaamista niin ennen työuraa kuin työuran sisällä, ovat kannatettavia. Ne tuottavat jatkossa sitten hyviä tuloksia myöskin tässä mielessä.

Toinen asia on se, että työpaikoilla tulee usein työnvaihdoksia, tulee uutta tekniikkaa, tulee uusia menetelmiä ja muuta, ja se vaatii kouluttautumista ja koko ajan oman osaamisen päivittämistä ja niitten viemistä uudelle tasolle.

Ja kolmas asia, joka näissä yhteiskunnallisissa keskusteluissa jää aina vähän taka-alalle, on varmasti se, että sellainen henkilö, joka on pystynyt osaamistaan päivittämään työuran aikana, työllistyy paremmin, jos työttömyys kohtaa. Senkin vuoksi olisi erittäin tärkeää, että me huolehdimme koko ajan osaamisen päivittämisestä. Tämä on yksi väline. Tämä ei tietenkään ratkaise kaikkea. Tässä on lueteltu tämä aikuiskoulutustuki ja koulutusvähenys, sitten toisen asteen koulutuksessa vähennys ammatillisesta koulutuksesta ja niin pois päin, mutta kuitenkin tätä ammattityövoiman kykyä tehdä uudella tavalla ja päivittää koko ajan leikataan. Olen samaa mieltä kuin tässä aikaisemmin Oinas-Panuma, joka toi tässä hyvin esiin sen tilanteen.

Sekin tässä on mielenkiintoista, että oppositiopuolueet ovat laittaneet tämän aikuiskoulutustuen myöskin vaihtoehtobudjetteihin ja että näitä asioita halutaan hoitaa toisella tavalla. Ja sitten se, että tämä näkyy myöskin, että koko oppositio on tässä vastalauseessa, kun tämä menee toiseen käsittelyyn. Me kaikki — keskusta ja sosiaalidemokraatit ja vihreät ja vasemmistoliiitto — ollaan tätä mieltä, että nyt tehdään väärää politiikkaa.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Sitten tähän liittyy, arvoisa rouva puhemies, myös semmoinen asia, että on alalle tärkeää, kuinka siellä pystytään osaamista päivittämään. Se on semmoista veto- ja pitovoimaa, joka pitää myöskin tässä ympärillä huomioida.

Ja sitten hallitushan korostaa tätä kriisiaikojen kouluttamista aika paljon. Kysymys on kuitenkin siitä, että sitä ei voi erottaa normaaliaikojen koulutuksesta. Niitä tarvitaan molempia, ja tämäkin ulottuvuus tässä on jäänyt vähän taka-alalle.

Erittäin huono esitys liitettynä näihin aikaisempiin leikkauksiin. Me leikkaamme väärästä päästä, kun me leikkaamme osaamisesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.11 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Oinas-Panuman mainion puheenvuoron jälkeen on pakko kehua häntä tässä, että hän pystyy negatiiviseen lauseeseen yhdistämään mainio-sanan, mikä on varsin taitava tapa.

Arvoisa puhemies! Tosiaankin lausuntokierroksella ollutta lakiluonnosta koulutuskorvauksen lakkauttamisesta vastustettiin laajasti hyvinvointialueiden, kuntien, yliopistojen sekä palkansaaja- ja muiden järjestöjen toimesta. Valtiovarainministeriön valiokunnalle antamassa vastineessa kerrottiin, että vuoden 2024 maksetut koulutuskorvaukset kohdistuivat tosiaankin, niin kuin edustaja Lyly toi täällä esille, kunnille, reilu 4 miljoonaa, hyvinvointialueille, noin 4 miljoonaa, ja muille työnantajille, esimerkiksi yliopistoille, seurakunnille, yhdistyksille ja säätiöille, noin 3 miljoonaa euroa. Lisäksi vastineessa toistettiin jo aiemmin valtiovarainministeriön esille tuoma näkemys, että lakkautuksesta aiheutuva säästövaikutus jää kokonaisuutena kuntien ja hyvinvointialueiden osalta tavoiteltua pienemmäksi.

Lausuntokierrokselta alkanut koulutuskorvauksen lakkauttamisen vastustus jatkui myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. Sekä työnantaja että työntekijä — siis sekä työnantajat että työntekijäpuoli — vastustivat hallituksen esitystä. Asiantuntijalausunnoissa ja kuulemisissa tuotiin selkeästi esiin, että koulutuskorvaus on erittäin tärkeä väline julkisen sektorin työntekijöiden kouluttamisessa ja osaamisen kehittämisessä, kun osaamisvaatimukset alati kasvavat. Sekä työnantajat että työntekijät olivat yhtä mieltä siitä, että ehdotettu koulutuskorvauksen poisto on väärä toimenpide, varsinkin nyt, kun osaamista tarvitaan yhä enemmän. Poisto pysäyttää edelleen tarvittavan lisä- ja täydennyskoulutuksen.

Arvoisa puhemies! Suomessa puhutaan paljon tasa-arvosta ja varmasti aivan syystä. Tämän koulutuskorvauksen poistaminen kohdentuu juuri niille samoille naisvaltaisille aloille, jotka hyödynsivät myös lakkautettua aikuiskoulutustukea. Myös tämä on tuotu täällä jo tänään esille. Tämän korvauksen poisto tulee heikentämään erityisesti opetusalan ja sotealan työntekijöiden kouluttautumismahdollisuuksia. Varsinkin työnantajat toivat asiantuntijalausunnoissaan esiin, että koulutuskorvausjärjestelmä on ollut toimiva, koska se on tukenut julkisten palvelujen laadun, turvallisuuden ja saatavuuden edellyttämää osaamista. Lisäksi sillä on pystytty edistämään työurien pidentymistä, työllisyyttä ja työn tuottavuutta, ja se on vahvistanut työmarkkinoiden tasa-arvoa sekä parantanut julkisen sektorin veto- ja pitovoimaa kriittisissä työtehtävissä, kuten myös täällä on tuotu esille aiemmin.

Varsinkin sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoiman vahvistamiselle työuran aikaisen jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien turvaaminen on keskeinen edellytys. Eli tämä esitys koulutuskorvauksen lakkauttamisesta on kaikkien näiden mainittujen tavoitteiden vastai-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

nen, ja sillä on pidemmällä aikavälillä negatiivisia vaikutuksia julkiseen talouteen ja palvelujärjestelmän toimivuuteen.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijalausunnoissa kiinnitettiin huomiota valtiovallan ristiriitaiseen suhtautumiseen sote-henkilöstön kouluttautumisesta ja osaamisesta huolehtimiseen siitä riippuen, onko kyse normaaliolojen rahoitus- ja talouskysymyksistä vai poikkeusolojen valmistautumisesta. Nämä eivät kuitenkaan ole erillisiä kysymyksiä, sillä Suomessa julkiset sosiaali- ja terveystaloudet ja niiden henkilöstön osaamistason takaaminen riittävällä koulutuksella ovat normaaliolojen sote-palveluista huolehtimisen lisäksi myös varautumista poikkeusolojen terveydenhuollon järjestämiseen. Ne eivät ole toisistaan irrallisia asioita. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan kuin muut lakiesitykset, joissa on haluttu eri tavoin mahdollistaa hyvinvointialueiden varautumista poikkeusoloihin muun muassa henkilöstöä kouluttamalla. Olisi toivottavaa, että hallituksella olisi jonkinlaista johdonmukaisuutta ja yhteensovittamista sen tehdessä hajanaisia esityksiä milloin mistäkin yksittäisestä asiasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

16.15 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama näkökulma ja vähän ääneen ihmettelyä tästä asiasta, kun hallitus toteaa, ettei esityksellä ole vaikutuksia työnantajien järjestämään koulutukseen. Pahoin pelkään, että todellisuus on kyllä toisenlainen. Kun koulutuskorvaus poistetaan, niin on odotettavissa, että suurin osa työnantajista järjestää vain aivan pakollista koulutusta. Lisä- ja täydennyskoulutus, jota tarvitaan esimerkiksi sote-alalla terveysteknologian lisääntyvän käytön vuoksi, tulee jäämään monilla työpajoilla varmasti toteutumatta. Tämä kasvattaa osaamisvajetta nopeasti, ja tämä osaamisvaje tulee myöhemmässä vaiheessa kalliimmaksi.

Haluaisin kiinnittää huomiota myös tämän esityksen tasa-arvovaikutuksiin. Koulutuskorvauksen poisto osuu hyvin vahvasti samoille naisvaltaisille aloille, joilta on jo viety aikuiskoulutustuki ja -koulutusvähennys. Tämä heikentää opetus- ja sote-alan työntekijöiden mahdollisuuksia kehittää osaamistaan, ja uhkaa siltä osin myös palvelujen laatua.

Arvoisa puhemies! Koulutuskorvaus on ollut kustannustehokas tapa varmistaa henkilöstön osaaminen ja työkyky. Sen poistaminen on ristiriidassa myös hallituksen omien tavoitteiden kanssa, jotka liittyvät työllisyyden vahvistamiseen, työurien pidentämiseen ja julkisen sektorin pitovoiman turvaamiseen. Pidemmällä aikavälillä tämä päätös ei säästä vaan tulee kyllä kalliimmaksi heikentyneenä palvelujärjestelmän toimivuutena ja kasvavana osaamisvajana.

Työelämä muuttuu koko ajan kiihtyvällä vauhdilla, ja nytkin on ihmisillä vaikea pysyä työelämässä mukana kasvavien osaamisvaatimusten vuoksi. Hyvin harva enää eläköityy samalta alalta, millä koulun jälkeen tai valmistuessaan aloittaa työuransa, ja harva enää pystyy eläköitymään samalla osaamistasolla tai samoilla osaamisvaatimuksilla, millä on työuralle tullut, joten tämä on sillä tavalla aika käsittämättömän hölmö esitys, kun kaikki meistä sen tietävät, että samalla osaamisella sinä et enää pysty koko työuralle antamaan työpanosta työmarkkinoiden käyttöön.

Jos vielä miettii sitä inhimillistä pääomaa, mikä on itse asiassa tosi suuri siinä vaiheessa, kun ruvetaan miettimään, kuinka paljon motivoitunut ihminen tuottaa lisäarvoa työnantajalleen, niin tällä on sellaisiakin välillisiä vaikutuksia. Sellainen motivoitunut työntekijä on kaikin puolin parempi luomaan myös innovaatioita. Tästä itse asiassa löytyy tutkimuksia-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

kin, joita tähän hätään en pysty löytämään, mutta muistaisin, että Lapin yliopiston apulaisprofessori Marko Kesti on näitä taloudellisia, inhimillisen työkyvyn ja työhyvinvoinnin laskelmia tehnyt.

Turvallisuuskoulutuksiin ja kokonaisturvallisuuteenkin tässä vielä päästäisiin, mutta nyt valitettavasti loppuu aika. Otan sen nyt vielä esille, että myös kokonaisturvallisuuteen tällä esityksellä on vaikutuksia nimenomaan sen osaamisvajeen kautta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

16.19 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa rouva puhemies! Silloin joku aika sitten, kun tänne taloon töihin tultiin ja Orpon hallitus aloitti, niin puhuttiin jatkuvalla syötöllä tämmöisestä pohjoismaisesta työelämästä ja siitä, että nyt mennään tämmöiseen pohjoismaiseen työelämämalliin.

No, mistä se sitten koostuu? Ensimmäinen juttu oli se jousto, ja sitähan tämä hallitus on tehnyt, ja keskustakin on monia niitä esityksiä tukenut, eli se, että olisi helpompaa rekrytoida ihminen, ja se, että yritykset sitten myös tarvittaessa pääsisivät eroon huonosta työntekijästä tai semmoisesta, joka ei sinne ole sopiva. On tullut paikallista sopimista ja muuta, ja tämähan on nimenomaan sitä joustoa. No, mitä ne muut sitten ovat? Se, että riittävä toimeentulo on turvattu silloin, kun ihminen tippuu pois työelämästä. No, sitä tämä hallitus ei ole tosiaankaan edistänyt vaan ennemmin leikannut sitä toimeentuloa. Sitten kolmas ja myöskin tärkeimpiä on tämä uudelleen kouluttautuminen kaikessa siinä mallissa, eli se, että ihminen pystyy mahdollisimman joustavasti kouluttautumaan uudelleen ja päivittämään omaa osaamistansa sinne omalle alalle tai mahdollisesti jollekin uudelle alalle.

Nyt kyllä, jos täällä joku hallituksesta on minua viisaampi, kiinnostaisi, jos joku pystyisi kertomaan, millä tavalla esimerkiksi tämä lakiesitys nyt auttaa tämmöiseen malliin menemisessä, kun tässä nyt nimenomaan taas leikellään sitä uudelleen- ja täydennyskoulutautumista tai nimenomaan sitä osaamista, mitä päivitetään siellä työelämässä, jotta siellä jaksaa olla motivoitunut myös tulevaisuudessa.

Me kaikki myös tiedetään — tai ainakin toivon, että tiedetään — että kunnilla ja hyvinvointialueilla on taloudellisesti keskimäärin erityisen vaikea tilanne. Kun tämä leikkaus nyt osuu nimenomaan sinne kunnille ja hyvinvointialueille, niin kyllä silloin kannattaa myös tiedostaa, että sillä tulee olemaan vaikutuksia. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen näistä erinäisistä koulutuksista 20 prosenttia on katettu tämän avulla, ja nyt se 20 prosenttia lähtee pois. Se, että sanotaan, että tällä ei olisi vaikutuksia, ei minun mielestäni kertakaikkisesti pysty olemaan totta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

16.21 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa hallituksen laajempaa kokonaisuutta, jolla vahvistetaan julkista taloutta ja kohdennetaan rajalliset resurssit vaikuttavimpiin toimiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö tukee hallituksen linjaa. Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen mukaan koulutuskorvauksen käyttö on keskittynyt kapealle joukolle suuria työnantajia ja sen vaikutuksia työllisyyteen tai työurien pidentämiseen ei ole voitu osoittaa merkittäviksi. Säästövaikutus sen sijaan on selkeä, noin 12 miljoonaa euroa

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

vuosittain. Nämäkin varat tarvitaan nyt valtiontalouden tasapainottamiseen ja työelämän uudistuksiin, jotka tuottavat enemmän vaikuttavuutta.

Arvoisa puhemies! On esitetty, että koulutuskorvauksien poistaminen heikentää henkilöstön osaamisen kehittämistä erityisesti sote- ja opetusallalla. On totta, että osaamisen kehittäminen on välttämätöntä, mutta hallitus ei ole jättänyt tätä asiaa huomiotta. Hallitus panostaa jatkuvan oppimisen rakenteisiin ja työelämän kehittämiseen muilla keinoin, kuten digitaalisilla oppimisratkaisilla ja kohdennetuilla ohjelmilla, jotka palvelevat laajemmin ja tehokkaammin kuin nykyinen korvausjärjestelmä. Lisäksi työnantajilla säilyy lakisääteinen velvoite huolehtia henkilöstön osaamisesta, tämä ei muutu.

On myös väitetty, että säästö jää näennäiseksi, koska hyvinvointialueita ja kuntia tuetaan joka tapauksessa. Hallitus katsoo, että nykyinen järjestelmä ei ole kustannustehokas tapa toteuttaa lakisääteisiä velvoitteita. Säästötoimet ovat välttämättömiä, ja ne kohdistetaan hallinnon rakenteisiin, ei palvelujen laatuun.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa hallituksen vastuullista talouspolitiikkaa. Meidän on tehtävä valintoja, jotka turvaavat hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pohjan. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen on perusteltu toimi, joka vähentää hallinnollista byrokrati-aa ja ohjaa resursseja sinne, missä niillä on suurin vaikutus. Työelämän muutos edellyttää joustavia ja tehokkaita ratkaisuja, ei vanhentuneita tukimuotoja, joiden vaikuttavuus on kyseenalainen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.23 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuosta edustaja Viitalan puheenvuorosta tuli mieleen asiantuntijalausunto tähän asiaan liittyen, elikkä ammattiliitto Tehyhän lausui seuraavaa: ”Tehy pyytää kiinnitettävän huomiota myös valtiovallan ristiriitaiseen suhtautumiseen sotehenkilöstön kouluttautumisesta ja osaamisesta huolehtimisessa siitä riippuen, onko kyse normaaliolojen rahoitus- ja talouskysymyksistä vai poikkeusoloihin valmistautumisesta. Tehy ei näe näitä erillisinä kysymyksinä, koska Suomessa julkiset sosiaali- ja terveystalvet ja sen henkilöstön osaamistason takaaminen riittäväällä koulutuksella ovat normaaliolojen sotetalveluista huolehtimisen lisäksi myös varautumista poikkeusolojen terveydenhuollon järjestämiseen. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan kuin muut lakiesitykset, joissa on haluttu eri tavoin mahdollistaa hyvinvointialueiden varautumista poikkeusoloihin muun muassa henkilöstöä kouluttamalla.” Onhan tämä todellakin ristiriitaista, nimenomaan, kun ajatellaan poikkeusoloihin varautumista. Monessa päätöksessä olemme niitä tietysti parantaneet ja halunneetkin niihin kiinnittää huomiota, ja tässä esityksessä ja tällä päätöksellä me tulemme niitä valitettavasti heikentämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.24 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on niin henkilökohtainen asia sillä tavalla, että minä olen ollut tätä aikoinaan sopimassa silloin raamisopimuksessa, kun tätä koulutusasiaa on käsitelty. Silloin tuli koulutusvähennys ja koulutuskorvaus ja näin pois-päin. Ajatus oli koko ajan siellä, että suunnitelmallista koulutusta työpaikoilla tuetaan ja ajetaan semmoista pitkäjänteisyyttä näillä toimilla. Siihen tässä on tähdätty, ja tämä on ollut semmoinen johtava periaate siellä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Sitten kun katsotaan, miten tätä käytetään, niin nimenomaan on tehty sitä koulutustarvekartoitusta siellä ja katsottu, mitä osaamista tarvitaan, ja sitten siihen pitkäjänteisesti tehdään tätä työtä ja valitaan niitä koulutuksia. Pakolliset koulutukset varmasti työpaikoilla hoituvat, ja on eräitä pakollisia koulutuksia näillä aloilla, mitkä tässäkin tulevat, jotka on pakko hoitaa.

No, sitten tämä on mielenkiintoinen tilanne, kun tässä salissa meillä on ollut todella paljon sellaisia lakiesityksiä, joissa työnantajapuoli ja palkansaajapuoli ovat olleet täysin eri mieltä sen lakiesityksen sisällöstä ja sen tarpeellisuudesta. Tässä lakiesityksessä työnantajapuoli ja palkansaajapuoli ovat käsi kädessä sanoneet, että tätä tarvitaan ja tämä on semmoinen tärkeä kokonaisuus, jota me tarvitaan tuolla työpaikoilla, ja kuka muu paremmin kuin työnantaja- ja palkansaajapuoli pystyy paremmin arvioimaan sen, minkälaista koulutusta siellä tarvitaan? Sen vuoksi tämä kokonaisuus tässä on. Ja kun katsotaan, niin tämä on aikoinaan sopien tullut, ja nyt tämä yksipuolisesti poistetaan.

Ja sitten kun täällä viitattiin yhteiskunnan rahoituspohjan rakentamiseen, niin eikö tarvita osaamista, vai luullaanko, että osaamattomuudella sitä yhteiskunnan rahoituspohjaa pystytään rakentamaan? Kyllä minä luulen, että se osaaminen on siellä keskiössä, että me pystytään kasvattamaan yhteiskunnan rahoituspohjaa eli sitä työn tuottavuutta ja sitä kautta parempaa tulosta ja myöskin verotettavaa kansallisvarallisuutta, bkt:tä ja niin pois päin.

Eli tämä on edelleen mielestäni todella huono suunta, mihin ollaan menossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

16.27 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellinen puhuja, edustaja Lyly, kertoi, että tämä on sillä tavalla henkilökohtainen asia, että hän on ollut näitä sopimassa aikanaan. Jos muistelen tuossa viime ja sitä edellisen viikon keskusteluita, niin muutaman kerran tuolta salin toiselta laidalta on kyseenalaistettu tämän puolen työmarkkina- ja työelämäosaamista, ja muistelen sitä kummastuneena ihmetelleeni, kun täällä on kuitenkin ihmisiä, jotka ovat näitä olleet aikanaan tähän yhteiskuntaan luomassa.

Mutta asia, mitä ajattelin tässä vielä ottaa esille, on myös itselleni sillä tavalla henkilökohtainen, että olen ollut pitämässä edellisessä työpaikassani aika paljon henkilöstökoulutuksia varsinkin työturvallisuuteen liittyen. Nämä olivat sellaisia koulutuksia, mitkä luotiin yhdessä työnantajan ja työntekijöiden kanssa. Me luotiin itse asiassa ihan oma koulutusverkosto. Me ei kehitetty pelkästään pakollisia työturvallisuuskorttikoulutuksia vaan ihan omaa yrityksen turvallisuutta ja saatiin aivan mahtavia tuloksia aikaan: työtapaturmataajuudet, TRIF-tapaturmataajuudet, tippuivat merkittävästi kymmenen vuoden aikana. Todella yksi iso tekijä oli siinä, että me lähdettiin yhdessä kouluttamaan omaa henkilöstöä, ja nimenomaan siinä olivat työnantajapuoli ja palkansaajapuoli mukana. Eli minä pelkään, että tämän tyyppiset koulutusrakenteet meillä työelämässä häipyvät tämän poiston myötä. Minä uskon tuollaiseen koulutustapaan hyvin vahvasti, koska minä olen itse nähnyt niitä tuloksia, mitä niillä on saavutettu, mutta myös uskon sillä tavalla, että eihän kukaan pysty tavallaan toisen työpaikkaan tulemaan kertomaan, minkä tyyppistä koulutusta teille kuuluu antaa ja millä tavalla, vaan se on aina kaikkein parasta, jos itse siellä yhdessä tavallaan ymmärretään, mitkä ovat meidän tarpeet, mitä aihealueita meidän tarvitsee kouluttaa, ja miten missäkin työpaikkakulttuurissa se koulutus parhaiten tuottaa tuloksia.

Tällainen oli vielä ihan pakko tähän sanoa, että minä pelkään, että tämän tyyppinen koulutuskulttuuri työpaikoilla menetetään. Sitä ei ole saavutettu ihan helpolla, sitä ei ole saa-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

vutettu ihan sormia napauttamalla. Esimerkiksi metsäteollisuudessa, joka muuten on edelleen Suomessa äärimmäisen iso teollisuudenala, on viety näitä yrityskohtaisia sisäisiä koulutuksia todella pitkälle. Olen itse sitä ollut myös siellä luomassa, ja se on ollut oikeasti rakentavaa ja hyvää toimintaa. Tällainen oli nyt vielä pakko tuoda esille. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 147/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion asuntorahastosta annetun lain kumoamisesta ja valtion tukeman asuntotuotannon takausmaksuja koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 135/2025 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 13/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 13/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Mietinnön esittelypuheenvuoro, puheenjohtaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.30 Jenni Pitko vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen ympäristövaliokunnan mietinnön liittyen hallituksen esitykseen valtion asuntorahastosta annetun lain kumoamisesta ja valtion tukeman asuntotuotannon takausmaksuja koskevaksi lainsäädännöksi.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Valtion asuntorahaston toiminta lakkautetaan ja rahasto sulautetaan osaksi valtion talousarviota. Asuntorahaston jäljellä olevat varat tuloutetaan valtion talousarvioon. Talousarvion uusilta menomomenteilta maksetaan ehdotuksen mukaan nykyisin rahastosta maksettavat korkotukimenot ja erilaiset avustukset sekä myönnetään lainojen hyväksymis- ja muut valtuudet. Esitys perustuu osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjaukseen, jonka mukaan yhteiskunnan tuke-
maa asuntotuotantoa vähennetään hallitusti ja lähtökohtaisesti laadukasta ja kohtuullisen hintaista asumista edistetään vapaarahoitteisella asuntorakentamisella.

Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomioin:

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa hallituksen esitykseen on suhtauduttu laajasti kielteisesti pitäen sitä suurena periaatteellisena muutoksena. Valiokunta tosin korostaa, että hallituksen esityksen mukaan keskeistä on mitoittaa tukien ja avustusten taso siten, että valtuuksien ja tukien perustaso on riittävä ja asuntotuotannon tuilla pystytään vastaamaan ensisijaisesti asuntopoliittisiin tarpeisiin ja talouden ja rakennusalan suhdanteiden muutokseen myös jatkossa. Esityksen perusteluissa myös tunnistetaan, että jos talousarvioon siirtäminen toteutetaan niin, että korkotukilainavaltuus tai avustusmäärärahat jäävät pysyvästi alhaiselle tasolle, voivat vaikutukset olla merkittävät.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Valiokunta korostaa hallituksen esityksen lähtökohtaa siitä, että asuntorahaston lakkautuksen vaikutukset ovat välillisiä ja asuntotuotannon pitkäjänteinen tukeminen voidaan toteuttaa budjettirahoitteisesti. Rakennushankkeiden pitkän keston vuoksi ennakoitavuus ja joustavuus ovat kuitenkin tärkeitä reunaehdoja, ja rahoituksen joustavuutta pyritään jatkossa ratkomaan valtion talousarvion joustoa luovilla peruseriaailla.

Valiokunta haluaa korostaa, että korkotukivaltuuksia voidaan käyttää entiseen tapaan suhdanneluonteisesti. Tältä kannalta olennaista on, että valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelman mukaan aiemmin asuntorahastosta maksetut valtion tukeman asuntotuotannon korkotukimenot ja takauskorvaukset luetaan kehyksen ulkopuolisiksi menoiksi vuodesta 2026 alkaen. Suhdanneluonteisen reagoinnin mahdollistamiseksi korkotukilainavaltuuksia tulisi voida joustavasti muuttaa suhdanneluonteisesti eikä kiinnittää tiettyyn tasoon.

Valtion tukemalla kohtuuhintaisella asuntotuotannolla on merkittävä rooli myös segregaatiossa ehkäisyssä ja sen vastaisessa työssä, sosiaalisen tasapainon edistämiseksi ja vähävaraisten asumisvaihtoehtojen lisäämisessä. Valiokunta korostaa, että hallituksen esityksen vaikutukset segregatioon ovat välilliset, sillä rahoitusjärjestelmän muutoksella ei vaikuteta suoraan korkotuki- tai avustusvaltuuksiin. Lainsäädännössä ei ole kuitenkaan säädetty minimitasoa valtion tukemalle asuntotuotannolle.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös, että valtion tukeman asuntorakentamisen korkotukilainoihin otetaan käyttöön takausmaksut. Takausmaksujen käyttöönoton tarkoitus on se, että lainansaajat arvioivat nykyistä tarkemmin uusia investointeja valtion tukemaan asuntorakentamiseen. Pitkissä ja lyhyissä korkotukilainoissa otetaan käyttöön 0,5 prosentin suuruinen takausmaksu.

Lopuksi valiokunta pitää hyvänä, että hallituksen esitykseen sisältyy kattava vaikutusten arviointi, jonka mukaan esityksen riskit kohdistuvat rakennettavien asuntojen määrään, vuokratasoon ja asuntojen tarjontaan sekä segregaatiossa, asunnottomuuden ja huono-osaisuuden lisääntymiseen.

Tähän mietintöön sisältyy SDP:n, keskustan ja vihreiden yhteinen vastalause, jossa keskeinen kritiikki liittyy pitkäjänteisen, kohtuuhintaisen asuntotuotannon rahoittamiseen ja rahoituksen pienenemisen vaikutuksesta työvoiman liikkuvuuteen sekä alueiden elinvoimaan ja segregatiossa, erityisryhmiin ja huono-osaisuuden kasaantumiseen. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Hänninen.

16.34 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Aluksi kiitän valiokuntaa erinomaisesta työstä tämän asian valmistelussa.

Tämä hallituksen esitys tuo asuntotuotet osaksi valtion talousarviota. Se on vastuullinen ja rehellinen ratkaisu, joka vahvistaa valtiontalouden tasapainoa ja parantaa päätöksentekoa läpinäkyvyyttä.

Kun asuntotuotet käsitellään avoimesti budjetin kautta, niiden suuruutta ja vaikuttavuutta voidaan verrata muihin valtion menoihin. Tämä on oikeudenmukaista, läpinäkyvää itse veronmaksajia kohtaan sekä antaa meille päättäjille paremman kokonaiskuvan siitä, miten julkisia varoja käytetään asumisen tukemiseen. Siksi tämä esitys on hyvä ja tarpeellinen. Suomi ei elä enää ajassa, jolloin kaikille ja kaikkialle voidaan harkitsematta kaataa lisää ra-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

haa. On oikein, että rahojen kohdentumista valtion kokonaistaloudessa voidaan hallita selkeämmin.

Arvoisa puhemies! Esityksessä otetaan käyttöön takausmaksu valtion takaamille asuntotuotantohankkeille. Maksu toimii harkintaa lisäävänä välineenä. Sen avulla siis varmistetaan, että hankkeet ovat taloudellisesti kestäviä ja että julkista tukea haetaan vastuullisesti ja vankoin perustein. Tämä esitys ottaa myös huomioon kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevat. On tärkeää korostaa, että takausmaksua ei sovelleta erityisasuntohankkeisiin. Näitä ovat muun muassa vanhusten, vammaisten, opiskelijoiden asumiseen kohdistuvat hankkeet. On selvää, että erityisasuntohankkeiden yhteiskunnallinen merkitys on poikkeuksellisen suuri.

Arvoisa puhemies! On myös syytä todeta selvästi: Asuntotukia ei olla lopettamassa. Päinvastoin, esityksen tarkoituksena on, että niiden hallinta ja rahoitus siirtyvät suoraan valtion budjettiin. Tämä tekee tukijärjestelmästä entistä avoimemman ja johdonmukaisemman. Siksi tämä hallituksen esitys edustaa vastuullista ja kestävää asumispolitiikkaa. Se turvaa tuen jatkuvuuden ja vahvistaa kansalaisten luottamusta siihen, että valtio kantaa vastuunsa myös tulevaisuudessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.37 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän Valtion asuntorahaston lakkauttaminen tällaisessa tilanteessa, jossa me tarvitaan tämmöistä vastasyklistä politiikkaa, on täysin väärä toimenpide. Se on sellainen toimenpide, joka tuo semmoisia tilanteita, että siitä kärsivät erityisesti kaikkein pienituloisimmat henkilöt ihan sen takia, että kun tällä on pystytty kohtuuhintaisen asumisen edellytyksiä parantamaan, ja myös erityisryhmien osalta, niin tämä on ollut yksi työkalu. Se tilanne, että tämä 2,3 miljardia nyt kokonaan sulautetaan valtion taseeseen ja myöskin sillä tavalla tuloutetaan, vain kertoo sen — kun katsotaan, miten valtio jatkossa lamatilanteessa tai tämmöisessä taantumatilanteessa, missä nyt tällä hetkellä ollaan, panostaa näihin toimenpiteisiin — että viedään yksi työkalu, joka on voinut tehdä tätä vastasyklistä politiikkaa, ja siinä mielessä tämä on väärä ratkaisu. Juuri nyt olisi tarvinnut tehdä niitä toimenpiteitä, joilla kohtuuhintaista asumista tehdään. Meidän asuntotuotannon määrä on pudonnut sieltä 30 000—35 000:sta vuositasolla. Nyt tällä hetkellä ollaan noin 20 000 asunnossa. Ja kun täällä on ministeri esitellyt tätä, että kyllä markkinat hoitavat tämän tilanteen, niin kyllä ne vapaarahoitteisen alueen hoitavatkin, mutta kun tämä asuntotarve ei ole pieni- ja keskituloisilla hävinnyt yhtään mihinkään, niin kohtuuhintaista asumista tarvitaan.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvä esimerkki on nyt tässä juuri tämä erityisryhmien asumisen määrärahojen pudotus. Se on ollut noin 120 miljoonaa vuodessa, jolloin on tuettu opiskeluasumista, erityisryhmien asumista ja ikäihmisten asumista, mutta nyt se taso on 15 miljoonaa euroa. Se kertoo suoraan sen, kuinka käy tässä huonossa taloudellisessa tilanteessa silloin, kun tilanne on tämä näin. Eli me otamme yhden välineen, jolla asuntopolitiikkaa Suomessa on hoidettu, tässä nytten pois ja ajetaan se alas, vaikka me tarvitsemme tällaista.

Arvoisa rouva puhemies! Ja sitten kun tämä menee niin, että tämä on periaatteellinen ratkaisu, tämä on tämmöinen lyhytnäköinen ratkaisu, ja kyse on enemmänkin tämmöisestä periaatteellisesta ratkaisusta kuin asuntopolitiikan ratkaisusta, niin kyse taitaa olla käytännössä siitä, että valtion tukemaa asuntotuotantoa yritetään viedä alaspäin, ja kärsijöinä ovat kaikki suomalaiset. Näillä markkinoilla, esimerkiksi Tampereella, kun olen siellä toimi-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

nut, voin sanoa, että siellä on kolme neljä sellaista keskeistä asiaa, mitkä vaikuttavat asuntojen hintatasoon ja vuokrauksen hintatasoon siellä kaupungissa. Yksi on, että tonttitarjontaa pitää olla ja sitten kohtuuhintaista asuntotuotantoa pitää olla riittävästi. Kun se markkina kilpailee siinä samassa tilanteessa, niin siitä tulee tietynlainen jarru. Ja sitten kun havaitaan, neljäntenä kohtana, että kun menee niin, että tulee niukkuutta, niin aina hinta nousee. Sen takia tarvitaan tällaisia elementtejä, joihin valtio voi myöskin sellaisessa tilanteessa laittaa panoksia, ja erityisesti nyt pitäisi laittaa rakentamiseen panoksia. Nyt pitäisi rakentaa niille ikäihmisille, opiskelija-asumista ja muitten erityisryhmien asumista, koska niitä tarvitaan. Nyt olisi oikea aika. Nyt meillä olisi rakentamisessa kapasiteettia vapaana, ja nyt olisi se hetki, jolloin tätä pitäisi tehdä, mutta me viemme itseltämme välineet nyt tällä päätöksellä. Tämä on huono juttu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.42 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen valiokuntakäsittelyssä ympäristövaliokunnassa nousi esille se, että voidaanko valiokunnassa tehdä asuntopolitiikkaa. Mitä asuntopolitiikka on? Asuntopoliittisen kehittämisohjelman mukaan asuntopolitiikka koskettaa koko yhteiskuntaa ja vaikuttaa merkittävästi sen kehitykseen. Asuntopolitiikkaa kehitetään pitkäjänteisesti yli vaalikausien ja eri hallinnonaloilla. Lähtökohtana on, että jokaisella on oikeus asuntoon ja hyvinvointia tukeva asuinympäristö.

Meillä on Suomessa asuntopoliittinen kehittämisohjelma, joka ulottuu vuoteen 2028 saakka, ja siinä on määritelty asuntopolitiikan tavoitteet seitsemään kohtaan seuraavalla tavalla: 1) Jokaisella on oikeus hyvään ja kohtuuhintaiseen asumiseen. 2) Asuntotarjonta vastaa eri väestöryhmien tarpeisiin, ja asuinalueet ovat sosiaalisesti kestäviä. 3) Asuntotarjonta edistää työmarkkinoiden toimivuutta ja tukee alueiden elinvoimaisuutta. 4) Asuntopolitiikan hinta- ja vuokrakehitys on vakaata. 5) Rakentamisen ja asumisen ilmasto- ja ympäristötavoitteet ovat kestäväällä tasolla. 6) Asumisen tuella edistetään asuntopoliittisten tavoitteiden toteutumista ja tuki kohdennetaan sitä eniten tarvitseville. 7) Asuntopolitiikalla tasataan suhdanteita ja vastataan asuntopolitiikan riskkeihin.

Keinoja asuntopolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen ovat muun muassa maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimukset ja valtion tukema asuntotuotanto. Keinot edistävät niin uusien asuntojen syntymistä kuin parantavat asumisen laatua. Osa niistä on räätälöity erityisryhmille tai -alueille, kuten esteettömyyttä tai opiskelijoiden asumista edistävät, asunnottomuuden vähentämiseen tähtäävät tai harvemmin asuttujen alueiden asutuksen ylläpitoa tukevat toimet. Voidaan perustellusti kysyä, miten tämä hallituksen esitys edistää yhtäkään näistä tavoitteista.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen valiokuntakäsittelyssä asuntopolitiikasta jäi asunto-osio pois. Asumisella eli ihmisten kodeilla alettiin tehdä pelkkää politiikkaa, ja siksi keskusta ei voinut tätä esitystä hyväksyä. Meitä kiinnostaa ihmisten mahdollisuus hyvään asumiseen, jossa ihminen on keskiössä. Suomessa on muutenkin ollut jo pidemmän aikaa käynnissä kummallinen keskustelu, josta kodit ovat kadonneet ja tilalle on tullut kodeilla rahastamisen oikeuttaminen. Kodista on tehty erityisesti marginaalipankki Hypon hokemilla pelkkiä sijoituskohteita, joilla ei sen mukaan ole mitään arvoa, ellei se ole hankkijalleen hyvä sijoitus, tai siis Hypolle keino tehdä rahaa. Tämän hypottamisen keskeinen viesti on, ettei suurimmassa osassa Suomea kannata asua, koska suurimmasta

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

osaa Suomea kodin hankkiminen on Hypon mukaan huono sijoitus. Näiltä tyhjänhypottajilta on unohtunut, että asunnolla saattaa olla jokin hinta, mutta kodilla on aina arvo, arvo, joka suuressa osassa Suomea on tällä hetkellä moninkertainen verrattuna sen euroilla mitattavaan hintaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

16.46 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä tosiaan periaatteellisesti merkittävä muutos Suomen asuntopolitiikassa. Itse näen tämän ideologisena, oikeistolaisena muutoksena, jota hallitus haluaa nyt ajaa suomalaiseen asuntopolitiikkaan. Tämä muutos tarkoittaa sitä, että enää ei ole selvää, miten jatkossa varmistetaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon pitkäjänteinen rahoitus, miten varmistetaan valtion asuntopoliittisten tavoitteiden toteutuminen ja miten varmistetaan vastasyklisyys yli hallituskausien.

Tämä tarkoittaa myös sitä, että jatkossa asuntorahoituksen tuet ovat nykyistä vahvemmin poliittisen harkinnan kohteena, ja kyllä, tämä siis heikentää asuntorahoituksen ja siten asuntotuotannon pitkäjänteisyyttä. Minusta näyttää siltä, että hallitus ei tosiaan tunnista tämän kohtuuhintaisen asumisen turvaamisen merkitystä yhteiskunnassa yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta. Hallituksella tuntuu olevan tällainen absurdi luotto markkinoihin ja vieläpä tällaisessa perusoikeusasiassa. Vasemmiston mielestä tämä on kyllä vastuutonta.

Perusoikeuksien toteutumisen varmistamisen lisäksi Valtion asuntorahasto on ollut merkittävä suhdannepoliittinen työkalu, niin kuin täällä on tuotu esille, ja nyt vielä ollaan tilanteessa, jossa rakennusala on ollut jo pitkään syvässä ahdingossa. Eli tämä kohtuuhintaisesta asuntotuotannosta vetäytyminen on myös yksi hallituksen tällaisista isoista talouden kasvua ja uudistumista hidastavista ja myös työttömyyttä lisäävistä teoista eli räikeä virhe suorastaan.

Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa me emme pysty harjoittamaan samalla tavalla pitkäjänteistä asuntopolitiikkaa ja tällainen ennustavuus katoaa. Me tiedetään, että vaihtoehtojakin olisi ollut. Niitä käsiteltiin valiokunnassa, ja itse asiassa tässä hallituksen esityksessäkin tuodaan esille, että rahastoa olisi ollut mahdollista pääomittaa, olisi ollut mahdollista etsiä näitä uusia tulonlähteitä, mutta tähän ei kuitenkaan ollut halua hallituspuolueilla.

Asuntopolitiikka on meille erittäin tärkeä työkalu varmistaa segregaaion ehkäisyä, kohtuuhintaista asumista, ihan työvoiman liikkuvuutta ja vastasyklisyyttä. Eli tämä on erityisen surullista, että sellaista politiikan sektoria, jossa Suomea on pidetty pitkään onnistuneena asuntopolitiikan toteuttajana, hallitus lähtee nyt tietoisesti murentamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

16.49 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on tulossa nyt tosi periaatteellisesti merkittävä muutos Suomen asuntopolitiikassa, ja tämä lakiesitys on yksi niistä ison muutoksen yksityiskohdista. Tässä salissa on ennenkin keskusteltu tästä isosta muutoksesta, mutta aika harmillista on, että julkisuudessa tästä muutoksesta keskustellaan todella vähän, eli siitä, minkälaiset mahdollisuudet näiden alasajojen jälkeen on yleensä rakentaa eri puolille Suomea tämmöisiä kohtuuhintaisia asuntoja, niin opiskelija-asuntoja kuin erityisryhmille ja myös muuten kohtuuhintaisia asuntoja heille, jotka näitä tarvitsevat.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Tässä hallituksella ilmeisesti taustalla on se ajatus, että markkinat tulevat hoitamaan tämänkin kysymyksen eli että tulisi rakennusyhtiöiden kautta markkinoille semmoisia kohtuuhintaisia asuntoja, mutta näin tuskin tulee käymään. Ja kuten tässä edelläkin edustaja Kivelä totesi, niin me ollaan oltu esimerkkimaa. Meillä ei juuri asunnottomia ole ollut, mutta asumistuen leikkausten kautta ja myös näitten asuntorakentamisen muutosten kautta tämä tilanne, ikävä kyllä, voi olla muutoksessa ja onkin jo muutoksessa.

Iso, konkreettinen asia on tietysti se, että asuntorahaston lakkauttamisen jälkeen nämä tuet ovat vertailtavissa muun budjettitalouden menojen kanssa, mutta jos mietitään sitä, että tämä on ollut tavallaan semmoinen suojattu kokonaisuus aikaisemmin, tämä asuntorakentaminen, kohtuuhintainen asuntorakentaminen, joka on eri taloussuhdanteista huolimatta ollut mahdollisuus ja juuri myös mahdollisuus vakauttaa tavallaan sitä taloussuhdantetta, että silloin, kun on mennyt huonosti, ollaan pystytty vähän niin kuin elvyttämään sillä rakennuspolitiikalla, että on pistetty käyntiin näitä rakennushankkeita, nyt tätä mahdollisuutta ei kohta enää ole. Tässä viedään monta, monta mahdollisuutta suomalaisen hyvinvoinnin turvaamiseksi niin näiltä vähempivaroisilta henkilöiltä, ihmisiltä, perheiltä kuin myös ihan koko yhteiskunnan talousnäköymiltä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.52 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi Valtion asuntorahastosta annetun lain kumoamisesta ja valtion tukeman asuntotuotannon takausmaksuja koskevaksi lainsäädännöksi.

Kyseessä on periaatteellisesti merkittävä muutos Suomen asuntopolitiikassa. Tällä hetkellä ei ole selvää, miten jatkossa varmistetaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon pitkäjänteinen rahoitus ja valtion asuntopoliittisten tavoitteiden toteutuminen. Tuen väheneminen siirtäisi asumisen tukien painopistettä asumisen tarjontatuista entistä enemmän sosiaaliturvaan eli etuisuuksiin ja palvelujärjestelmään. Kasvukeskusten ulkopuolella tuen määrän lasku vaikuttaisi tarpeellisten erityisryhmien kohteiden toteutumiseen. Asuntojen tarjonnan vähenemisellä voi olla vaikutuksia esimerkiksi työvoiman liikkuvuuteen ja siten alueiden elinvoimaan. Valtion asuntorahaston lakkauttaminen ja valtion tukeman asuntotuotannon rahoituksen supistaminen aiheuttavat merkittäviä riskejä kohtuuhintaisen asumisen toteutumiselle erityisesti kasvavilla alueilla mutta myös väestöltään vähenevillä alueilla, joilla markkinaehtoinen tuotanto ei toteudu ollenkaan.

Arvoisa rouva puhemies! Vuokralaiset ry totesi julkisessa lausunnossaan, että asumisen kulut ovat tulevaisuudessa yhä korkeammat vuokralaisille, kun valtion tuella tuotetaan kohtuuhintaisia asuntoja entistä vähemmän. Myös yleishyödyllisten rakennuttajien toimintamahdollisuudet kapenevat tiukentuvassa ympäristössä. Vuokralaiset ry perää valtiolta näkemyksellisempää asuntopolitiikkaa, jotta eriarvoisuus ei lisäännä entisestään.

Arvoisa rouva puhemies! Asumisen kulut vuokralaisille suurentuessaan tuovat lisää haasteita asukkaille ja heidän toimeentuloonsa, mikä ei tietenkään ole hyvä asia, ja tämän vuoksi tämäkin esitys tulisi perua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen poissa. — Edustaja Pitko.

16.54 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tämä asuntorahaston lakkauttaminen on osa hallituksen suurempaa asuntopolitiikan totaalista suunnanmuutosta aikaisempaan. Aikai-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

semmin olemme jo käsitelleet täällä asumistuen merkittävää heikentämistä. Me tiedämme, että korkotukivaltuudet ovat laskemassa ja erityisryhmien investointi lähes kokonaan jo leikattu. Nyt vielä asuntorahaston alasajo. Selvästi hallituksen halu on ollut romuttaa ja muuttaa suuntaa asuntopolitiikalla.

Tässä hallituksen esityksessä on tosiaan kattavasti vaikutuksia arvioitu, ja hallitus ei itsekään kiistä sitä, etteivätkö nämä vaikutukset kohdistuisi juuri niihin samoihin ihmisiin, keihin nämä hallituksen leikkaukset ovat jo aikaisemmin kohdistuneet: heikommassa asemassa oleviin pienituloisiin ihmisiin ja niihin, keillä on erityistarpeita. Pidän surullisena, että olemme Suomessa tällaisessa tilanteessa, jossa todellakin niiltä, keillä on ennestään jo vähän, leikataan vielä enemmän.

Toisaalta asuntopolitiikalla vaikutetaan myös työvoiman liikkuvuuteen, kaupunkien elinvoimaan ja myös kaupunkien ulkopuolisten alueiden elinvoimaan — onko mahdollista löytää omalta kotiseudulta kohtuuhintaista asumista ja onko mahdollista muuttaa työpaikan perässä toiseen kaupunkiin, onko pienituloisille ihmisille olemassa koteja? Sillä vapailta markkinoilta kodin löytäminen, aivan erityisesti, jos puhutaan pääkaupunkiseudusta, ei ole mahdollista kaikille. Vapaita asuntoja kyllä on, se on totta. Tässä taloussuhdanteen tiimellyksessä rakennusalan kehitys ja suhdannemuutokset ovat johtaneet siihen, että on paljon myymättömiä ja vuokralla olevia tyhjiä asuntoja, mutta kun katsoo niiden hintatasoa, voidaan nopeasti todeta, että ne eivät ole kaikille vaihtoehto. Olemme valiokunnassa saaneetkin itse asiassa selvityksen näiden valtion tukemien kohtuuhintaisten asuntojen vuokratasosta verrattuna vapaarahoitteiseen vuokratasoon, ja erityisesti pääkaupunkiseudulla mutta myös koko Suomen osalta hintaero on tuntuva.

Täytyy myös huomioda tämä pitkäjänteisyyden vaatimus, mistä asiantuntijat meitä erityisesti huomauttavat valiokunnassa. Kun asuntorahasto lakkautetaan, näkymä siitä, mikälaista rahaa on tulevilla hallituskausilla käytettävissä kohtuuhintaisten asuntotuotannon tukemiseen, poistuu, ja kun hankkeet kestävät lähtökohtaisesti viidestä seitsemään vuotta, niin niiden käynnistyminen saattaa jäädä toteutumatta, koska näkymää ei ole.

No, kaiken kaikkiaan oma mielipiteeni on, että asuntorahastoa ei kannattaisi lakkauttaa vaan pikemminkin kehittää sitä niin, että varmistetaan pitkäjänteinen rahoitus ja erityisryhmien olosuhteet ja varmistetaan se tarvetta mukaileva kohtuuhintaisten asuntojen määrä myös tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.57 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ympäristöministeriön asiantuntijalautsunnessa tähän hallituksen esitykseen lukee seuraavaa: ”Valtion asuntorahaston lakkauttamisen tavoitteena on huolehtia valtion asuntotuotannon tuista talousarvion varoin sekä se, että asuntorahoituksen tuet ovat vertailtavia muiden budjettitalouden menojen kanssa. Tuen määrä riippuu aiempaa enemmän politiikasta ja hallituksesta.” Oleellinen koko tämän esityksen osalta on tuo jälkimmäinen lause: tuen määrä riippuu aiempaa enemmän politiikasta ja hallituksesta.

Itse olen ollut naiivi ja ajatellut, että meidän tehtävämme täällä eduskunnassa olisi huolehtia siitä, että yhteiskunta huolehtii kansalaisten perustarpeiden toteutumisesta, asumisesta yhtenä niistä. Asumista tarkastelee asuntopolitiikan kautta erityisesti ympäristövaliokunta, jonka vastuualueelle asuntopolitiikka kuuluu. Kuten totesin, olen ollut naiivi. Luokisat eri kansalaisryhmiä koskettavat asiat, joita täällä käsittelemme, ovat enemmän poli-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

tiikan tekemisen välineitä kuin politiikan tekemisen kohteita. Tämä käy ilmi tuossa ympäristöministeriön lausunnon yhdessä lauseessa: ”Tuen määrä riippuu aiempaa enemmän politiikasta ja hallituksesta.”

Arvoisa puhemies! Valiokunnan kuulemista 14 asiantuntijasta vain kaksi oli selkeästi hallituksen esityksen puoltajia, ja heilläkin oli hyvin vahva taloudellinen intressi tässä. Asiantuntijalausunnat kuitenkin sivuutettiin, mikä ei sinänsä täällä ole mitenkään poikkeuksellista eikä uutta, mutta edelleen se jaksaa ensimmäisen kauden edustajaa ihmetyttää, että miksi me kuullaan asiantuntijoita, jos niillä lausunnoilla ei ole merkitystä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Juuri näin! — Mai Kivelä: Niinpä!]

Tämän hallituksen esityksen myötä on enemmän kuin todennäköistä, että paine vähentää asuntotuotantoa tukevia määrärahoja kasvaa, millä on heikentävä vaikutus asuntotuotantoon. Tuen väheneminen siirtää asumisen tukien painopistettä asumisen tarjontatuisista entistä enemmän sosiaaliturvaan eli etuisuuksiin ja palvelujärjestelmään. Erityisesti kasvukeskusten ulkopuolella tuen määrän lasku vaikuttaisi tarpeellisesti erityisryhmien kohden toteutumiseen, vanhuksia erityisesti tässä.

Asuntojen tarjonnan vähenemisellä voi olla vaikutuksia esimerkiksi työvoiman liikkuvuuteen ja alueiden elinvoimaan. Eli vaikutukset, joita edellisessä puheenvuorossa kävin läpi, ovat suurelta osin ympäristöministeriön asuntopoliittisen kehittämisohjelman vastaisia.

Arvoisa puhemies! Kirjoitin jokunen vuosi sitten kirjoituksen otsikolla ”Asutko sinäkin väärässä paikassa?”. Siihen oli innoittajana tämä aiemmin mainitsemani Hypo, ja kysymys on edelleen ajankohtainen. Väitän edelleen, että mikäli ihminen tuntee olevansa jossain kotonaan, on hän aina oikeassa paikassa, oltiinpa pankeissa tai hallituksessa siitä mitä mieltä tahansa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.00 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Asuntorahasto on aikanaan perustettu sen takia, että on saatu pitkäjänteistä asuntopolitiikkaa tehdä. Sen perustamisen tarkoituksena on ollut tehostaa sosiaalisen asuntotuotannon rahoitusjärjestelmää, kun aiempi oli sidottu talousarviovuosiin. Se oli havaittu joustamattomaksi järjestelmäksi. Nyt me palaamme tavallaan takaisin semmoiseen järjestelmään. Tämä rahasto on nimenomaan perustettu sen takia, että tämä oli niin jäykkä järjestelmä aikaisemmin, se, että hallinnoitiin kuluja, joiden realisoituminen ei seurannut budjettivuosia. Esimerkiksi asuntorakentaminen kestää Helsingissäkin kaavoituksesta helposti useita vuosia, ja tässäkin mielessä se realisoituminen tapahtuu myöhemmin. Tämä on ollut yksi asuntorahaston tarkoitus myös aikoinaan ja siinä mielessä tärkeä havainto. No jos tässä olisi ollut joku ongelma, niin miksi sitä ei ole kuvattu tässä tilanteessa ja avattu sitten sitä ongelmakohtaa ja korjattu sitä? Mutta siihen ei puututtu, haluttiin lopettaa koko rahasto.

Sitten jos katsotaan tätä vielä myöskin työvoiman liikkumisen kannalta, niin työvoiman liikkumisen kannalta tärkeintä on, että on tarjolla niitä kohtuuhintaisia asuntoja, joihin voi tulla sitten, jos tulee toiselle paikkakunnalle töihin. Tällainen toiminta on tämänkin vuoksi tärkeää.

Sitten meillä on, arvoisa rouva puhemies, asunnottomuus lisääntynyt myöskin viime aikoina kohtuullisen paljon, ja siinä on sekin, että jos me viedään näitä välineitä, niin tällaiset välineet ovat olleet yksi keino vastata näihin. Voi olla, että isoin ponnin tässä on ollut

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

se, että tällä on haluttu parantaa yhden budjettivuoden valtion tulosta 2,3 miljardia ja näyttää, että se alijäämä on tämän verran pienempi. Se olisi ollut muuten suuruusluokaltaan 11 miljardia ensi vuonna, ja se on nyt tämän verran pienempi, kun tämä asuntorahasto sulautetaan valtion budjettiin. Tämä voi olla se perimmäinen syy. Toinen syy on se, että halutaan valtion asuntotuotannon tukemismuotoja poistaa ja ajatellaan, että markkinat hoitavat tämän asuntotuotannon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

17.03 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Jälleen kerran hallitukselta tulee lainsäädäntöä, jossa ei asiantuntijoita haluta kuunnella. Tämä alkaa olla jo kertaus monesta aiemmasta asiasta. Toinen asia: kun on tällaisia hätäisiä päätöksiä, niin näitä vaikutusten arviointia tässäkin hankkeessa ei ollenkaan ole selvitetty.

Jos katsoo vielä samaan aikaan budjettikirjaa — kun nyt sitten tänne korkotukipuolelle siirretään — niin siellä on vuosina 26 ja 27, molempina vuosina, satojen miljoonien leikkaukset täällä korkotukilainoituksen puolella. Eilen Joensuun kaupunginhallituksessa ja konserniohjauksessa katsottiin, kun meillä oli asuntopoliittinen strategia, että kyllä se menee aivan uusiksi, totaalisesti, meillä. Meillä häviää yksi tärkeä työkalu siihen, että me pystytään asunnot pitämään kunnossa ja myös rakentamaan uustuotantoa. Meillä oli tavoitteena 4–6 rakennusta vuoteen saneerata, mutta nyt tämä menee aivan uuteen uskoon.

Kasvukaupungeillehan tämä on hirmu hankala tilanne. Kyllä maaseudulta tyhjiä asuntoja löytyy, mutta pienet kunnat ovat sitten vaikeuksissa niitten tyhjien kiinteistöjen kanssa, joihin ne ovat ARA:ta saaneet purkuavustuksia. En tiedä, mikä tässä olisi polku, mutta ei tätä julkista asuntorakentamista markkinat pysty hoitamaan. Kyllä tämä työkalu — ARA-rahoituksen mallinen työkalu, olkoon sitten mikä tahansa — tarvitaan. Tiedetään, että kun meidän asuntokanta on sellainen, että suurin osa julkisesta asuntokannasta on 80- ja 90-luvuilla rakennettu, niin nyt siellä on valtavat peruskorjaustarpeet, valtavat peruskorjaustarpeet, ja kun tiedetään varmaan jokaisen kunnan ja kaupungin vuokratilayhtiöt, niin ei siellä hirmusti ole limiittiä näille investoinneille, ja ne joutuvat tukeutumaan pitkälti ARA- ja lainarahoitukseen.

Me ollaan Suomen suurin opiskelijakaupunki, ja meillä olisi välttämätön tarve rakentaa taas muutama sata uutta opiskelija-asuntoa. No, nyt meidät heivattiin sinne korkotukilainajonoon, ja odotetaan, miten käy. Meillä on kolme vai neljä hanketta siellä putkessa, ja ennakoarvio on, että yhteen saadaan rahoitus. Millä sitten hoidetaan se pula, miten opiskelijakaupunki pystyy vastaamaan tähän asuntotuotantoon?

Mutta kyllähän näitä asioita pitäisi katsoa vaikutuksen arvioiden ja kasvun näkökulmasta ja myös elinkeinopolitiikan ja teollisuuden näkökulmasta ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta eikä tehdä tällaisia hätäkohtia päätöksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

17.06 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää Valtion asuntorahastosta annetun lain kumoamista ja siirtymistä malliin, jossa valtion tukema asuntotuotanto rahoitetaan jatkossa suoraan talousarviosta. Kyse ei ole teknisestä muutoksesta, kyse on periaatteellisesti merkittävästä linjauksesta, joka murtaa vuosikymmenten ajan rakennetun suomalaisen asuntopoliitiikan perustan. Valtion asuntorahasto on ollut väline, jonka avulla on voitu

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

taata kohtuuhintaisen asumisen pitkäjänteinen ja ennustettava rahoitus. Nyt tämä järjestelmä ollaan purkamassa tilanteessa, jossa kohtuuhintainen asuminen on noussut keskeiseksi kysymykseksi paitsi Suomessa myös EU-tasolla. Samalla hallitus ei kykene kertomaan, millä tavalla jatkossa varmistetaan pitkäjänteinen rahoitus, asuntopoliittisten tavoitteiden toteutuminen tai vastasyklisyys yli hallituskausien.

Hallitus perustelee asuntorahaston lakkauttamista sillä, että tuet halutaan vertailukelpoiksi muiden budjettimenojen kanssa. Todellisuudessa valtion budjettikytkentä on ollut vahva jo vuosikymmeniä. Eduskunta päättää vuosittain avustusten ja valtuuksien tasosta talousarviossa. Nyt tehtävä muutos ei lisää avoimuutta, se lisää poliittista harkintaa. Se altistaa kohtuuhintaisen asuntotuotannon entistä vahvemmin lyhytnäköisille päätöksille. Riskit ovat ilmeisiä. Asuntotuotannon tukia voidaan jatkossa leikata entistä helpommin. Se tarkoittaa vähemmän rakennettavia asuntoja, nousevia asumiskustannuksia ja kasvavaa painetta sosiaaliturvaan, kun tarjontatuista siirrytään entistä enemmän etuusperusteisiin tukimuotoihin. Pahiten kärsivät kasvukeskukset, joissa asumisen hinta on jo nyt monelle este työn vastaanottamiselle ja arjen sujumiselle. Asuntorahasto on ollut myös väline vastata suhdanteisiin. Kun markkinoilla on ollut hiljaista, valtion tukemia hankkeita on voitu lisätä. Rakennushankkeiden aikajänne on pitkä, Helsingissä keskimäärin viisi—kuusi vuotta. Jos rahoituksen ennakoitavuus murennetaan ja vuosittainen budjettikehyys alkaa ohjata monivuotisia projekteja, hankkeiden suunnittelu ja toteutus vaarantuvat. Tämä on paitsi taloudellisesti lyhytnäköistä myös suoraan vastoin perinteistä vastasyklistä talouspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Muutos ei koske pelkästään kasvukeskuksia. Monilla väestöltään vähenevillä alueilla ei synny markkinaehtoista tuotantoa lainkaan. Valtion tukema rakentaminen on ollut edellytys esimerkiksi erityisryhmien, ikääntyneiden, vammaisten ja muiden paljon tukea tarvitsevien asumisen järjestämiselle. Nyt näihin tarkoituksiin osoitettu avustustaso, 15 miljoonaa euroa, on täysin riittämätön hyvinvointialueiden tarpeisiin. Erityisryhmille sopivia asuntoja tarvitaan lisää pelkästään siksi, että laitoshoidtoa on purettu ja puretaan edelleen. Jos tukitaso jää matalaksi, syntyy vakavia pullonkauloja. Ikääntyneiden asuminen, vammaisten palvelut ja hyvinvointialueiden talous joutuvat entistä kovempaan puristukseen. On myös tunnistettava yhteisvaikutukset. Sosiaaliturvaleikkaukset ovat kohdistuneet erityisesti pienituloisiin, opiskelijoihin, työttömiin ja yksinhuoltajiin. Nämä samat ihmiset ovat myös valtion tukeman asuntokannan asukkaita ja asunnonhakijoita. Kun sosiaaliturvaa on heikennetty ja edullisten asuntojen tarjontaa samaan aikaan vähennetään, syntyy ongelmakierre, jonka päässä on kasvanut asunnottomuus ja lisääntyvät hätätilanteet.

Arvoisa puhemies! Valtion asuntorahaston lakkauttaminen ei ole neutraali hallinnollinen uudistus. Se on lyhytnäköinen poliittinen valinta, joka heikentää asuntopoliitiikan pitkäjänteisyyttä, lisää asumiskustannuksia, syventää segregaatioriskejä ja vaikeuttaa erityisryhmien asumisen järjestämistä. Se lisää alueellista eriarvoisuutta ja heikentää koko Suomen elinvoimaa. Kenen etu on, että kohtuuhintaisen asumisen edellytykset murennetaan ja että asuntopoliitiikan jänne lyhennetään hallituskauden mittaiseksi? Ei suomalaisten, ei alueiden, ei kasvukeskusten, ei hyvinvointialueiden, ei yhdenkään perheen, joka etsii kotia. Siksi vastustamme tätä esitystä ja vaadimme, että Valtion asuntorahaston pitkäjänteinen, vakaa ja vastasyklinen rahoitusmalli säilytetään. Kyse on Suomen asuntopoliitiikan selkärangasta ja suomalaisten kotien tulevaisuudesta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 135/2025 vp sisältyvien 1.—20. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 25/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Rintamäki.

Keskustelu

17.11 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme olevan hallituksen esityksen keskeinen sisältö on teknisluonteinen, mutta merkityksellinen kotoutumisen edistämisen kannalta. Lakiin ehdotetaan muutoksia, jotka selkeyttävät viranomaisten rooleja ja päivittävät vanhentuneita lakiviittauksia. Erityisesti Opetushallituksen tehtävät kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksessa määritellään tarkemmin ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät säännökset täsmennetään. Tämä parantaa tietosuojaa ja varmistaa, että kotoutumiskoulutuksen arviointi on yhdenmukaista ja luotettavaa.

Lisäksi esityksessä vahvistetaan viranomaisten tiedonsaantioikeuksia. Tämä on tärkeää kotoutumisen seurantaan ja tiedolla johtamista varten, jotta päätöksenteko perustuu ajantasaiseen tietoon. Muutokset tukevat myös kuntien ohjausta ja palveluiden järjestämistä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisesta näkökulmasta on syytä korostaa, että kotouttamisen painopiste ei saa olla pelkästään palveluiden lisäämisessä, vaan maahan muuttaneiden oman vastuun on oltava keskiössä. Kotoutumisen tulee olla tavoitteellista ja sidottua siihen, että henkilö sitoutuu suomalaiseen yhteiskuntaan, sen kieleen ja arvoihin. Emme voi hyväksyä mallia, jossa kotouttamistoimet venyvät vuosikausiksi ilman tuloksia. On myös tärkeää, että kotouttamisen kustannukset pysyvät kohtuullisina eivätkä kasva hallitsemattomasti kuntien ja veronmaksajien rasitteeksi.

Hallintovaliokunta on mietinnössään puoltanut esitystä ja todennut, että muutokset ovat pääosin säädöshuollollisia ja teknisiä. Ne eivät muuta kotoutumisen peruseriaatteita mutta varmistavat lain toimivuuden ja viranomaisten yhteistyön.

Arvoisa puhemies! Kotoutumisen edistäminen on yhteiskuntamme kannalta keskeistä, mutta sen on tapahduttava niin, että suomalainen kieli, kulttuuri ja arvot säilyvät vahvoina. Tästä on hyvä jatkaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.13 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutoksia kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin. Muutokset ovat pääosin teknisiä ja säädöshuollollisia, mutta niiden merkitys viranomaisten toiminnan sujuvuudelle ja kotoutumisen edistämiseksi on huomattava. Lakiviittauksia päivitetään vastaamaan perusopetuslain

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

muutoksia, jotta kunnille maksettavat korvaukset erityisen tuen kustannuksista säilyvät ennallaan. Tämä on tärkeää, sillä kyse on lasten ja nuorten koulutuksesta ja siitä, että kunnat voivat hoitaa lakisääteiset tehtävänsä ilman ylimääräistä hallinnollista kuormaa.

Keskeinen osa esitystä liittyy tiedonsaantioikeuksiin. Hallituksen ehdotuksen mukaan viranomaisille annetaan nykyistä selkeämmät oikeudet saada tietoja kotoutumisen seurantaan, tiedolla johtamista ja kunnan ohjaamista varten. Tämä parantaa viranomaisten välistä yhteistyötä, vähentää päällekkäistä työtä ja keventää hallinnollista taakkaa. Kun tieto kulkee sujuvasti, palvelut voidaan kohdentaa oikein ja nopeasti. Tiedonvaihdon kehittäminen ei ole hallinnollinen kysymys. Se tukee myös kotoutumista ja nopeuttaa palveluiden järjestämistä, mikä on sekä yksilön että yhteiskunnan etu.

Arvoisa puhemies! Opetushallituksen roolia kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättötestauksessa täsmennetään ja nostetaan lain tasolle. Tämä selkeyttää vastuita ja varmistaa, että henkilötietojen käsittely tapahtuu asianmukaisesti ja turvallisesti. Selkeä sääntely lisää luottamusta ja varmistaa, että kotoutumiskoulutus tukee aidosti työllistymistä ja yhteiskuntaan integroitumista.

On tärkeää, että viranomaisten toiminta on tehokasta ja selkeää. Päällekkäisen työn ja hallinnollisen taakan vähentäminen on välttämätöntä, jotta resurssit voidaan kohdentaa oikein. Kun viranomaiset voivat toimia joustavasti ja tietoon perustuen, kotoutumisen onnistumisen edellytykset paranevat merkittävästi. Tämä on investointi tulevaisuuteen. Toimiva kotoutuminen vahvistaa yhteiskunnan turvallisuutta ja vakautta.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta pitää muutoksia perusteltuina ja ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä vähäisin muutoksin. Näillä toimilla varmistamme, että kotoutumislaki vastaa muuttunutta lainsäädäntöä ja käytännön tarpeita.

Arvoisa puhemies! Kotoutumisestaan tulee vastata jokaisen maahantulijan: hankkia kielitaito, sopeutua maamme kulttuuriin, tapoihin, lakeihin, asetuksiin ja sitä kautta työllistyä. Kotoutumisen on oltava tuloksellista ja vastuullista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.17 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän aluksi valiokuntaa erinomaisesta esityksen valmistelusta.

Kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies!

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Selvä. Oletin, että olette tulossa tänne puhujapönttöön, mutta se puheenvuoro taisi jo loppua. [Juha Hänninen: Se tais mennä jo!]

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 146/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 46/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.18 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tekoäly on tullut jäädäkseen. Se auttaa meitä kirjoittamaan, laskemaan, kääntämään, suunnittelemaan, arvioimaan, ja tekee sen usein nopeammin ja tehokkaammin kuin ihminen. Samalla sen käyttö tuo mukanaan kysymyksiä, joihin lainsäätäjän on vastattava ajoissa. Siksi on hyvä, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen, jolla säädetään tekoälyn käytöstä ja valvonnasta Suomessa osana EU:n yhteistä asetusta.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen taustalla on Euroopan unionin tekoälyasetus, joka tuli voimaan viime vuonna. Sen tarkoituksena on suojella ihmisten terveyttä, turvallisuutta ja perusoikeuksia. Asetus kieltää haitallisimmat tekoälyn käyttötavat, kuten järjestelmät, jotka voisivat seurata, manipuloida tai syrjiä ihmistä. Lisäksi niin sanotuille korkean riskin järjestelmille, esimerkiksi viranomaistoiminnassa tai turvallisuudessa käytettävälle tekoälylle, asetetaan tiukemmat vaatimukset. On meidän tehtävämme varmistaa, että nämä säännöt toimivat myös Suomessa.

Arvoisa puhemies! Suomessa valvonta on hajautettu eri viranomaisten kesken. Traficom toimii koordinoivana viranomaisena, mutta kukin toimialaviranomainen, kuten poliisi, Tulli tai Rajavartiolaitos, vastaa omasta alastaan. Tämä on järkevä ratkaisu siksi, että tekoäly ei ole yksi asia, vaan sillä on erilaisia käyttötarkoituksia aina terveydenhuollosta rikostutkintaan ja rajavalvontaan. Siksi on tärkeää, että myös toimialaviranomaisia koskeviin lakeihin lisätään säännökset, joiden avulla viranomaiset voivat käyttää sallittuja tekoälyratkaisuja esimerkiksi rikosten ennaltaehkäisyyn tai riskien arviointiin. Yhtä tärkeää on, että tekoälyn käyttöä valvotaan ja sen rajat ovat selvät.

Arvoisa puhemies! Kun tekoälyä käytetään viranomaistyössä, se pitää tehdä avoimesti ja vastuullisesti. Tämän lain tarkoitus on auttaa rakentamaan luottamusta. Kyse ei ole tekoälyn vastustamisesta vaan laista, joka mahdollistaa tekoälyn käytön yhteiskuntamme ehdoilla ja meille sopivalla tavalla. Tekoälyn hyötyjä ei saavuteta, jos sen käyttö tuntuu kansalaisista epävarmalta tai pelottavalta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa sitä työtä, jolla rakennamme turvallista ja toimivaa digitalisaatiota. Se ei rajoita innovaatioita vaan ohjaa ne vastuulliseen suuntaan. Me tarvitsemme tekoälyä, mutta vielä enemmän tarvitsemme selkeitä sääntöjä, jotka suojaavat niin yksilöä kuin yhteiskuntaamme. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.22 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! EU:n tekoälyasetus on ensimmäinen laatuaan maailmassa, ja sen tavoitteena on varmistaa, että tekoälyä käytetään turvallisesti ja perusoikeuksia kunnioittaen.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Asetus luokittelee järjestelmät riskin mukaan. Korkean riskin sovellukset, esimerkiksi terveydenhuollossa, edellyttävät tiukkaa valvontaa ja dokumentointia. Suomessa asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta, mutta tarvitsemme myös kansallisia täydennyksiä: viranomaiset, seuraamusmaksut ja innovaatioita tukevat testiympäristöt.

Hallituksen esitys on annettu, ja meidän on varmistettava, että lainsäädäntö valmistuu ajoissa ja että valvonta toimii ja on vastuullista. Tämä ei ole pelkkä rajoitus, vaan tällä on myös mahdollisuuksia monin tavoin. Selkeät pelisäännöt lisäävät luottamusta ja tukevat suomalaisia innovaatioita. Näin Suomi voi olla tekoälyn vastuullisen kehityksen edelläkävijä Euroopassa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 46/2025 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 144/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 19/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 144/2025 vp sisältyvien 1.—7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2025 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 12/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 12/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. — Edustaja Pitko pois. — Edustaja Hänninen.

Keskustelu

17.24 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen ytimessä on yksinkertainen asia mutta tärkeä periaate: jokaisen on kannettava vastuunsa siitä, mitä markkinoille saattaa ja mitä ympäristöön päätyy. Nikotiinipussit ovat valitettavasti viime vuosina yleistyneet nopeasti. Samalla niiden aiheuttama roskaantuminen on kasvanut näkyväksi ongelmaksi, jota emme voi sivusta seuraten katsoa sormiemme lävitse. Nuo pussit ovat pieniä muovisia sisältäviä tuotteita, jotka eivät katoa luonnossa vaan päätyvät kaduille, puistoihin ja rannoille. Tähän ongelmaan hallitus on tarttunut.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Arvoisa puhemies! On oikein ja kohtuullista, että tuotteiden valmistajat ja maahantuojat kantavat vastuun myös tuotteidensa ympäristövaikutuksista. Tämä esitys laajentaa jätelain mukaista tuottajavastuuta koskemaan myös nikotiinipusseja. Käytännössä se tarkoittaa, että nikotiinipussien valmistajat ja maahantuojat tulevat jatkossa vastuuseen tuotteidensa aiheuttamista jäte- ja siivouskustannuksista. Tämä on hyvä ja terve tapa. Jokainen kantaa kustannukset omasta toiminnastaan. Kuntien ja veronmaksajien ei pidä vastata yksin kaduille, puistoihin ja rannoille päätyvien nikotiinipussien siivoamisesta. Nyt kustannusvastuu jaetaan oikeudenmukaisesti niiden kesken, jotka tuotteista hyötyvät. Tämä on konkreettinen esimerkki siitä, miten saastuttaja maksaa -periaate toimii käytännössä.

Arvoisa puhemies! Tahdon korostaa, että tämä uudistus on ensi askel kohti puhtaampaa elinympäristöä. Kunnille maksettavat korvaukset auttavat rahoittamaan roskaantumisen ehkäisyä, siivousta ja valistusta. Tämä työ näkyy suoraan meidän kaikkien arjessa siistimpinä rantoina, puhtaina kaupunkikatuina ja terveempänä ympäristönä. Samalla esitys vahvistaa myös terveellisten elämäntapojen edistämistä. Emme voi hyväksyä sitä, että terveydelle haitalliset tuotteet aiheuttavat myös ympäristöhaittoja, joiden lasku kaatuu muiden maksettavaksi. Tehtyjen arvioiden mukaan muutoksen vaikutus nikotiinipussien hintoihin on hyvin maltillinen ja oikeudenmukainen. Se on pieni hinta vastuullisuudesta mutta merkittävä askel kohti ympäristövastuullisempaa yhteiskuntaa. Samalla tämä uusi laki kannustaa yrityksiä etsimään ympäristöystävällisempiä ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Tämä muutos jätelaissamme on esimerkki siitä, miten vastuullinen sääntely ja terveet elämäntavat voivat kulkea rinnakkain, käsi kädessä. Kun haitallisten tuotteiden aiheuttamista haitoista vastataan suoraan, yhteiskunta voi suunnata voimavaroja sinne, missä niistä on eniten hyötyä, kuten koulutukseen, terveyteen ja turvallisuuteen. Näin rakennamme yhdessä turvallisempaa ja terveellisempää yhteiskuntaa tulevaisuudessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

17.29 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme tänään hallituksen esitystä, jonka keskeinen tavoite on yksinkertaistaa ja selkeyttää järjestelmää, jolla eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajat korvaavat kunnille roskaantumisen ehkäisemisestä ja siivoamisesta aiheutuvat kustannukset. Nykyinen malli perustuu kuntien ilmoittamiin todellisiin kustannuksiin, mikä on osoittautunut hallinnollisesti raskaaksi ja jopa aiheuttanut pitkiä oikeusprosesseja. Hallitus ehdottaa, että korvaukset määräytyisivät jatkossa kiinteämääräisen asukaskohtaisen vuosikustannuksen perusteella. Tämä muutos vähentää byrokratiaa, nopeuttaa korvausten maksua ja tekee järjestelmästä ennakoitavamman sekä kunnille että tuottajille.

Esityksessä on myös tärkeä kansallinen laajennus: tuottajan kustannusvastuu ulotetaan nikotiinipusseista aiheutuvan roskaantumisen ehkäisemiseen ja siivoamiseen. Tämä vastaa kasvavaan ongelmaan, jonka monet kunnat ovat tuoneet esiin. Ympäristövaliokunta puoltaa esitystä ja korostaa, että muutos tukee SUP-direktiivin tavoitteita vähentää kertakäyttöisten muovituotteiden ympäristöhaittoja.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisesta näkökulmasta on syytä korostaa, että kustannusten kohtuullisuus ja kotimaisen elinkeinoelämän kilpailukyky on turvattava. Emme voi hyväksyä mallia, jossa suomalaiset yritykset maksavat suhteettoman suuria maksuja, kun samaan aikaan ulkomailta tuodut tuotteet aiheuttavat roskaa ilman vastaavaa vastuuta. On

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

varmistettava, että järjestelmä ei lisää kustannuksia suomalaisille kuluttajille eikä heikennä kotimaista tuotantoa.

Lisäksi on syytä kysyä, miksi Euroopan unionin direktiivit ohjaavat näin yksityiskohtaisesti kansallista lainsäädäntöä. Meidän tulee pitää kiinni siitä, että päätöksenteko säilyy Suomessa ja että kustannustaso määritellään realistisesti, ei Brysselin sanelemana.

Arvoisa puhemies! Kannatan hallituksen esitystä ja valiokunnan mietintöä, mutta pidän tärkeänä, että kustannusten määräytymisessä huomioidaan kotimaisen kilpailukyvyn turvaaminen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio, poissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 166/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 14/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Kaunistola.

Keskustelu

17.32 Mari Kaunistola kok: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan useita keskeisiä muutoksia vankeus- ja tutkintavankeuslakeihin. Keskiössä on tärkeä tavoite parantaa vankilaturvallisuutta ja helpottaa esimerkiksi puuttumista järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan vankiloissa.

On sanomattakin selvää, että rikosten laatu ja vangin vaarallisuus vaikuttavat siihen, mihin hänet on turvallista sijoittaa. Henkilöitä, jotka voivat todennäköisesti olla vaaraksi muiden terveydelle tai hengelle tai joilla on korkea riski jatkaa rikollista toimintaa, painostaa muita vankeja rikoksiin tai karata, ei tule sijoittaa avolaitokseen. Esityksen yksi keskeinen tavoite onkin varmistaa, ettei avolaitokseen sijoiteta vankeja, joiden voidaan arvioida jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan laitoksen turvallisuutta. Tällaisia vankeja ovat monesti esimerkiksi juuri järjestäytyneeseen rikollisuuteen kiinnittyneet henkilöt. Huomaan kuitenkin, että miltään ryhmältä ei olla kategorisesti tai ennakoon sulkemassa avolaitossijoituksen mahdollisuutta. Oikeudenmukaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että päätökset tehdään aina yksilöllisesti arvioiden.

Arvoisa puhemies! Esityksen toinen keskeinen tavoite on täsmentää varmuusosastolle eli toisin sanoen eristykseen muista vangeista sijoittumisen edellytyksiä. Varmuusosastolle sijoittaminen on ennen kaikkea turvaamistoimenpide, jonka tarkoitus on estää rikollista

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

toimintaa vankilaympäristössä. Keskeinen muutos lakiin tältä osin olisikin se, että jatkossa ei edellytetäisi epäilyä tiettyjen rikostunnusmerkistöjen täyttymisestä ehtona varmuusosastolle sijoittamiseksi. Ehdotetut muutokset tarkoittavat siis, että varmuusosastolle sijoittamisen lähtökohdaksi asetetaan sijoittamisen välttämättömyys säännöksessä tarkoitettuna eli vankilassa jatkuvan rikollisen toiminnan estämiseksi. Lisäksi tutkintavankeuslakiin ehdotetaan mahdollisuutta sijoittaa tutkintavanki varmuusosastolle. Tämä on tärkeä lisäys, joka parantaisi Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuuksia puuttua rikolliseen toimintaan vankilaympäristössä. Tutkintavanki voi yhtä lailla tavoitella rikollisen toiminnan jatkamista tai vaarantaa vankilan turvallisuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Lainmuutosten avulla pyritään puuttumaan vankilassa tapahtuvaan rikollisuuteen ja ehkäisemään esimerkiksi vankilassa tapahtuvaa päihteiden käyttöä ja salakuljetusta. Huumeita kuljetetaan vankilaan monin tavoin, vain mielikuvitus on usein rajana. Huumeiden käytön ja välittämisen estäminen on vankilassa lähes päivittäistä työtä, johon on keskeistä löytää tehokkaampia keinoja. Huumeita voidaan salakuljettaa kehon sisällä esimerkiksi vankien palatessa lomilta, tai niitä voidaan yrittää lähettää erilaisen lähetyksen muodoissa.

Avolaitoksissa voi olla myös erittäin hankalaa havaita esimerkiksi vankien välistä uhkailua tai painostamista, ellei joku osallinen kerro asiasta suoraan. Samoin esimerkiksi vakavien väkivaltarikosten kohdalla vahinko ehtii jo tapahtua ennen kuin tilanteeseen voidaan millään tapaa reagoida. On keskeistä paitsi tietenkin henkilökunnan myös muiden vankien kannalta, että vankilan olosuhteiden turvallisuus voidaan taata parhaalla mahdollisella tavalla. Henkilöstöllä ja vangeilla on oikeus turvallisiin oloihin ilman pelkoa väkivallasta, uhkailusta tai painostuksesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.36 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kun puhumme vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain muutoksista, puhumme pohjimmiltaan Suomen sisäisestä turvallisuudesta, siitä, että tässä maassa valta ei ole rikollisilla vaan oikeusvaltiolla. Tällä esityksellä halutaan vahvistaa rakenteita, joilla estämme rikollisten vaikutusvallan ulottumisen vankiloista yhteiskuntaan ja varmistamme, että vankilat ovat paikkoja, joissa rikollisuus ei jatku vaan joissa sen katkaiseminen mahdollistuu.

Arvoisa puhemies! Avolaitokseen sijoittamisen perusteiden täsmentäminen on välttämätöntä, sillä avolaitos on luottamuksen varaan rakennettu osa järjestelmää. Jotta avolaitos pysyy turvallisena paikkana, on oikein arvioida entistä tarkemmin vangin rikollisuuden laatu, vaarallisuus ja riski jatkaa rikollista toimintaa. Tämä ei ole ketään syrjivää, kategorista, sillä valiokunta on aivan oikein korostanut tapauskohtaista harkintaa. Se on vastuullista turvallisuuspolitiikkaa.

Myös varmuusosastoihin liittyvän säätelyn päivittäminen vastaamaan nykypäivän rikollisuuden muotoja, kuten jengien johtamista, painostusta ja huumekauppaa vankilan sisäältä, on tärkeä linjaus. Varmuusosasto on turvaamistoimi, ei rangaistus.

Arvoisa puhemies! Yksi tärkeimmistä muutoksista liittyy tapaamisiin lasten kanssa. Lapsissa ja nuorissa on yhteiskuntamme tulevaisuus, ja meidän on kyettävä suojaamaan heitä jengirikollisuuden vaaroilta. Varmuusosastolle sijoitetun vangin keskustelut lapsensa kanssa voitaisiin jatkossa kuunnella ja tallentaa. Tämä ei ole kevyesti tai harkitsemattomasti tehty päätös, ja juuri siksi valiokunnan korostus lapsen edun ensisijaisuudesta on tärkeä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

keä. Lapsi ei saa joutua välineeksi rikolliselle toiminnalle, mutta yhtä tärkeää on se, että tapaaminen voi toteutua turvallisesti ja lapsen näkökulmasta oikein. Valiokunnan esittämä velvoite Rikosseuraamuslaitokselle kouluttaa henkilöstöään on siksi perusteltu ja tervetullut.

Arvoisa puhemies! Esitys tuo myös vankilaan ottamisen rajoitukset osaksi yhteiskunnan varautumista. Tämä on olennainen lisä Suomen kokonaisturvallisuuteen. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikana on pystyttävä säilyttämään järjestys, resurssit ja toimintakyky. Tämä esitys ei ole pieni tekninen päivitys. Se on selkeä viesti Suomessa: rikollisuudelle ei anneta tilaa, ei kaduilla, ei verkossa eikä vankilan muurien sisällä. Se vahvistaa turvallisuutta, selkeyttää käytäntöjä ja kunnioittaa sekä oikeusvaltiota että niitä viranomaisia, jotka tätä työtä tekevät. Tämä muutos on oikeansuuntainen, selkeä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

17.40 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen keskeinen tavoite on vahvistaa vankilaturvallisuutta ja selkeyttää sääntelyä, joka koskee avolaitoksiin ja varmuusosastoihin sijoittamista. Avolaitokseen sijoittamisen edellytyksiä täsmennetään niin, että päätöksenteossa kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota tuomion perusteena olevan rikoksen laatuun ja vangin vaarallisuuteen. Tällä pyritään varmistamaan, ettei avolaitokseen sijoiteta henkilöitä, joiden arvioidaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan laitoksen turvallisuutta.

Toinen merkittävä muutos koskee varmuusosastoja. Niiden luonne turvaamistoimenpiteenä korostuu ja sijoittamisen edellytyksiä tarkennetaan. Varmuusosastosijoituksen tavoitteena on estää tulevaa rikollisuutta ja vakavaa, vankilaturvallisuutta vaarantavaa toimintaa. Tämä on erityisen tärkeää järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Lisäksi tutkintavangin sijoittaminen varmuusosastolle mahdollistetaan, mikä parantaa viranomaisten kykyä puuttua riskeihin jo tutkintavaiheessa.

Arvoisa puhemies! Esityksellä on myös muita turvallisuutta vahvistavia elementtejä, kuten mahdollisuus kuunnella ja tallentaa varmuusosastolle sijoitetun vangin keskustelut lapsen tapaamisessa sekä määräaikaiset päätökset puheluiden kuunteluista. Näillä toimilla pyritään ehkäisemään päihteiden käyttöä ja salakuljetusta vankiloissa. Lakivaliokunta on mietinnössään puoltanut esitystä ja todennut, että muutokset ovat tarpeellisia vankilaturvallisuuden ja rikollisuuden torjunnan näkökulmasta. Lisäksi puolustustilalain muutos on teknisluontoinen, ja sen tarkoituksena on varmistaa sääntelyn ajantasaisuus yhteiskunnallisissa häiriötilanteissa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisesta näkökulmasta on kuitenkin syytä todeta, että pelkkä sijoittamisen tiukentaminen ei riitä. Tarvitsemme kovempia rangaistuksia vakavista rikoksista, erityisesti väkivaltarikoksista ja järjestäytyneestä rikollisuudesta. Vankilassa ei pidä olla etuoikeuksia, jotka mahdollistavat rikollisen toiminnan jatkumisen. Rangaistusten on oltava tuntuja, ja niiden on aidosti estettävä uusintarikollisuus. Meidän on myös harkittava, pitäisikö avolaitosmahdollisuus poistaa kokonaan kaikkein vakavimmista rikoksista tuomituilta. Suomalaisen yhteiskunnan turvallisuus on etusijalla, ei rikollisten kaikenlainen hyysääminen.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Arvoisa puhemies! Nämä muutokset ovat askel oikeaan suuntaan, mutta mielestäni meidän on edelleenkin kiristettävä lainsäädäntöä, jolla annetaan viesti kaikenlaiselle kälttäratoiminnalle: teoilla on seuraukset, jotka todellakin tuntuvat.

Kannatan hallituksen esitystä ja lakivaliokunnan mietintöä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.44 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Lakiesityksessä ehdotetaan merkittäviä uudistuksia vankeuslakiin ja siihen liittyviin käytäntöihin, joiden tavoitteena on parantaa vankilaturvallisuutta ja torjua järjestäytynyttä rikollisuutta. Uudistukset koskevat avolaitokseen sijoittamista, varmuusosastoja sekä viestinnän valvontaa.

Sijoituspäätöstä tehtäessä kiinnitetään jatkossa nykyistä enemmän huomiota vangin rikollisuuden laatuun ja vaarallisuuteen. Tavoitteena on varmistaa, ettei avolaitokseen sijoiteta vankeja, joiden arvioidaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan avolaitoksen turvallisuutta. Tämä selventää nykyistä käytäntöä, jonka mukaan esimerkiksi järjestäytyneeseen rikollisuuteen kiinnittyneitä henkilöitä ei lähtökohtaisesti sijoiteta avolaitokseen. Päätökset tehdään edelleen tapauskohtaisesti, mutta harkinnassa arvioidaan muun muassa, voiko vanki noudattaa avolaitoksen järjestystä olla jatkamatta rikollista toimintaa, olla vaarantamatta muiden turvallisuutta ja olla poistumatta laitoksesta luvatta.

Määräaikaisista avolaitossijoituksista luovutaan. Jos vanki täyttää sijoittumisen edellytykset, ne ovat lähtökohtaisesti olemassa toistaiseksi. Tämä muutos selkeyttää käytäntöä ja vähentää hallinnollista työtä sekä mahdollistaa tehokkaamman puuttumisen erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan vankilassa. Varmuusosastot perustetaan jatkossa vankiloiden järjestyssäännöissä, ei erillisillä päätöksillä, ja sijoittamisen edellytyksiä muutetaan vastaamaan sen luonnetta turvaamistoimenpiteenä. Tutkintavangin sijoittaminen varmuusosastolle mahdollistetaan. Näillä toimilla pyritään estämään tulevaa rikollisuutta ja vakavasti vankilaturvallisuutta vaarantavaa toimintaa.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan myös toimia päihteiden salakuljetuksen ja käytön ehkäisemiseksi. Puhelun kuuntelemista koskeva päätös voitaisiin jatkossa tehdä kahden viikon määräajaksi, mikä vastaa kirjeen lukemista koskevaa sääntelyä ja parantaa mahdollisuuksia valvoa erityisesti rikolliseen toimintaan liittyvää viestintää. Varmuusosastolle sijoitetun vangin keskustelu lapsen tapaamisessa voitaisiin kuunnella ja tallentaa, mikä lisää turvallisuutta.

Nämä uudistukset ovat välttämättömiä toimia, joilla vahvistetaan vankilaturvallisuutta, torjutaan järjestäytynyttä rikollisuutta ja ehkäistään päihteiden salakuljetusta. Vaaralliset vangit kuuluvat kiven sisään, eivät avovankiloihin vapaasti liikkumaan. Lakiesitys toteuttaa hallitusohjelman kirjaukset ja vie vankeinhoitoa kohti selkeämpää, turvallisempaa ja tehokkaampaa järjestelmää — erinomaista työtä oikeusministeri Mereltä. Rikollisuudelle ei anneta sijaa maassamme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

17.47 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Vankiloissa on nykyään ahdasta, ja vankilaturvallisuus on heikentynyt. Siksi tarvitaan uusia lainsäädäntötoimia, jotta voimme nykyresursseilla turvata vankiloiden turvallisuuden ja estää rikollisen toiminnan jatkamisen. Kaikkein tärkein seikka tässä lainsäädännössä on se, että tutkintavangit voidaan jat-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

kossa sijoittaa varmuusosastoille. Tutkintavankeusajat ovat monesti pitkiä, ja tutkintavankeja on entistä enemmän nuorisojengeistä, järjestäytyneestä rikollisuudesta ja monesta muusta ryhmittymästä, jotka haluavat jatkaa toimintaa siellä vankilaympäristössä. Tähän asti siihen ei olla oikein voitu puuttua, mutta jatkossa pystytään puuttumaan. Tämä on todella tärkeä seikka.

Toinen on se, että varmuusosastolle sijoittamisessa voidaan käyttää tämän lain myötä kokonaisarviointeja eikä enää yksittäistä tunnusmerkistöä, ja se on myöskin todella hyvä seikka. Vankiloissa liikkuu paljon huumeita, ja siksi tämä varmuusosastosijoittelu on hyvä tehdä matalammalla kynnyksellä, että siihen pystytään ne toimet tekemään ajoissa.

No sitten tämä puhelinkuuntelu määrääjäksi on toinen seikka, mikä erityisesti on ollut hankala varsinkin tutkintavangeilla ja monella muullakin. Nykyisellä toimintamallilla ennen jokaista puhelua on pitänyt tehdä päätös siitä, kuunnellaanko vai eikö kuunnella. Nyt se voidaan tehdä kahdeksi viikoksi kerrallaan, ja vähentää merkittävästi byrokratiaa, koska kuitenkin edellytykset ovat olemassa varmasti pidemmäksi ajaksi kuin yhden puhelun ajaksi, jos tarvetta kuuntelulle on.

Sitten on tämä lapsen tapaamisen tallentaminen, jonka itse näen niin, että siinä pitää ajatella myöskin lapsen etua. Valitettavasti meillä on niin häikäilemättömiä rikollisia, että he myöskin omia lapsiaan tarvittaessa käyttävät hyväkseen rikollisen toiminnan jatkamisessa, ja tässä kyse minun mielestäni on myöskin lapsen edusta.

Vielä hyvää on sekin, että näitä kovimpia vankeja ei enää sijoiteta avolaitoksiin. Siellä on merkittävä turvallisuusriski henkilökunnalle ja myöskin riski siitä, että järjestäytynyt rikollisuus rekrytoi avovankiloissa olevia muita vankeja.

Kokonaisuutena oikein hyvä uudistus, kun vielä muistaa sen, että vankiloiden turvatekniikkaan tälle vuodelle annettiin yli kuusi miljoonaa euroa lisää rahoitusta, ja nyt sitä tekniikkaa pystytään sitten käyttämään hyväksi tässä uudessa valvonnassa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 53/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain 2 ja 49 §:n, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 19 ja 28 §:n sekä siviilipalveluslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2025 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 7/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 7/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Kaunistola.

Keskustelu

17.50 Mari Kaunistola kok: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva lakimuutos, jonka myötä asevelvollisuus jatkuisi sen vuoden loppuun, kun asevelvollinen täyttää

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

65 vuotta, on merkittävä uudistus Suomen turvallisuuden kannalta. Tämä on jälleen askel kohti vahvempaa Suomea nostaen kokonaisturvallisuutemme tasoa. Laaja reservi on koko Suomen maanpuolustuksen perusta. Meillä on korkea maanpuolustustahto, ja meidän on myös hyödynnettävä sitä täysimittaisesti. Reservin ikärajan nosto on myös noussut toiveena nimenomaan itse reserviläisten joukosta, ja tällä muutoksella vastataan samalla siis reserviläisten omiin toiveisiin.

Reservimme koko kasvaa tämän uudistuksen myötä merkittävästi. Reservissä säilyisi vuosittain 25 000 henkilöä enemmän kuin nykyisin. Viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen reserviin kuuluisi siis 125 000 henkilöä enemmän kuin tällä hetkellä. Tämä tarkoittaa, että vuonna 2031 Suomen reservin koko olisi noin miljoona henkilöä. Voidaan olettaa, että esityksen vaikutukset maanpuolustustahtoon ovat myönteisiä, kun aktiiviset ja palveluskelpoiset reserviläiset pystyvät toimimaan maanpuolustustehtävien parissa nykyistä kauemmin.

Arvoisa rouva puhemies! Kyse on myös tasa-arvoistavasta lakimuutoksesta, sillä esitykseen sisältyy samalla hyvin merkittävä ja monelle varmasti henkilökohtaisesti tärkeä muutos. Esityksen myötä vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan olisi nimittäin jatkossa mahdollista osallistua ilman laissa säädettyä yläikärajaa. On mielestäni ongelmallista, että vapaaehtoisien maanpuolustuksen osalta 60 vuotta täyttäneille ei olisi nykyisellään mahdollisuutta osallistua Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtäviin tai antaa sitoumusta Puolustusvoimien koulutukseen ja tehtäviin osallistumisesta.

Elinajanodotteemme on vuosikymmenten saatossa kohonnut tasaisesti, ja nykyisin hyvin moni 60-vuotias viettää aktiivista elämää esimerkiksi urheillen ja harrastaen täysin tavalliseen tapaan. Lailla säädetty yläikäraja on rajannut näin ollen motivoituneita ja osaavia henkilöitä tehtävien ulkopuolelle. Tämä esitys mahdollistaa myös näiden yli 60-vuotiaiden kansalaisten laajemman osallistumisen Puolustusvoimien vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan lisäten samalla heidän yhdenvertaisuuttaan, kun tällä hetkellä heidät on suljettu toiminnan ulkopuolelle ikänsä perusteella.

Kaiken kaikkiaan uudistus on siis tervetullut ja kaivattu. Olen itsekkin saanut monia yhteydenottoja ja kyselyitä siitä, missä tämän suhteen mennään. Nyt mennään hyvässä vauhdissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.53 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tavoitteena on vahvistaa Suomen puolustusjärjestelmää ja varmistaa, että osaavaa ja koulutettua reserviä on käytettävissä nopeasti muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Esitys vastaa siihen tosiasiaan, että suomalaisten toimintakyky ja terveydentila ovat vuosikymmenten aikana parantuneet. Esityksen yhteydessä on ymmärrys siitä, että ikä ei enää kerro toimintakykyä. Nykypäivänä ymmärrämme myös, kuinka suuri merkitys liikunnalla ja liikkumisella on turvallisuudessa. Liikunta ja terveelliset elämäntavat tukevat paitsi arkielämäämme myös sitä, että reservissä olevien koulutettu osaaminen säilyy hyödynnettävissä myös myöhemmällä iällä. Kun reservin ikärajaa nostetaan, vahvistetaan samalla kulttuuria, jossa toimintakyvyn ylläpitäminen on osa kansallista puolustuskykyä.

Arvoisa puhemies! Puolustusvaliokunta on mietinnössään puoltanut esitystä ja todennut, että muutoksella on selkeä peruste turvallisuuden kannalta. Valiokunta painottaa, että yksilön terveydentila ja toimintakyky tulee arvioida asianmukaisesti. Ikärajan nosto ei tar-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

koita automaatiota vaan harkittua sijoittamista sellaisiin tehtäviin, joissa henkilön osaaminen, kokemus ja fyysinen kunto kohtaavat. Valiokunta korostaa myös, että esityksen toimeenpanossa tarvitaan selkeä ohjeistus, jotta reserviläisten yhdenvertaisuus ja oikeusturva toteutuvat. Valiokunta pitää tärkeänä, että Puolustusvoimilla on käytettävissään riittävästi sijoituskelpoisia reserviläisiä myös erityisosaamista vaativiin tehtäviin. Juuri näissä tehtävissä kokemus, koulutus ja pitkäjänteinen toimintakyvyn ylläpito ovat erityisen arvokkaita. Tässäkin liikunta ja fyysisen kunnan ylläpitäminen ovat keskeinen osa reserviläisen kykyä toimia tehokkaasti ja turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen periaate on yksinkertainen: hyödynnetään sitä osaamista ja toimintakykyä, jota suomalaisilta löytyy entistä pidempään ja paremmin turvallisuutemme takaamiseksi. Muutos vahvistaa kokonaisturvallisuutta, laajentaa käytettävissä olevaa reserviä ja tunnistaa paremmin sen, että toimintakyky säilyy pidempään kuin ennen. Samalla se kannustaa reserviläisiä pitämään huolta kunnostaan, sillä aktiivinen ja liikkuva elämäntapa on suoraan yhteydessä maanpuolustuskypvyn ylläpitämiseen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

17.58 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme puolustusvaliokunnan mietintöä koskien hallituksen esitystä, jolla asevelvollisuuden ja reservissä olemisen ikäraja nostetaan 65 vuoteen. Mietinnön mukaan esitys koskee kaikkia vuonna 1966 tai sen jälkeen syntyneitä ja toteuttaa hallitusohjelman linjausta siitä, että reserviläisten osaamista ja palveluskykyä voidaan hyödyntää nykyistä pidempään. Samalla vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin tehtävät muutokset poistavat tarpeettomat yläikärajat ja siviilipalveluslakiin tehdään vastaavat tarkistukset. Puolustusvaliokunta toteaa mietinnössään selvästi, että esitys on erittäin tarpeellinen ja parantaa viranomaisten valmiuksia sekä normaali- että poikkeusoloissa.

Arvoisa puhemies! Asevelvollisuuden yläikärajan noston historia ulottuu edelliseen vaalikauteen, jolloin parlamentaarinen asevelvollisuuskomitea Ilkka Kanervan johdolla perehtyi tähän perusteellisesti. Olin itse mukana asevelvollisuuskomitean työssä ja aloitteellinen juurikin reservin yläikärajan nostamisen suhteen. On erittäin myönteistä nähdä, että tämä vuosia valmisteltu muutos on nyt eduskunnan käsissä ja että puolustusvaliokunta yksimielisesti esitystä puoltaa.

Nykyinen reservin yläikäraja ei enää vastaa sitä tosiasiaa, että suomalaiset ovat paremmissa kunnossa ja toimintakykyisempiä kuin vuosikymmeniä sitten. Puolustusvaliokunnan mukaan uudistus laajentaakin reservin kokonaismäärän viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen noin miljoonaan henkilöön, mikä merkitsee merkittävää vahvistusta koko maanpuolustusjärjestelmälle. Samalla poistuu vanhakantainen ero miehistön ja päällystön välillä. Mietinnön mukaan jatkossa kaikki kuuluvat reserviin 65-vuotiaaksi sotilasarvosta riippumatta. Ylemmät upseerit ovat edelleenkin asevelvollisia ilman yläikärajaa niin kauan kuin palveluskelpoisuus säilyy. Tämä on yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden kannalta perusteltu muutos.

Hallituksen esitys ja puolustusvaliokunnan mietintö korostavat reserviläisten osaamista, kokemusta ja motivaatiota. Ikä ei yksin kerro toimintakyvystä, tositalanteessa tarvitaan kaikkia. Muutokset eivät lisää reserviläisten käyttövelvoitetta mutta antavat viranomaisil-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

le joustavammat mahdollisuudet hyödyntää reserviläisiä juuri siellä ja silloin, kun heidän osaamistaan tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin myös kentältä paljon tulleen kysymyksen esitykseen liittyvästä siirtymäajasta. Monet reserviläiset ovat toivoneet, että muutos voisi koskea vapaaehtoisesti myös vuonna 65 ja sitä ennen syntyneitä esimerkiksi siten, että 64-vuotias olisi voinut halutessaan jatkaa vielä vuoden vapaaehtoisena reservissä 65 ikävuoteen asti. Ajatus on ymmärrettävä, ja siihen olisi ollut paljon tahtotilaa, mutta tällainen erillinen vapaaehtoinen siirtymäjärjestelmä olisi vaatinut merkittävästi laajemman, teknisesti ja oikeudellisesti raskaan muutoksen. Se olisi viivästyttänyt koko uudistusta tavalla, joka ei ollut yhteensopiva hallituksen esityksen aikataulun kanssa. Tämän vuoksi siirtymäjärjestelyä ei voitu toteuttaa, ja täten muutos kohdennettiin selkeästi vuonna 66 ja sitä myöhemmin syntyneisiin.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus siis vahvistaa koko maanpuolustusjärjestelmää, lisää reservin kokoa ja ennen kaikkea hyödyntää paremmin sitä valtavaa osaamisvarantoa, joka suomalaisilla reserviläisillä on. Samalla toteutetaan vuosia valmisteltu muutos, jolla asevelvollisuusjärjestelmä saatetaan vastaamaan nykyistä turvallisuusympäristöä. — Kiitos. [Janne Jukkola: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

18.02 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan merkittävää muutosta asevelvollisuuslakiin ja siviilipalveluslakiin. Asevelvollisuuden yläikärajaa nostettaisiin nykyisestä 60 vuodesta 65 vuoteen. Tämä tarkoittaa, että asevelvollinen kuuluisi reserviin sotilasarvostaan riippumatta sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta. Upseerit, joilla on everstin tai kommodorin tai niitä ylempi sotilasarvo, olisivat jatkossakin asevelvollisia ilman yläikärajaa niin kauan kuin he ovat palveluskelpoisia. Lisäksi vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan olisi mahdollista osallistua ilman laissa säädettyä yläikärajaa. Esityksen taustalla on parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean vuonna 2021 antama mietintö, jossa suositeltiin reservin yläikärajan tarkistamista. Mietinnössä todettiin, että reservissä on entistä enemmän henkilöitä, joiden toimintakyky on erinomainen ikärajan täytyttyessä. Keväällä 2022 Puolustusvoimien pääesikunta esitti puolustusministeriölle ikärajan nostamista.

Arvoisa puhemies! Muutos vastaa konkreettiseen tarpeeseen. Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät nykyisin voi hyödyntää yli 60-vuotiaiden osaamista esimerkiksi koulutus-, esikunta- ja tukitehtävissä, vaikka erityisosaamista vaativissa tehtävissä tällainen osaaminen on korvaamatonta. Turvallisuusympäristön muutos, Suomen Nato-jäsenyys ja viranomaisten lisääntynyt tarve erityisosaajille korostavat uudistuksen merkitystä. Ikärajan nostaminen mahdollistaa toimintakykyisten ja erityistaitoja omaavien reserviläisten hyödyntämisen nykyistä pidempään normaali- ja poikkeusolojen tehtävissä. Esitys pidentäisi asevelvollisten käytettävyyttä miehistön osalta 15 vuodella sekä aliupseereiden ja upseereiden osalta viidellä vuodella. Tämä antaa Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle lisää mahdollisuuksia sijoittaa osaavia henkilöitä avaintehtäviin sotilasarvosta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Maassamme on vahva maanpuolustustahto. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta laissa säädetyn yläikärajan poistaminen mahdollistaa reserviläisten laajemman osallistumisen koulutustapahtumiin, kuten kertausharjoituksiin, vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja maanpuolustuskoulutuksen koulutuksiin.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Muutos koskee kaikkia vuonna 1966 tai sen jälkeen syntyneitä. Uudistuksen myötä reservin koko kasvaa arviolta 125 000 hengellä viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen noin miljoonaan reserviläiseen. Nykyinen reservi on noin 870 000 sotilasta, joten kyse on merkittävästä lisäyksestä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa Suomen puolustuskykyä, hyödyntää osaamista ja vastaa muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen. Reserviläiset ovat maamme puolustuksen ja turvallisuuden takaajia. Kyse on siis investoinnista maanpuolustukseen ja koko yhteiskunnan turvallisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

18.06 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen esitystä, joka koskee asevelvollisuuslain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain ja siviilipalveluslain muutoksia. Kyseessä on keskeinen uudistus, joka vahvistaa Suomen puolustuskykyä sekä normaali- että poikkeusoloissa. Uudistuksen ydin on asevelvollisuuden ja reservissä olemisen yläikärajan nosto 60 vuodesta 65 vuoteen. Muutos koskee kaikkia vuonna 66 ja sen jälkeen syntyneitä. Samalla vapaaehtoisen maanpuolustuksen yläikäraja poistetaan, mikä mahdollistaa kokeneiden henkilöiden osallistumisen tehtäviin myös 60 ikävuoden jälkeen.

Kyse ei ole muodollisesta tarkistuksesta vaan aidosta puolustuskyvyn vahvistamisesta. Reservimme koko kasvaa arviolta 125 000 henkilöllä, ja siirtymäajan jälkeen reserviin kuuluu noin miljoona suomalaista. Tämä on merkittävä lisä erityisesti aikana, jolloin Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut perusteellisesti ja Nato-jäsenyys tuo meille sekä velvoitteita että uusia mahdollisuuksia.

Haluan todeta, että tämä uudistus otetaan erittäin myönteisesti vastaan reserviläispiireissä. Edustaja Ronkainen tässä juuri kertoi sen halun, mikä vuonna 65 syntyneillä tai siitä vähän alle, on siitä, että he olisivat halunneet mukaan tähän uudistukseen. Siellä on iso harmistus, mutta siinä tuli Ronkaiselta hyvä vastaus siihen, miksi näin on toimittu.

Arvoisa puhemies! On tärkeää huomata, että sama ikärajan nosto koskee myös siviilipalveluksen suorittaneita. Myös heidän täydennyspalvelusvelvollisuutensa ulottuu jatkossa 65 vuoteen saakka. Valiokunta on lausunnossaan painottanut, että siviilipalvelusjärjestelmää tulee kehittää hallitusohjelman mukaisesti parlamentaarisen työryhmän suositusten pohjalta ja tämä on välttämätöntä. Olen itsekkin kantanut huolta siviilipalveluksen käyneiden hyödyntämisestä ja olen tehnyt puolustusministerille kirjallisen kysymyksen siitä, miten hallitus aikoo varmistaa, että siviilipalveluksen suorittaneiden osaaminen ja koulutus hyödynnetään tehokkaasti poikkeusoloissa. Pienellä maalla ei ole varaa jättää yhtäkään ryhmää sivuun aatteesta tai uskonnosta riippumatta. Maanpuolustus kuuluu kaikille, ja myös siviilipalvelus on olennainen osa tätä kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan muutos vastaa todelliseen tarpeeseen. Yli 60-vuotiaat reserviläiset ovat aiempaa terveempiä ja hyväkuntoisempia, ja heidän kokemuksensa on korvaamatonta erityisesti vaativissa tehtävissä. Uudistus ei lisää kenenkään käyttövelvoitteita mutta antaa viranomaisille mahdollisuuden hyödyntää osaamista silloin, kun siihen on tarvetta. Hallituksen esitys on tasapainoinen ja hyvin valmisteltu kokonaisuus, joka vahvistaa Suomen kokonaisturvallisuutta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

18.10 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Olemme täällä käsittelemässä hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan muutoksia asevelvollisuuslakiin, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin sekä siviilipalveluslakiin. Tällä esityksellä nostetaan ikärajaa, minkä jälkeen, tämän uudistuksen myötä, reservin koko kasvaa 125 000 hengellä viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen noin miljoonaan reserviläiseen. Tämä on erittäin tarpeellinen muutos ja lisää meidän turvallisuuttamme sekä vahvistaa mahdollisuutta osallistua maanpuolustusvelvollisuuden täyttämiseen.

Puolustusvaliokunnan mietinnössä todetaan myöskin se, että tämä nyt käsitellyssä oleva esitys perustuu näihin parlamentaarisen komitean viime kaudella esittelemiін suosituksiin ja esityksiin, ja on todella tärkeää, että tämä esitys nyt etenee. Minulla oli viime kaudella kunnia olla mukana tässä Ilkka Kanervan johtamassa työryhmässä, josta edustaja Ronkainenkin puhui tuolla äsken, ja korostaisin sitä, että täällä puolustusvaliokunnan mietinnössä todetaan, että olisi tärkeää saada toteutettua niitä muita suosituksia myös, joita parlamentaarinen komitea on ehdottanut. Valiokunnan kuulemisten pohjalta näyttää siltä, että valmistelussa on näitä esityksiä, muun muassa kutsuntojen laajeneminen koskemaan koko ikäluokkaa, siviilipalvelusjärjestelmän kehittäminen enemmän kokonaisturvallisuutta tukevaan suuntaan ja niin edelleen.

Tämä komitean työ on ollut tosi tärkeää, mutta toisaalta toivoisin myös, että tällainen parlamentaarinen komiteatyö jatkuisi edelleenkin ja voitaisiin yhdessä miettiä, mitä muita tapoja vahvistaa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta meillä tarvittaisiin.

Kun täällä valiokunnan mietinnössä tämän esityksen kohdalta todetaan, että tämä on merkittävä askel kohti järjestelmää, jossa kyvykkyys ja osaaminen ratkaisevat enemmän kuin ikä, niin toivoisin, että meillä pystyttäisiin miettimään myös laaja-alaisesti sitä, kuinka myös jatkossa meillä olisi järjestelmä, jossa myöskään sukupuoli ei olisi niin määrittävä tekijä siinä, miten maanpuolustusvelvollisuutta voidaan toteuttaa.

Meillä on tosiaan tällainen ristiriitainen tilanne, että perustuslain mukaan maanpuolustusvelvollisuus koskee kaikkia suomalaisia, mutta kuitenkin annamme koulutusta sen velvollisuuden toteuttamiseen vain osalle nuorten ikäluokasta. Tällä hetkellä tästä koulutuksesta siis pois jäävät valtaosa nuorten naisten ikäluokasta sekä myöskin ne nuoret miehet, joilla esimerkiksi palveluskelpoisuusluokitus ei mahdollista varusmiespalvelukseen osallistumista. Tällä joukolla nuoria ei ole mahdollisuutta oikeastaan saada minkäänlaista koulutusta, jotta he voisivat tuottaa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Hyvin rajatusti on sitten näitä vapaaehtoisia yhteiskunnan kokonaisturvallisuuteen ja varautumiseen liittyviä kursseja, mutta ne ovat kuitenkin hyvin rajattuja.

Itse kannattaisin sellaista mallia, jossa meillä olisi varusmiespalvelus osalle ikäluokasta ja sitten loput suorittaisivat jonkun tyypin varautumiskoulutukseen liittyvän, tällaisen vaikkapa opintojakson tai muun tavan toteuttaa sitä, jotta saataisiin varmistettua se, että kaikkien osaaminen ja motivaatio saataisiin hyödynnettyä yhteiskunnan turvallisuuden vahvistamiseksi.

Nostaisin vielä täältä valiokunnan mietinnöstä sen, että täällä on korostettu, että komitean suositusten pohjalta edistettäisiin myös tämän kokonaisturvallisuusrekisterin toteuttamista. Viranomaiset ovat pitäneet sitä erittäin tärkeänä. Sen avulla viranomaiset voivat tunnistaa osaajat, paikantaa heidät ja arvioida heidän valmiutensa tällaisissa kriisi- ja poikkeusoloissa, jotta kaikkien osaaminen voidaan hyödyntää, ja lämpimästi hallitukselle suositelen, että näitä komitean esityksiä viedään nyt reippaasti eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 75/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys laeiksi kunnan kiinteistöinsinööristä annetun lain 2 §:n ja kaupanvahvistajista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 6/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 6/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Haluaako valiokunnan puheenjohtaja käyttää esittelypuheenvuoron? Olkaa hyvä, edustaja Elomaa.

Keskustelu

18.15 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laeiksi kunnan kiinteistöinsinööristä annetun lain 2 §:n ja kaupanvahvistajista annetun lain 2 §:n muuttamisesta:

Maa- ja metsätalousvaliokunta on käsitellyt hallituksen esityksen, joka koskee kahta lainsäädäntökokonaisuutta: lakia kunnan kiinteistöinsinööristä sekä lakia kaupanvahvistajista. Esityksen tavoitteena on ajantasaistaa viran kelpoisuusehtoja ja varmistaa kiinteistökaupan sujuvuus sekä kunnissa että valtakunnallisesti.

Ensinnäkin hallitus ehdottaa, että kunnan kiinteistöinsinöörin kelpoisuusehtoja joustavoitetaan. Nykyinen sääntely on osin vanhentunutta eikä vastaa tämän päivän koulutusrakennetta eikä työmarkkinatilannetta. Jatkossa kelpoisuudeksi riittäisi soveltuva maanmittausalan diplomi-insinöörin tutkinto tai ammattikorkeakoulussa tai teknillisessä oppilaitoksessa suoritettu alan insinöörin tai teknikon tutkinto. Tavoitteena on turvata erityisesti kuntien mahdollisuudet jatkaa kiinteistörekisterinpitoa myös silloin, kun diplomi-insinöörejä ei ole saatavilla.

Valiokunta pitää muutosta perusteltuna. Kelpoisuusehto vastaa paremmin kiinteistöinsinöörin työn käytännön vaativuutta ja linjaa sääntelyn yhdenmukaiseksi muun kiinteistömuodostusta koskevan lainsäädännön kanssa. Kunnille jää edelleen mahdollisuus asettaa korkeampia osaamisvaatimuksia tai edellyttää riittävää työkokemusta.

Toiseksi esityksessä ehdotetaan, että Maanmittauslaitoksen määräämän kaupanvahvistajan enimmäisikä nostetaan 68 vuodesta 70 vuoteen. Tavoitteena on yhdenmukaistaa sääntely valtion virkamieslain kanssa ja turvata palveluiden saatavuus koko maassa. Valiokunta pitää muutosta asiallisena mutta toteaa samalla, että sähköisen kiinteistökaupan yleistyminen vähentää asteittain kaupanvahvistajien tarvetta. Sähköisessä järjestelmässä vahvistajaa ei tarvita lainkaan, ja noin kolmannes kiinteistökaupoista tehdään jo tätä kautta.

Arvoisa puhemies! Saatujen selvitysten perusteella valiokunta katsoo, että hallituksen esitys on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen. Valiokunta ehdottaa lakiehdotusten hyväk-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

symistä muuttamattomina ja niiden voimaantuloa vuoden 2026 alusta, ja valiokunta oli yksimielinen asiassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.18 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla ajantasaisesti kunnan kiinteistöinsinöörin kelpoisuusehtoja ja nostetaan Maanmittauslaitoksen määräämän kaupanvahvistajan enimmäisikä 70 vuoteen. Kyse on lakiteknisesti pienistä mutta käytännössä merkittävistä muutoksista, joilla parannetaan kuntien rekrytointimahdollisuuksia ja turvataan kiinteistöasioiden sujuva hoitaminen kaikkialla Suomessa.

Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että kiinteistötietojärjestelmä turvaa kansalaistemme omistusoikeuksia, toimii lainojen myöntämisen ja rahoitusjärjestelmän perustana sekä varmistaa kansalaisten oikeusturvan. Se ei ole vähäistä, siksi myös meidän on elettävä ajassa. Kun kelpoisuusehtoja päivitetään vastaamaan nykyistä koulutusrakennetta, varmistamme samalla, että järjestelmän ylläpito pysyy korkeatasoisena ja luotettavana.

Selkeät ja nykypäivän mukaiset pelisäännöt myös helpottavat kuntia. Tämä on osa laajempaa kokonaisturvallisuutta. Se, että voimme luotettavasti tietää kiinteistöjen omistuksesta, on yksi yhteiskunnan vakauden peruspilareita. Samalla kun hallitus huolehtii lainsäädännön nykyaikaistamisesta, se myös vahvistaa järjestelmän jatkuvuutta ja osaamisen siirtoa. Kaupanvahvistajien ikärajan korottaminen on käytännöllinen ja vastuullinen ratkaisu. Kokeneiden ammattilaisten osaaminen säilyy käytössä pidempään, ja kansalaisille taataan palveluiden saatavuus myös haja-asutusalueilla.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on esimerkki hallituksen kuntia helpottavasta ja turvallisuutta vahvistavasta työstä. Sääntelyä nykypäiväistetään, mutta samalla huolehditaan siitä, että kansallinen turvallisuus ja luottamus omistusoikeuteen säilyvät vahvoina. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 162/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta ja eräiden kuluttajaluottojen välittäjistä sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 120/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 20/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 120/2025 vp sisältyvien 1.—17. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2025 vp

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 85/2025 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovinto-prosessin toteuttamisesta vuosina 2026–2028

Hallituksen esitys HE 82/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.23 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja luottamus ovat toimivan demokratian edellytykset. Meillä on velvollisuus tunnistaa historian vääryydet ja kantaa vastuuta niiden käsittelystä. Hallituksen esityksellä kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessista tavoitellaan juuri tätä. Tavoite on rakentaa reilumpaa ja oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa yhdenvertaisesti. Kyse on halusta parantaa kuurojen ja viittomakielisten asemaa, vahvistaa heidän oikeuksiaan ja ennen kaikkea rakentaa luottamusta, luottamusta siihen, että suomalaisessa yhteiskunnassa jokainen tulee kuulluksi myös silloin, kun puhumme hiljaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Totuus- ja sovintoprosessi perustuu avoimuuteen ja vapaaehtoisuuteen. Nyt tälle prosessille halutaan selkeämmät sävelet. Esityksessä tunnistetaan tarve itämaisen ja riippumattomalle sihteeristölle, jonka tehtävänä on kerätä ja käsitellä tietoa kuuroihin ja viittomakielisiin kohdistuneista oikeudenloukkauksista ja syrjinnästä. Tiedon keruulle ja sen käsittelylle luodaan laissa selkeät rajat ja yhteiset pelisäännöt, jotta tietoa voidaan kerätä turvallisesti.

On tärkeää, että kuulluksi tuleminen mahdollisuus on turvattu luottamuksellisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen. Nämä säännökset on rakennettu niin, että yksilön yksityisyys ja tietosuoja ovat keskiössä, mikä on ensiarvoisen tärkeää. Tiedon kerääminen ja dokumentointi, kuulemiset, ehdotukset sovinnon rakentamiseksi, kaikki nämä, luovat pohjaa sille, että kuurojen ja viittomakielisten kokemaa epäoikeudenmukaisuutta voidaan aidosti ymmärtää ja korjata.

Arvoisa puhemies! Tämän prosessin onnistuminen ei ole vain hallinnollinen kysymys, se on myös arvovalinta. Näytämme tällä esityksellä, että suomalainen yhteiskunta ei käännä selkäänsä menneille virheille vaan on valmis kohtaamaan ne avoimesti ja kunnioittavasti.

Esityksessä on kyse myös luottamuksen palauttamisesta instituutioihin. Yhdenvertaisuuden varmistaminen on tärkeä osa kansallista kokonaisturvallisuuttamme. Kun kaikki

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

kansalaiset voivat kokea osallisuutta, luottamusta ja reiluutta, yhteiskuntamme on vahvempi ja kestävämpi.

Toivon, että eduskunta suhtautuu tähän tärkeään esitykseen vakavasti ja arvokkaasti. Meillä on mahdollisuus osoittaa, että oikeudenmukaisuuteen ja yhdenvertaisuuteen tähtäävät toimet eivät jää puheen tasolle vaan muuttuvat konkreettisiksi teoiksi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.27 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tämä oli meillä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, ja tämän mietinnön käsittely siellä oli erittäin yksituumaista ja kaiken kaikkiaan erittäin hyvä kokemus lainvalmistelusta. Tällähän nyt tarkoitetaan säädettäväksi määräaikainen laki kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin toteuttamisesta, joka lähti liikkeelle viime kaudella. Edustaja Harakka oli tässä aloitteellinen, ja tämä lähti sieltä liikkeelle, ja olemme nyt tässä vaiheessa. Edustaja Harakkaa ja tämän lain valmistelua täytyy kiittää, että tässä kohtaa pääsemme nyt sitä jo käsittelemään.

Tässä on tarkoitus luoda puitteet tälle prosessille ja sitten määritellä tietojen keräämisestä, käsittelystä, arkistoinnista ja sihteeristön asemasta ja niin poispäin, eli luodaan se puite, jolla tämä totuus- ja sovintoprosessi saadaan vietyä maaliin. Sitten kun tässä on tapahtunut näille ryhmille oikeudenloukkauksia ja syrjimistä, niin nyt ne tiedot kerätään ja käsitellään, ja sitten määritellään se kokonaisuus, kuka niihin tietoihin pääsee käsiksi ja kuinka ne sitten arkistoidaan niin, että ne pystytään anonyymisti käsittelemään myöskin sitten myöhemmin, eli tämä kokonaisuus on nytten tässä meillä käsittelyssä.

Tämä on valiokunnassa saanut erittäin paljon kiitosta tähän prosessiin osallistuneilta. Tässä on huomioitu suomalaisten kuurojen ja viittomakielisten neljä eri kieltä, eli suomalainen viittomakieli, suomenruotsalainen viittomakieli, suomi ja ruotsi, ja sillä tavalla tätä on viety eteenpäin.

Se, mikä tässä on huomionarvoista, on se, että tämä on ollut koko ajan yksimielinen prosessi. Kiitosta tuli valmistelun osalta siitä, että he ovat saaneet itse osallistua tämän lain sisällön kokoamiseen ja tekemiseen. Voi sanoakin, arvoisa puhemies, että jos tulee jatkossa tällaisia vastaavia tapauksia, joita pitää selvittää, niin tästä saadaan oiva esimerkki siihen, miten tällaisia tilanteita pystytään myöhemmin käsittelemään ja laittamaan ne sellaiseen tilanteeseen, että ne tulevat asianmukaisesti sitten jatkokäsittelyä.

Tämä oli erinomainen työ, ja sitten voin sanoa sen, että niin hallitus- kuin oppositiopuolueita täytyy kiittää, että tässä on päästy yksimieliseen tulokseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

18.30 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jossa ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin toteuttamisesta. Tässä laissa säädetään kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin sihteeristöstä ja sen tehtävistä, tietojen keräämisestä, käsittelystä, sihteeristön tiedonsaantioikeuksista, rekisterinpitäjyydestä, arkistoinnista ja toiminnan päättymisestä.

Tämä hallituksen esitys perustuu Petteri Orpon hallituksen antamaan tiedonantoon yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskun-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

nassa. Tässä tiedonannossa linjataan kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin toteuttamisesta. Tämä totuus- ja sovintoprosessi on Suomen valtion ja kuurojen ja viittomakielisten yhteisön yhteinen prosessi. On tärkeää, että oikeudenloukkausten ja syrjinnän ennaltaehkäisemiseksi tehdään kaikki Suomessa, ja tämä hallitus on myös siihen sitoutunut. On tärkeä kuulla ja nähdä jokainen hiljainenkin, ja tämän lakiesityksen tarkoituksena on juurikin se.

Tämä laki on erittäin kannatettava, ja kuten edelliset puhujat ovat puheenvuoroissaan todenneet, työ- ja tasa-arvovaliokunta on yksimielisenä antanut tästä mietintönsä, ja muun muassa asiantuntijoiden esitykset ovat olleet sillä tavalla kiitollisia, että tämä lakiesitys on saanut myönteistä palautetta ja myös kiitosta. Eli on hienoa, että tämä esitys on nyt tällä hallituskaudella viety eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

18.32 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä täällä hallituksen esitystä, joka luo perustan kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessille.

Menneisyydessä kuuroihin on kohdistunut vakavia loukkauksia niin Suomessa kuin maailmalla. Nämä toimet ovat olleet räikeässä ristiriidassa perusoikeuksien kanssa. Nyt tässä käsittelyssä oleva totuus- ja sovintoprosessi on askel kohti oikeudenmukaisuutta ja luottamuksen palauttamista. Kuten tässä esityksessä ja mietinnössä todetaan, prosessi toteutetaan neljällä kielellä ja siihen sisältyy psykososiaalinen tuki, jotta osallistuminen on aidosti mahdollista.

Arvoisa puhemies! Meillä on velvollisuus varmistaa, että menneisyyden virheet eivät toistu ja että Suomessa jokaisella on aidosti mahdollisuus elää täysivaltaisena yhteiskunnan jäsenenä ilman pelkoa syrjinnästä. Haluan lämpimästi kiittää hallitusta tämän esityksen tuomisesta eduskuntaan sekä myöskin valiokuntaa siitä, että tämä mietintö on hyväksytty yksimielisesti.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 82/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 24/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Keskustelu

18.34 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Yrittäjyys on Suomen kasvun selkäranka. Hallitus on antanut eduskunnalle käsiteltäväksi esityksen yrittäjän eläkelain voimaantulosäännöstä sekä kriisinhallintatehtävissä palvelleiden henkilöiden psyykkisen tuen korvattavuudesta. Tämä on vastuullista ja yrittäjämysteistä talouspolitiikkaa, jota hallitus toteuttaa myös vuoden 2026 talousarvion yhteydessä. YEL-työtulojen tarkistukseen liittyvä 4 000 euron korotuskatto ulotetaan koskemaan myös niitä yrittäjiä, jotka ovat aloittaneet toimintansa vuosina 2023—2025.

Tällä muutoksella parannetaan yrittäjien yhdenvertaisuutta ja kohtuullistetaan äkillisiä kustannusnousuja. Yrittäjyyteen liittyy aina riskejä, mutta yhteiskunnan tehtävä ei ole lisätä niitä omalla byrokratialla tai kohtuuttomilla hyppäyksillä. Meidän on turvattava, ennakoitava ja kannustettava toimintaympäristöä suomalaisille yrittäjille. Tämä esitys tukee mahdollisuutta kasvaa, investoida ja työllistää ilman, että sosiaaliturvamaksujen äkillinen nousu murskaa kehityksen alkuvaiheessa.

Arvoisa puhemies! Esitys sisältää myös tärkeän parannuksen kriisinhallintatehtävissä palvelleiden henkilöiden tukemiseen. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta on viisaasti esittänyt, että psyykkisen tuen ja hoidon korvausajaa pidennetään kahden vuoden sijasta kolmeen vuoteen. Tämä on inhimillinen, perusteltu ja kohtuullinen tarkennus, joka tunnistaa palveluksen todelliset vaikutukset vasta myöhemmin ilmentyvine oireineen.

Kriisinhallintatehtävissä toimineet ovat kantaneet harteillaan raskasta vastuuta Suomen ja kansainvälisen turvallisuuden puolesta, usein vaikeissa ja vaarallisissa olosuhteissa. On oikein ja velvollisuutemme, että suomalainen yhteiskunta seisoo heidän rinnallaan myös palveluksen jälkeen ja huolehtii tukemisesta silloin, kun avun tarve ilmenee. Tämä osoittaa, että Suomi kantaa vastuunsa heistä, jotka ovat toimineet turvallisuutemme hyväksi myös rajojemme ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on hyvä esimerkki hallituksen selkeästä linjasta: yrittäjyyttä tuetaan, vastuuta kannetaan ja oikeudenmukaisuutta vahvistetaan. Kun rakennamme tulevaa kasvua ja vakaata taloutta, yrittäjien aseman parantaminen ei ole vain talouskysymys. Se on tulevaisuuskysymys koko Suomelle. Ennakoitavat kustannukset, oikeudenmukainen kohtelu ja selkeä näkymä tulevaan ovat edellytyksiä sille, että uutta syntyy ja olemassa oleva kasvaa. Tässä mielessä tämä lakimuutos on tärkeä viesti suomalaisille yrittäjille. Teidän työpanoksenne ja riskinottonne ovat tärkeitä, ja me seisomme rinnallanne. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

18.38 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat, käsittelyssä on laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja tapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain 11 §:n muuttamisesta. Haluan puheenvuorossani keskittyä kriisinhallintatehtävissä annetun lain 11 §:n muuttamiseen.

Tässä laissa esitetään, että psyykkisen tuen tai hoidon korvausajaa pidennetään yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen. Lakiesityksessä aika oli ensin kaksi vuotta, mutta valiokunta on päättänyt pitkällisen pohdinnan jälkeen, että se voi olla myös kolme vuotta. Tämä on sil-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

loin sama kuin Kelan kuntoutusterapian enimmäisaika. Kustannuksia tällä esityksellä todetaan olevan noin 60 000 euroa per vuosi.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2024 uutisoitiin Ylen toimesta, että kymmeniä rauhanturvaajia hakeutuu psykiatriseen hoitoon ja sen tarpeeseen palveluun liittyvien syiden vuoksi. Rauhanturvaajaliitto on kertonut, että vertaistukipuhelimeen soittaa yhä useammin vaikeiden asioiden kanssa painiva henkilö. On asioita, jotka liittyvät operaatioaikaan, ja niistä täytyy päästä keskustelemaan tai päästä psyykkisen tuen piiriin.

Suomessa on noin 50 000 kriisinhallintaveteraania, ja suurin osa heistä selviää kokemuksistaan hyvin ja pärjää elämässään. Näin kerrottiin Ylen uutisessa. Mutta on myös tapahtumia, tapaturmia, vahinkoja, joihin tarvitsee apua, ja henkisen tuen tarve on tärkeää. On tärkeää myös, että näissä tilanteissa on alan kokemuksen omaavia terapeutteja tarjolla eli psykoterapeutteja ja psykologeja. Heitä tarvitaan, ja on hyvin tärkeää, että heitä koulutetaan ja palkataan myös näihin tärkeisiin tehtäviin.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2017 rauhanturvaajat saivat lain, jolla kriisinhallinnassa toimivat saivat korvauksia mahdollisista tapaturmista, vammautumisesta, jopa kuolemantapauksesta lähiomainen oli saava korvausta. Vastaavaa lakia ei silloin asevelvollisuutta suorittaville henkilöille ollut, ja haluan mainita muutaman sanan suomalaisten asevelvollisten ja varusmiesten tilanteesta.

Tein tuolloin lakialoitteen, joka käsiteltiin vuonna 2017 eduskunnassa ja jossa esitin, että nämä samat korvaukset kuuluisivat myös asevelvollisuutta suorittaville tai heidän läheisilleen, jos siellä asevelvollisuutta suorittaessa tapahtuu joku tapaturma, vammautuminen tai jopa kuolemantapaus. Olikin ilo, että tämä lakialoite sai suuren kannatuksen ja se eteni lakiin saakka. Vuonna 2019 tuotiin laki, jossa myös suomalaiset asevelvollisuutta suorittavat varusmiehet ja vapaaehtoisista asevelvollisuutta suorittavat henkilöt saivat samanlaisen lain suojan. Sinne kuuluu myös tämä henkisen järkytyksen reaktio, eli tämä psykiatrinen ja psykologinen tuki myös heille.

Arvoisa puhemies! Haluan myös kantaa huolta ja nostaa esiin huoleni siitä, mitä suomalaisissa varuskunnissa tapahtuu. Olen äärettömän järkyttynyt niistä lukuisista ja monista tapaturmista, vahingoista, jopa kuolemantapauksista, joita asevelvolliset kohtaavat siellä lakisääteistä asevelvollisuuttaan suorittaessaan. Minusta on jotenkin järkyttävää, että kun rauhan aikana nuori ihminen menee armeijaan ja suorittaa sitä lakisääteistä velvollisuuttaan, niin hänelle tapahtuu siellä vakava tapaturma tai vammautuminen. Me muistamme, että Säkylässä on varusmies jäänyt kuorma-auton alle, Kuhmossa juurikin varusmies on menehtynyt, Puolustusvoimien kuorma-auto ajoi ojaan juurikin viikonloppuna Raaseporissa. Muistamme myös Raaseporin tasoristeysonnettomuuden, jossa menehtyi nuoria ihmisiä. Meidän tulee tehdä kaikkemme täällä eduskunnassa, että asevelvollisten, niin lakisääteisessä kuin myös näissä kriisinhallintatehtävissä toimivien, turvallisuus on turvattu, ja hallituksena myös toimia sen eteen, että korvauskäytännöt ovat kohdallaan, ja henkilöiden, jotka näissä tilanteissa mahdollisesti loukkaantuvat, vammautuvat tai jopa menehtyvät, läheisiä ei unohdeta eikä jätetä, vaan he saavat sen tuen, mitä he tarvitsevat. Asevelvollisuuden ja kriisinhallinnan tehtävissä on paljon tehtävää, ja toivon, että pidämme huolen heistä kaikista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

18.43 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys pienestä yrittäjäeläkelain tarkennuksesta siinä, että voidaan kohtuullistuttaa näitä eläkemaksuja ja voidaan varautua siihen 1.1.23 jälkeen alkaneitten yrittäjien osalta. Tämän vaikutus on merkittävä.

Se, minkä takia pyysin puheenvuoron, liittyy siihen, että tänä päivänä juuri julkaistiin Eläketurvakeskuksen tekemänä tilasto, jossa yrittäjäeläketulo vuonna 2022 oli 22 500 euroa ja sitten yrittäjätoimen ansiotulo on 36 500. Siinä on noin 14 000:n ero, ja tämä kertoo siitä, että YEL-vakuutusmaksu ja -tulo eivät vastaa sitä, mitä todellisesti tulee tuloja. Ja sitten tässä on vielä semmoinen huomattava piirre, että tämä ero kasvaa, mitä suuremmaksi yrittäjätulo kasvaa, eli YEL-vakuutusmaksu ei seuraa YEL-työtuloa. Mutta se ongelma on toisessakin päässä, eli siellä tulokymmenyksen kahdella alimmalla luokalla tämä YEL-tulo on korkeampi kuin ne todelliset tulot. Eli näiltä pienituloisilta yrittäjiltä peritään vakuutusmaksua tietyllä tavalla enemmän kuin todellisuudessa pitäisi tehdä.

Nyt on hyvä, että Jukka Rantalalta tulee tämän viikon perjantaina esitys. Ministeriö on ilmeisesti käynnistänyt jo pienituloisten yrittäjien osalta tämän uudistuksen. Toivoisinkin, että aika nopeasti päästäisiin siihen tilanteeseen, että yrittäjien todelliset työtulot vaikuttavat siihen YEL-tasoon suoraan, ja sitten niin, että tätä alivakuuttamista ei tule, koska sen alivakuuttamisen maksaa valtio, ja meillä on nyt sellainen tilanne, että näiden YEL-vakuutuksien valtionosuus on kasvanut 82 miljoonasta 560 miljoonaan kymmenessä vuodessa eli seitsemänkertaiseksi. Valtiolla ei yksinkertaisesti ole varmasti varaa tällaiseen kasvukulmaan, ja muutenkin tämä vakuuttaminen pitäisi tehdä asianomaisten yrittäjien omasta toimesta.

Tämä on yksi huojennus nyt tässä vaiheessa, mutta pitää tehdä iso uudistus, jossa päästään todellisiin tuloihin, ja sitten tämän YEL-tulon pitää olla yhdenmukainen. Silloin me ollaan oikealla vakuuttamisen tiellä. Siinä mielessä viedään näitä eteenpäin ja odotetaan nopeita ratkaisuja tämän asian osalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

18.46 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen ensimmäinen osa koskee yrittäjän eläkelain voimaantulosäännöksen muutosta. Hallituksen esitys tuo tarkennuksen, jolla varmistetaan, että eri ajankohtina aloittaneet yrittäjät ovat yhdenvertaisessa asemassa. Tämä muutos sinänsä on varsin perusteltu, sillä se korjaa näitä aiempia puutteita.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoron puhuakseni hallituksen esityksen toisesta osiosta, joka koskee kriisinhallintatehtävissä palvelevien psyykkisen tuen korvausaikaa. Tässä ehdotuksessa pidennetään tätä korvausaikaa, ja kuten täällä kuultiin, valiokunnassa on pidetty tarpeellisena muuttaa korvausaikaa jopa pidemmäksi kuin hallituksen esityksessä, joka on kaksi vuotta.

Puolustusvaliokunta on tälläkin kaudella aika monessa kohtaa käsitellyt tätä epäkohtaa. Koska kriisinhallintatehtävät voivat aiheuttaa pitkäkestoisia psyykkisiä oireita, jotka eivät aina ilmene heti palveluksen päätettyä, niin valiokunta on ollut huolissaan siitä, kuinka pystytään pitämään huolta siitä, että nämä oireet tulevat hoidetuiksi myös sitten, vaikka ne ilmenevätkin pidemmän ajan kuluttua kotiutumisesta. Nyt tämä hallituksen esitys todellakin vastaa tähän valiokunnan huoleen siltä osin. Meidän pitää pitää huolta niistä henkilöistä, jotka ovat meidän lähettäminä kansainvälisissä operaatioissa.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Nostaisin esiin myös sen, että myöskin Suomen Rauhan turvaajaliitto on ollut todella huolissaan kriisinhallintaveteraanien kuntoutustoiminnasta. Myöskin puolustusvaliokunnassa tätä asiaa on käsitelty paljon. Olemme pyrkineet kiirehtimään sitä, että Suomeen perustettaisiin kriisinhallintaveteraanien keskus, jossa tätä vertaistukitoimintaa voitaisiin aiempaa paremmin toteuttaa. Nostan nyt tässä yhteydessä myöskin sen esiin, että tämä olisi erittäin tarpeellista, nyt vielä kun muistetaan, että kun Suomi on osa liittokuntaa, niin on täysin mahdollista, että jatkossa meillä on myös laajemmin henkilöitä osallistumassa erilaisiin operaatioihin, ja siltäkin osilta meidän pitää varmistaa, että kaikki nämä tukitoimet ovat kunnossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

18.49 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Sotiemme veteraaneja on enää alle 1 200 elossa ja sotainvalideja alle 200. Olemme ikuisesti kiitollisia joka päivä, myös muulloin kuin itsenäisyyspäivän aattona, veteraanien ja kotijoukkojen uhrauksista, Suomen itsenäisyyden saavuttamisesta ja säilyttämisestä.

Meillä on myös tänä päivänä kriisinhallintaveteraaneja. Heidän tukemisensa tulevaisuudessa on myös turvattava. Tämä hallituksen esitys edistää tätä asiaa. Niin ikään hallituksen esityksessä on yrittäjän eläkelaki esillä. Se kaipaa parannusta kipeästi, ja tämä esitys on pieni mutta tärkeä askel parempaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.50 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on sillä tavalla mielenkiintoinen ristiriita olemassa, että vakuutusturva määrittelee ja vakuutusmaksut määrittelevät ja myöskin se YEL-tulo määrittelee sen myöhemmän eläkkeen yrittäjälle. Toisaalta nyt kun maksetaan liian pientä vakuutusmaksua, niin sitten oma eläke on eläkeiässä todella pieni. Nyt näitten tulojen, jotka ovat todellisia ansiotuloja, ja YEL-tulojen pitäisi olla käsi kädessä, ja siinä mielessä tämä kokonaisuus pitäisi saada ratkaistua.

Sitten kun katsotaan, mitä ne ehdotukset aikanaan tulevat olemaan Jukka Rantalan esityksessä, niin varmasti siinä mennään niihin todellisiin tuloihin. Ja nyt kun STM:stä kuulin — tänään uutisten mukaan — että siellä myös mietitään kahden alimman tulokymmenyksen ratkaisua, jotain ratkaisua siihen, että se vastaisi todellisia tuloja, niin se varmaan pitää koko ketjussa tehdä.

Mutta sitten kun tässä kuuntelee yrittäjien toiveita, niin yrittäjät toivovat nimenomaan pienempiä vakuutusmaksuja. Pienemmillä vakuutusmaksuilla ei saa parempaa eläketurvaa, koska se vakuutusperiaate pitää myöskin pystyä tässä todentamaan. Ja sitten tässä vakuutusjärjestelmässä on vielä se iso ongelma, että tätä ei ole rahastoitua alun perinkään. Siinä mielessä sitä vakuutusmaksua ei ole silloin kerätty, että saataisiin rahastoitua, niin että täällä on paljon tehtävää tämän YEL-vakuuttamisen osalta. Sitten yhteiskunta ei voi pelkästään kantaa yrittäjän puolesta tätä vakuuttamista.

Tämä tulee olemaan varmasti lähiaikoina meillä iso keskustelunaihe Suomessa, se, kuinka yrittäjän vakuutusturva tehdään eläketurvan varalle. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 130/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.52 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Käsitlemme tänään lakiesitystä, joka parantaa omaishoitajien ja perhehoitajien asemaa. Tämä esitys on erittäin tärkeä. Myöskin moni hyvinvointialue käsittelee parhaillaan talousarviossaan omaishoitoa.

Vuoden 2026 alusta omaishoidon tuen vähimmäishoitopalkkio nousee 530 euroon kuukaudessa ja raskaan siirtymävaiheen palkkio 966 euroon. Lisäksi toimeksiantosuhteisten perhehoitajien turvaa vahvistetaan. Jos pitkäaikainen perhehoito päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, maksetaan irtisanomisajan korvauksen lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion suuruinen lisäkorvaus, yhteensä pääsääntöisesti kolmen kuukauden palkkio.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajat tekevät korvaamatonta työtä suomalaisen yhteiskunnan hyväksi. Heidän panoksensa säästää yhteiskunnalta kymmeniätuhansia euroja per hoitosuhde ja jopa miljardeja euroja vuodessa. Ilman omaishoitajia sosiaali- ja terveyshuolto ei yksinkertaisesti kestäisi.

Suomessa arvioidaan olevan noin 350 000 omaishoitajaa, ja heidän työnsä mahdollistaa sen, että iäkkäät ja pitkäaikaissairaat voivat asua kotona pidempään. Tämä vähentää muiden palvelujen kuormitusta ja hillitsee sotekustannuksia. Vaikka korotus on maltillinen, se osoittaa, että omaishoito ja perhehoito nähdään arvokkaana osana suomalaista hyvinvointia. Samalla on muistettava, että pelkkä palkkio ei riitä. Lakisääteisten vapaiden toteutuminen on turvattava ja palvelusetelien arvo on saatava riittäväksi, jotta omaishoitajat voivat todella pitää ansaitut vapaansa.

Hyvinvointialueiden on huolehdittava terveystarkastuksista, valmennuksesta ja sijaispalveluista. Työssäkäyvien omaishoitajien erityistarpeet on tunnistettava, ja vertaistuen merkitys on suuri. Omaishoidon kokonaisuudistus tulee toteuttaa ja hyvinvointialueiden käytänteet saattaa tasavertaisiksi omaishoidon kriteerien suhteen.

Arvoisa puhemies! Omaishoito vahvistaa perheiden hyvinvointia ja koko yhteiskunnan kestävyyttä. Meidän on pidettävä omaishoitajien arki jatkuvasti esillä ja varmistettava, että he jaksavat. Tämä lakiesitys vie kehitystä oikeaan suuntaan, mutta työtä on vielä jatkettava, jotta omaishoito säilyy hoitomuotona ja inhimillisenä vaihtoehtona. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.56 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kunnioitetut omaishoitajat! Omaishoito ei ole sivurooli hyvinvointiyhteiskunnassamme. Tällä hallituksen esityksellä tuolle tärkeälle työlle annetaan nyt selkeämpi ja oikeudenmukaisempi perusta, kun omaishoidon raskaan siirtymävaiheen vähimmäiskorvaus tarkennetaan valiokunnan esityksen mukaisesti tasolle 966 euroa kuukaudessa. Kyse ei ole vain euroista vaan viestistä. Yhteiskunta arvostaa vastuuta, jota omaishoitajat kantavat joka ainoa päivä. Tämä esitys on tärkeä osa vuoden 2026 talousarviota, jossa on tehty selvä ja tärkeä linjaus: omaishoitajien työ nähdään, tunnustetaan ja sitä arvostetaan.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on suhtautunut esitykseen vakavasti ja vastuullisesti. Se on edellyttänyt valtioneuvostolta tarkkaa seurantaa siitä, kohdistuuko omaishoitoon osoitettu lisärahoitus myös todellisuudessa omaishoitajien palkkioihin niin, että se ei katoa hyvinvointialueiden muihin menoihin. Valiokunta on painottanut, että omaishoidon yhdenvertaisuutta koko maassa on arvioitava. Ei ole oikein, että omaishoitajan asema vaihtelee paikkakunnan mukaan. Lisäksi on edellytetty omaishoitoa koskevan lainsäädännön ja palvelujen kehittämistä niin, että se tukee entistä paremmin niin ikääntyviä kuin työikäisiäkin omaishoitajia ja parantaa omaishoidon houkuttelevuutta tulevaisuudessa. Nämä ovat tärkeitä huomioita, joiden eteen voimme jatkossa tehdä töitä.

Arvoisa puhemies! Tämä kokonaisuus merkitsee ennen kaikkea selkeyttä: selkeyttä omaishoitajan asemalle, selkeyttä oikeuksiin ja selkeyttä siihen, miten yhteiskuntamme suhtautuu niihin, jotka kantavat vastuuta lähimmäisestään. Omaishoitajat tekevät lähimmäisenrakkauden työtä, jota mikään järjestelmä ei voisi kokonaan korvata. On oikein, että tulevan vuoden talousarviossa tämä työ tunnustetaan entistä vahvemmin ja että me tässä salissa seisomme heidän rinnallaan myös tekojen emmekä vain sanojen tasolla. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

18.59 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta. Tässä lakiesityksessä esitetään nostettavaksi ensi vuoden eli vuoden 2026 alusta omaishoidon tuen vähimmäishoitopalkkio 472 eurosta 530 euroon kuukaudessa ja raskaan siirtymävaiheen palkkio 966 euroon. Samalla myös perhehoitajien turvaa parannetaan. Jos pitkäaikainen perhehoito päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, hänelle maksetaan irtisanomisajan korvauksen lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion suuruinen lisäkorvaus, yhteensä siis pääsääntöisesti kolmen kuukauden palkkio.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset lunastavat nyt hallituksessa niitä lupauksia, joita ihmisille olemme antaneet. Tuemme omaishoitajia kaikissa tilanteissa, niin omais- kuin perhehoitajia, ja teemme kaikkemme, jotta heidän tilanteensa paranevat ja edellytykset toimia omaishoitajana tai perhehoitajana paranevat. Omaishoito säästää yhteiskunnalta kymmeniätuhansia euroja vuodessa per hoitosuhde. Sitä ei kuitenkaan tehdä ansaintatarkoituksessa, sitä tehdään sydämellä oman läheisen hyvinvoinnin ja hoitamisen eteen, ja omaishoitajat ansaitsevatkin toimivan järjestelmän.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lisäksi, että tämä valiokunnan mietintö on yksimielinen ja asia on äärettömän tärkeä ja hyvä, valiokunta vielä korostaa omaishoitajien tilanteen parantamista kolmella erillisellä lausumalla, joissa pyydetään, että eduskunta edellyttää, että seurataan omaishoidon tukeen osoitettavan lisärahoituksen kohdentamista hyvinvointialueilla sen arvioimiseksi, kohdentuuko lisärahoitus tosiasiallisesti omaishoidon tuen palkkioihin. Lisäksi pyydetään selvittäväksi, miten omaishoidon yhdenvertainen saatavuus toteutuu koko maassa. Ja vielä kolmantena on se, että omaishoitoa koskevaa lainsäädäntöä ja siihen kytkeytyvää palvelu- ja etuusjärjestelmää tulee kehittää niin, että ne tukevat nykyistä paremmin niin ikääntyneiden kuin työikäisten omaishoitajien jaksamista ja hyvinvointia sekä lisäävät omaishoidon kannustettavuutta.

Arvoisa puhemies! Tein vuonna 2019 eduskunnassa lakialoitteen työsopimuslain muuttamisesta, ja siihen sisältyi se ehdotus, että työssäkäyvät henkilöt voisivat helpommin jäädä hoitamaan läheistään tai omaistaan, mikäli tällainen tilanne tulisi. Se voi olla esimerkiksi saattohoitotilanne, äkillinen sairastuminen tai muu vastaava tilanne. Esitykseni sisältö oli se, että työntekijällä olisi oikeus vapaaseen, ei ainoastaan työnantajalla pyrkimys järjestää tällainen vapaa työntekijöille. On erittäin tärkeää, että myös työssäkäyvät omaishoitajat voivat osallistua läheisensä hoitamiseen. Se on eettisesti oikein, sillä kukapa meistä ei tuntisi niitä tilanteita, että töissä pitää olla ja töihin pitää lähteä mutta läheinen on siellä omassa kodissaan vaativankin tuen ja avun tarvetta vailla ja itse ei voi mennä häntä auttamaan. On hyvä, että nykyllaissa on viiden vuorokauden oikeus työntekijällä olla vapaalla hoitamassa sitä läheistään. Se on sinne jossakin vaiheessa saatu, mutta sitä, onko se riittävä, on hyvä meidän jokaisen pohtia.

Erityisesti haluan nostaa esille saattohoitotilanteet, joissa läheisen apu, tuki ja turva on kaiken a ja o sen sairastuneen ihmisen rinnalla siellä kotona. Toivonkin, että niin työnantajat kuin me päättäjät täällä eduskunnassa teemme kaikkemme sen eteen, että nämä asiat toteutuisivat. Pidän tärkeänä sitä, että saattohoitolainsäädäntö etenee. Olen siitäkin tehnyt lakialoitteen ja pidän sitä yhtenä tärkeimpänä asiana, mitä sosiaali- ja terveystaloudessa myös tällä loppukaudella tulee edistää. Subjektiivinen oikeus saattohoitoon tulee kirjata lainsäädäntöön, ja siihen tulee antaa kaikki mahdollisuudet myös läheiselle osallistua henkilön tukemiseen. Olemme ihmisiä ja tarvitsemme myös sydämellä tehtyä lainsäädäntöä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

19.04 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Omaishoitajat tekevät äärimmäisen arvokasta työtä paitsi inhimillisestä näkökulmasta myös julkisen talouden kustannusten kasvun näkökulmasta, ja on todella tärkeää, että täällä on nyt käsittelyssä tämä esitys omaishoitajien taloudellisen tilanteen parantamisesta ja omaishoidon kehittämisestä. Tässä esityksessä ollaan siis pienentämässä hyvinvointialueiden välisiä eroja ja vahvistamassa omaishoitajan taloudellista asemaa vahvistamalla omaishoidon tuelle vähimmäispalkkion korotus.

Tämän eduskuntakäsittelyn aikana itsellenikin on tullut paljon yhteydenottoja, joissa on nostettu esiin aika lailla niitä ajatuksia, joita myös sosiaali- ja terveystaloudessa mietinnössään nostaa. Poimin täältä nyt yhden, josta on viime päivinä eniten tullut palautetta, ja täällä mietinnössäkkin on todettu, että tämä asia on tullut esiin myös kuulemisissa. Tämä liittyy tähän omaishoidon tuen hoitopalkkion vaikutukseen omaishoitajan muuhun sosiaalitur-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

vaan. Eli kun tässä on nyt tällä hallituskaudella tehty paljon muutoksia tähän sosiaaliturvajärjestelmään, niin ne ovat jo osaltaan vaikuttaneet monen omaishoitajan taloudelliseen tilanteeseen, koska tämä on semmoinen väestöryhmä, jonka on tämän hoitovastuun vuoksi mahdollisesti hyvin vaikea ottaa vastaan sitten koko-aikaista työtä.

Olen myöskin samaa mieltä siitä, kun valiokunta on nostanut täällä erikseen esiin, että pidetään tärkeänä sitä, että tämä nyt tuleva palkkion korotus ei pienentäisi toimeentulotuen määrää, koska se voisi johtaa siihen, että tällainen omaishoitaja, joka on toimeentulotuella, ei hyödy tästä vähimmäispalkkion korotuksesta. Valiokunta on tosiaan täällä mietinnössään todennut, että pitäisi selvittää mahdollisuutta, että omaishoitajien palkkio tulisi etuoi-keutetuksi tuloksi muissa sosiaaliturvatuksissa, ja he ehdottavat, että tätä selvitetäisiin osana parlamentaarista sosiaaliturvan uudistamistyötä.

Sitten on ollut tosiaan paljon huolta siitä, kuinka lakisääteiset vapaat tosiasiassa toteutu- vat. Täällä on mietinnössäkkin todettu, että vain noin puolet sopimuksen tehneistä omaishoitajista pystyy hyödyntämään näitä vapaita, ja jatkossa sitten, jotta omaishoidon kuormittavuus voitaisiin pitää kohtuullisella tasolla, pitää velvoittaa hyvinvointialueita to- siasiallisesti tarjoamaan näitä mahdollisuuksia.

On todella tärkeää, että valiokunnan mietinnössä on myöskin näitä lausumia, ja täältä to- dellakin kolme lausumaa löytyy, ja nyt kun tiedämme, että hyvinvointialueilla on hyvin paljon näitä taloudellisia sopeutuspaineita, on todella tärkeää, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää, miten omaishoidon yhdenvertainen saatavuus toteutuu koko maassa ja miten omaishoidon resursointi vastaa alueellisia tarpeita. Erittäin tärkeä lausu- ma.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.08 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tästä omaishoitajan työstä: on erittäin tärkeää, että kaikki ymmärrämme, kuinka hienosta ja upeasta jutusta on kysymys, koska läheisiä hoidetaan ja yleensä se on aina vaikea tilanne monelta kannalta. Siinä mielessä on hyvä, että tähän luodaan nyt näitä minimimäärittäjiä ja minimihintoja eri tilanteisiin.

Kiinnittäisin tässä sellaiseen asiaan huomiota, että eri hyvinvointialueilla ja aikaisem- min kunnissa nämä olivat määrärahasidonnaisia, ja kun ne olivat määrärahasidonnaisia, niin loppuvuonna kaikki eivät saaneet sitä, vaikka olisivat muuten oikeutettuja tähän omaishoidon tukeen. Tavallaan tämä subjektiivinen oikeus — jos on ne edellytykset ja he ovat oikeutettuja saamaan sitä — pitäisi kaikille pystyä sellaisessa tilanteessa turvaamaan, ja tämä määrärahasidonnaisuus on aina rajoittanut sitä. Meillä Pirkanmaalla tämä on sel- lainen, että kaikki ne, keillä nämä edellytykset täyttyvät, saavat omaishoidon tuen sen ta- soisena kuin kulloinkin on kyseessä.

Tämä korvaus on yksi osa tätä omaishoitajien tukea, mutta kyllä aika tärkeä osa on se, että omaishoitaja itse myöskin pystyy elpymään siitä tilanteesta ja saa vapaata sillä tavalla, että pystyy vähän palautumaan ja sitten pystyy jatkamaan paremmin. Sen takia nämä si- jaisjärjestelyt ja muut vastaavat ovat siinä tosi tärkeitä.

Kolmas kysymys on se, minkälaiset muut palvelut tässä on, kuinka on saatavissa niitä terveystarkastuksia tai muita vastaavia tai sitten opastusta ja tukea eri tilanteisiin, kun tämä on kolmiosainen: on se korvaus, sitten oma jaksaminen ja sitten tämä tuki, palvelut, siinä ympärillä. Silloin me ollaan ratkaistu aika monta asiaa, jos nämä kaikki kolme on kunnos- sa ja sitten meillä olisi kaikille niille henkilöille, jotka täyttävät nämä edellytykset, saata-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

vissa tämä omaishoitajatuki sillä tasolla, mitä siinä tilanteessa kulloinkin niillä edellytyksillä on saatavilla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 110/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 talousarvioesityksen (HE 99/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 171/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin tiistaina 25.11.2025 pidetyssä täysistunnossa. — Jatketaan keskustelua. — Edustaja Sarkomaa poissa. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.11 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis vuoden 2026 talousarvioesityksen täydentäminen. Hallitus panostaa muun muassa liikenneinfraan, uusiin investointeihin, puolustukseen ja kauan toivottuun, odotettuun omalääkärimalliin, se nyt toteutetaan.

Mutta haluan puhua muutaman sanan julkisuudessakin paljon esillä olleesta asiasta.

Haluan kiittää hallitusta siitä, että on nähtävissä vahvaa vastuunkantoa luovaa taloutta ja kulttuuria ja erityisesti elokuva-alaa kohtaan. Haluan korostaa yhtä keskeistä muutosta. Hallitus on päätöksessään perunut aiemmat suunnitellut leikkaukset elokuva-alan tuotantotutkiiin, vaikka taloustilanne on vaikea. Tämä on arvokas päätös, koska elokuva-ala on paljon enemmän kuin viihdettä. Se on merkittävä työllistäjä, osaamis- ja ventiala ja kulttuurinen vaikuttaja. Aiemmin esitetyt suunnitelmat jopa noin 7,8 miljoonan euron leikkauksesta olisivat merkinneet alan tuotantomäärien lähes puolittumista ja 200—300 henkilötyövuoden menetystä.

Kun hallitus nyt on löytänyt vaihtoehtoisia säästökohteita ja siten estänyt nämä leikkaukset, se on tehnyt merkittävästi oikean valinnan luovan talouden, kotimaisen elokuvatuotannon ja lähiliiketoiminnan näkökulmasta. Lisätalousarvioesityksessä hallitus tekee vuoden 2026 tuloslaskelmaan ja menoarvioihin tarkennuksia, jotka vastaavat muuttuneita talous- ja toimintaympäristöjä. Tällainen joustava reagointi on perusteltua ja osoittaa, että hallitus kuuntelee elinkeinoelämää ja kulttuurialaa ja on valmis tekemään korjausliikkeitä.

Arvoisa puhemies! Erityiskiitos siitä, että leikkauslinjaa ei ajettu läpi sellaisenaan. Hallitus kuunteli kriittistä palautetta ja muutti suunnitelmia. Tämä on vastuullista päätöksentekoa. Se, että kulttuuri- ja elokuva-ala turvataan tukien kautta, antaa signaalin: Suomi arvostaa luovaa osaamista ja suomalaista tarinankerrontaa. Lisäksi tämä päätös auttaa säilyt-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

tämään kulttuurialan työllisyyttä ja alueellista elinvoimaa. Esimerkiksi pienissä teattereissa kotimainen elokuva on merkittävä veturi.

Vaikka tämä päätös on erinomainen, alan tulevaisuus edellyttää, että tuet pysyvät riittävinä ja rahoitusmallit pitkäjänteisinä. Pelkästään tilapäinen leikkausten peruuttaminen ei riitä, jos alusta- ja tuotantokustannukset jatkavat nousuaan. On tärkeää sekä kulttuurisesti että taloudellisesti, että kotimainen elokuva-ala pysyy kilpailukykyisenä ja että sen työntekijöille tarjoutuu jatkuvia mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen ja tuotantoihin osallistumiseen.

Tämä lisätalousarvio on osoitus siitä, että myös kulttuurinäkökulma on otettu vakavasti osana talous- ja yhteiskuntapolitiikkaa. Se, että leikkausuhka elokuva-alan tuotantotuista on hylätty, on tärkeä merkki: suomalainen elokuva-ala nähdään investointina, ei pelkkänä kulueränä. Tällä päätöksellä turvaamme paitsi kulttuurista monimuotoisuutta myös uusia työpaikkoja ja kotimaista tuotantoketjua.

Totta kai aika moni meistä tietää Sisun, elokuvan Sisu ykkönen. Nyt on tullut Sisu kakkonen. Kyllä me kaikki haluamme varmaan olla ylpeitä ja voimme olla ylpeitä siitä, että Sisu kakkonen niittää mainetta nyt jo Amerikoissa ihan täysillä.

Lopuksi vielä toive: Kotimaiset toimijat musiikin saralla — alleviivaan: kotimaiset toimijat —, minä toivoisin, että heidät nähtäisiin voimavarana. He ovat veronmaksajia, ja nämä veroeurot kotimaisilta toimijoilta jäävät kotimaahan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

19.16 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Talousarvion täydentäminen on toivottu ja odotettu. Se on valinta suunnasta, valinta siitä, mihin Suomi panostaa, mitä se pitää tärkeänä ja miten se varautuu tulevaan. Tässä täydentävässä talousarvioesityksessä katse on käännetty oikeaan suuntaan, pohjoiseen. Oulu ja Pohjois-Pohjanmaa eivät ole Suomen laidalla. Ne ovat yksi maamme tärkeimmistä kasvun ja turvallisuuden keskuksista. Pohjoisen reitit eivät palvele vain alueen ihmisiä vaan koko Suomea ja sen elinkeinoelämää, vientiä, huoltovarmuutta ja turvallisuutta. Juuri siksi panostukset Limingan ja Oulun väliseen kaksisraiteeseen sekä Oulun ja Haaparannan väliseen raideliikenteeseen ovat sekä liikennepoliittisesti että turvallisuuspoliittisesti merkittäviä.

Arvoisa puhemies! Raide- ja tieverkko eivät ole vain liikkumista varten. Ne ovat myös osa kriittistä huoltovarmuutta. Ne varmistavat, että tavarat, polttoaineet, ruoka, lääkkeet ja ihmiset liikkuvat myös silloin, kun tilanne on poikkeuksellinen. Pohjoisen satamien, raideyhteyksien, teollisuuden ja logistiikan toimivuus on osa koko maan kestävyyttä kriiseissä. Samalla täydentävässä talousarviossa esitetyt panostukset jäänmurtokalustoon tukevat arktisten meriväylien toimintakykyä. Ne turvaavat sen, että merikuljetukset pysyvät käynnissä ympäri vuoden. Tämä on ratkaisevan tärkeää Suomen ulkomaankaupalle ja erityisesti Pohjois-Suomelle, jonka elinkeinoelämä nojaa pitkälti kuljetusketjujen sujuvuuteen.

Arvoisa puhemies! Kun puhumme huoltovarmuudesta ja turvallisuudesta, emme puhu vain puolustuksesta. Puhumme kokonaisuudesta, jossa yhteiskunnan rakenteet, logistiikka, energiahuolto ja toimivat yhteydet ovat keskiössä. Tässä esityksessä nämä elementit liittyvät toisiinsa selkeästi ja johdonmukaisesti. On tärkeää nähdä, että nämä investoinnit eivät ole vain menoeriä tämän päivän budjetissa. Ne ovat sijoituksia Suomen tulevaisuuteen, sen kilpailukykyyn, kriisinkestävytyteen ja alueelliseen elinvoimaan. Kun vahvistam-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

me Oulun asemaa pohjoisen liikenteen solmukohtana, vahvistamme koko Suomen selkärankaa.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi todeta, että täydentävä talousarvio osoittaa, että pohjoinen Suomi ja sen reitit ymmärretään nyt strategisesti tärkeiksi. Tämä suunta on oikea ja tärkeä myös tulevinä vuosina. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, poissa, edustaja Jari Koskela, poissa, edustaja Kalmari, poissa, edustaja Honkonen, poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.20 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tästä täydentävästä esityksestä talousarvioon voin tässä todeta, että tähän johtuu aika paljon siitä, että kasvua ei ole. Viime viikkojen uutiset kertovat, että olemme taantumassa, ja se kertoo siitä tämänhetkisestä tilanteesta, missä ollaan. OECD taisi tänään arvioida, että meidän kasvu on nolla tälle vuodelle, ja kaikki näyttää siltä, että se aika lailla toteutuu. Työttömyys meillä on korkealla tasolla ja pitkäaikaistyöttömyys erityisen korkealla tasolla. Nämä kaikki näkyvät nytten tässä tilanteessa käänteisesti myös siten, että kun täälläkin 644 miljoonaa otetaan enempi velkaa kuin oli aikaisemmin tarkoitus, ja siinä mielessä ilman tuota asuntorahastoa — 2,3 miljardia — tämä alijäämä on 11,6 miljardia euroa, ja se katetaan ottamalla lisää velkaa. Meillä on aika huono tilanne koko ajan. Mennään huonompiin lukuihin, ja velanotto vain kasvaa ja konkurssit kasvavat.

Tässä mielessä toivoisi, että nyt kun tässäkin esitetään, että tehdään näitä tiettyjä investointeja, lisäinvestointeja, joilla sitten saataisiin kasvua aikaan, tekoälyä ja muuta, niin se toimisi sitten myös niin, että me saadaan kasvua aikaiseksi. Me rahoitetaan tätä 4,2 miljardin investointiohjelmalla myymällä omaisuutta. Siihen liittyykin tässä se kysymys, mitä omaisuutta nyt myydään, koska tämä investointipotti kasvaa eri syistä, ja millä tavalla niitä tehdään, milloin niitä tehdään ja mitä omaisuutta myydään, ja sitten tulee katsoa vastineeksi, että jos omaisuutta myydään, niin onko se uusi sijoituskohde sitten sen verran parempi, että se tuottaa paremmin. Eli tämä kysymys täällä on myöskin semmoinen, joka tähän liittyy.

Arvoisa puhemies! Täällä on myös hyviä asioita. Esimerkiksi valtatie 9 tuolla välillä Tampere—Orivesi, aika pitkään hankkeena ollut asia, nyt etenee tässä, mikä on hyvä asia. Sitten omalääkärimalli: sitä vauhditetaan. Esimerkiksi Pirkanmaan hyvinvointialueella noin neljäsosa on jo omalääkäri- ja omahoitajamallissa. Tämä tukee sitä kehitystä, ja toivottavasti muilla alueilla päästään kanssa tekemään siellä alueilla. Täällä on myös hyviä asioita, mutta tämä valitettavin piirre on tässä, että velanotto kasvaa aika isolla määrällä tässäkin täydentävässä esityksessä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wickström poissa. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

19.24 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Täydentävä talousarvioesitys on tänä vuonna poikkeuksellisen selkeä osoitus siitä, että vaikeassakin taloustilanteessa pystytään tekemään täsmätoimia, jotka nostavat koko maan selvästi paremmalle kasvu-uralle. Hallitus on linjannut, että tarvitaan vaikuttavia toimia, jotka puretaan sinne, missä kasvua syntyy, osaamiseen, infraan, investointeihin, turvallisuuteen ja toimivaan perusterveydenhuoltoon.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

toon. Suomen talouskasvu on vihdoinkin käynnistymässä, ja tätä hetkeä emme voi hukata. Vuoden 2026 budjetissa kevennetäänkin työn verotusta yli miljardilla. Perintö- ja lahjaveroa kevennetään, t&k-panostukset jatkuvat voimakkaina, työnteon kannustimien vahvistaminen on ollut pitkä tavoite, ja hallitus tekee sen. Samalla hallitus on tehnyt yli 10 miljardin euron sopeutukset kahden vuoden aikana. Se on vastuunkantoa, jota ei voi kiertää, jos velkaantuminen halutaan pysäyttää. Julkisen talouden tasapainottaminen on vähintäänkin kahden vaalikauden työ.

Arvoisa puhemies! Kasvun edellytykset eivät synny pelkällä veropolitiikalla. Tarvitaan väyliä, jotka toimivat, lupia, jotka etenevät, ja osaajia, joita on saatavilla. Täydentävä talousarvio vie kaikkia näitä eteenpäin. Korkeakoulujen aloituspaikkoja lisätään 800 paikalla erityisesti kasvualueille, kuten ydin- ja energiatekniikkaan. Nuorille annetaan maksuton 30 opintopisteen väylä avoimen kautta. Tämä on todellinen reitti niille kymmenilletuhansille, jotka eivät ole saaneet opiskelupaikkaa. Samalla laitetaan kuriin se ongelma, että neljännes paikoista meni aiemmin jo tutkinnon omaaville. Opiskelu-oikeusuudistus korjaa tätä loppuvuodesta.

Suurille puhtaasti siirtymän hankkeille annetaan vihdoinkin lupa käsittelyyn etusijalla. Tämä on kriittistä, sillä Suomessa on miljardiluokan investointeja vireillä, sähkövarastoja, datakeskuksia, teollisuuden vihreää tuotantoa, ja yritykset eivät voi odottaa iki-ikuisia prosesseja.

Infrasta on puhuttu paljon, mutta nyt sitä myös rakennetaan. Tässä esityksessä käynnistetään jälleen uusia hankkeita eri puolille Suomea, Liminka—Oulu-kaksoisraide, vt 9:n parantaminen Tampereella, tärkeät väyläsuunnittelut, jäänmurtajahankinta, yöjunarunko ja Kupittaa kansi, joka on tärkeä osa Taito-kampusta Tiedepuistossa. Tie- ja ratahankkeiden kautta syntyy työpaikkoja, sujuvaa arkea ja ennen kaikkea kilpailukykyä.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa ei enää kaivata uusia hallintomalleja, vaan vaikuttavia tekoja hoitoonpääsyn parantamiseksi. Siksi hoidon jatkuvuuden vahvistaminen on yksi hallituksen viisaimpia sote-päätöksiä. Tässä esityksessä siihen osoitetaan 40 miljoonaa euroa. Omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamalli ovat tutkitusti toimivia. Kun potilaalla on omalääkäri, jonot lyhenevät, kustannukset pienenevät ja laatu paranee. Ammatinharjoittajamalli tuo lääkäreitä takaisin julkiseen perusterveydenhuoltoon. Itsenäisyys ja kannustavuus lisäävät halukkuutta, ja tämä on potilaan etu.

Turvallisuus ei myöskään jää sivuun. Ukrainaa tuetaan entistä vahvemmin, 100 miljoonaa euroa Naton yhteiseen tukialoitteeseen ja lisää siviilimateriaalia. Samalla vahvistetaan omaa kriisinsietokykyämme, maanpuolustuskoulutusta, hätäkeskuspäivystäjien koulutusta ja muuta, mikä pitää yhteiskunnan toimintakykyisenä.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio sisältää myös käytännönläheisiä toimia, jotka vaikuttavat arkeen: tekoälyyn ja digitalisaatioon panostaminen julkisen hallinnon tuottavuuden parantamiseksi, äkillisten rakennemuutosten tuki alueille, afrikkalaisen sikaruton torjunta ja Paimion parantolan kehittämisen 10 miljoonan euron valtuus, joka on kulttuuriperintöä, matkailua ja aluekehitystä samassa paketissa. Vaikka tilanne on vaikea, suunta on oikea. Kasvu käynnistyy, velkasuhde tahtuu tällä vaalikaudella, ja julkinen talous kääntyy vakaammalle pohjalle.

Hallitus tekee sen, mikä on välttämätöntä, myös silloin, kun se ei ole helppoa. Tämä lisätalousarvio on selkeä osoitus siitä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, poissa. Edustaja Viitala, poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.28 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Tässä käsittelyssä olevassa täydentävässä talousarviossa on todella hyviä panostuksia äärimmäisen tärkeisiin asioihin. Tässä vain muutamia mainitakseni: omalääkärimallin kehittämiseen alueille 40 miljoonaa euroa, ja Pohjois-Pohjanmaalta tulevana edustajana iloitsen myös liki 200 miljoonan euron rahoituksesta Oulu—Liminka-väliselle kaksoisraiteelle sekä sille, että Oulusta pääsee jo ensi vuonna myös Tornio-Haaparantaan junalla.

Arvoisa puhemies! Omalääkärimalli tuo potilaille tutun lääkärin, sujuvampaa hoitoa, parempaa laatua ja pitkällä aikavälillä säästöjä koko terveydenhuollolle. Se on iso mutta välttämätön askel kohti toimivampaa perusterveydenhuoltoa Suomessa. Omalääkärimallien kautta tulevat tulevaisuuden säästöt ovat äärimmäisen tärkeitä, koska järjestelmämme ei yksinkertaisesti kestä kustannuskehityksen jatkumista tämänkaltaisena. Erikoissairaanhoidon kustannusten kasvua tulee hillitä juuri tämänkaltaisilla ennakoivilla malleilla, mitä omalääkärimalli on. Se on myös potilaan kannalta paras vaihtoehto. Iso kiitos ministeri Kaisa Juusolle asian aktiivisesta edistämisestä.

Arvoisa puhemies! Sitten tähän Pohjois-Pohjanmaan tulevaan ilouutiseen. Vihdoin Oulu—Liminka-välinen kaksoisraide etenee. Ratahanke saa rahaa 199 miljoonaa euroa tällä täydentävällä talousarviolla. Tällä investoinnilla saadaan toimintavarmuutta junien aikatauluihin, lisättyä kapasiteettia, ja samalla saadaan urakoitsijoille töitä — todellinen alueellisen elinvoiman ja työllisyyden piristysruiske. Tämä on pitkään odotettu investointi. Kiitos siitä.

Liikenneministeri Lulu Ranteen aikana on muutoinkin panostettu tiestöön ja raiteisiin ennätysellisen paljon. Tässä esityksessä on Oulun alueen kannalta myös toinen merkittävä asia. Nimittäin ensi vuonna Oulusta pääsee junalla aina Ruotsiin saakka. Liikenteen sujuvuus ja teiden perusteellinen kunnostaminen lisäävät merkittävästi myös liikenneturvallisuutta ja edistävät huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä täydentävä talousarvioesitys on erinomainen. Kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, poissa. Edustaja Skinnari, poissa. Edustaja Eskelinen, poissa. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

19.31 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme täydentävää talousarviota, johon sisältyy monia tärkeitä hankkeita. Perussuomalaisten kannalta yksi keskeisimmistä on 40 miljoonan euron rahoitus omalääkärimallille, ja tästä erityiskiitos sosi- aali- ja terveysministeri Kaisa Juusolle.

Omalääkärimalli tarkoittaa, että jokaisella on oma lääkäri, joka tuntee potilaan ja hoitaa asiat alusta loppuun. Kun hoito on jatkuvaa ja tuttu lääkäri vastaa, jonot lyhenevät, turhat päivystyskäynnit vähenevät ja ihmiset saavat apua ajoissa. Tutkimukset osoittavat, että tämä tapa parantaa tyytyväisyyttä, säästää rahaa ja käyttää resurssit järkevämmin.

Nykyinen sote-uudistus on jättänyt liian monet ilman hoitoa. Omalääkärimalli tuo järjestelmään selkeyttä ja luottamusta. Kun ihminen tietää, kuka häntä hoitaa, se lisää turvallisuutta ja vähentää pompottelua luukulta toiselle. Omalääkärimalli on satsaus ihmisten terveyteen ja koko sote-järjestelmän kestävyys. Jokainen suomalainen hyötyy siitä, että hoito toimii ja kustannukset pysyvät kurissa.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Tuon tänään esimerkin Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisan omalääkärimallista, joka on palkittu valtakunnallisessa kilpailussa. Eloisan ikääntyneiden palvelussa omalääkärimalli otettiin käyttöön vuoden 2024 aikana. Mallin avulla siirryttiin ostopalvelulääkäreistä virkalääkäreihin. Tämä on tuonut hoidon jatkuvuutta ja selkeyttänyt hoitotyötä. Myös kustannukset on saatu kuriin, kun kalliit ostopalvelut on saatu purettua.

Omalääkärimalli on helpottanut hoitajien työtä, tuonut turvallisuutta, kun hoitoketjussa on potilaan tunteva lääkäri, joka on hyvin saavutettavissa. Merkittävää on ollut myös se, että sairaalasta kotiutumisesta ovat olleet sujuvia ja onnistuneita. Eloisa jatkaa omalääkärimallin kehittämistyötä ulottaen sen omaishoidossa oleville asiakkaille löytäen tätä kautta moniammatillisesti asiakkaita hyödyntäviä käytänteitä. Esimerkillistä työtään jälleen kotimaakunnastani Etelä-Savosta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, poissa. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

19.34 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Haluan muutaman huomion nostaa tästä hallituksen täydentävästä talousarvioesityksestä. Täällä olisi monta kohtaa, mitä voisi kommentoida, mutta muutaman tähän nostin.

Ensin haluaisin antaa kiitoksia siitä, että täällä on lisäesitys puolustusministeriön hallinnonalalle. Tämä koskee siis sitä, että Suomi osallistuu Ukrainaa tukevaan Naton PURL-aloitteeseen, ja siihen ehdotetaan 100 miljoonan euron määrärahaa. Pidän tätä erittäin tärkeänä. Tiedämme todella hyvin, kuinka kriittisiä aikoja Ukrainan urheassa puolustustais- telussa eletään. On todella tärkeää, että Suomi osoittaa vahvasti ja määrätietoisesti tukea Ukrainalle, joka taistelee siis koko Euroopan vapauden puolesta.

Sitten haluan myös kiittää siitä, että ennakkotiedoista poiketen hallitus on nyt perumassa elokuva-alalle aiemmin osoitetut säästöt. Tämä on tosi hieno asia, koska on tullut paljon palautetta, että tässä aiemmassa säästöesityksessä ei oltu huomioitu sitä merkitystä, joka elokuva-alalla sekä muillakin luovilla aloilla on myöskin Suomen elinvoimaisuuden näkökulmasta.

Sitten muutama negatiivisempi huomio.

Erityisen surullinen olen siitä, kun nyt täällä on esitetty vaihtoehto elokuva-alan säästöille, että tämä vastaava säästö toteutetaan sitten tuolta koulutuksen puolelta, eli yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusta vähennetään sekä perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteisiä menoja vähennetään. Tämä on todella valitettavaa. Nyt tässä on kyseessä melko pienet summat verrattuna näihin aiempiin isoihin säästöihin, joita koulutuksen puoleen on tehty, mutta yhtä kaikki pidän niitä todella valitettavina ja lyhytnäköisinä. Tiedämme, että iso osa tätä julkisen talouden kriisiä muodostuu siitä, että tuottavuuskehitys on Suomessa ollut vertailumaita heikompaa, ja tiedämme myöskin, että olemme aika paljon jäljessä siitä tavoitteesta, joka meillä on ollut tämän koulutusasteen nostamisen osalta, ja tietenkin säästöt koulutukseen vievät asioita väärään suuntaan.

Sitten jäin kaipaamaan muutamaakin asiaa, joita taas olisin toivonut, että täältä olisi löytynyt. Eli paljon tässä viime aikoina on puhuttu hyvinvointialueitten tilanteesta, ja on hyvin tiedossa, että hyvin moni hyvinvointialue on hakenut esimerkiksi lisärahoitusta mutta ei ole sitten lisärahoitusta saanut, ja nyt kun ensi vuodelle aika vähän on budjetoitu myöskin lisärahoitukseen, niin näyttää siis siltä, että hallitus ei ole parantamassa tätä hyvinvoin-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

tialueitten tilannetta merkittävästi, ja nyt jo tiedämme, että moni hyvinvointialue on irtisanomassa henkilökuntaansa.

Sitten olen tosiaan surullinen myös siitä itäisen Suomen unohtamisesta. Täältä ei löytynyt investointipuoleltakaan esimerkiksi Karjalan radan kaksoisraiteistamista eikä oikeastaan muitakaan panostuksia itäiseen Suomeen. Pitäisin niitten huomioimista tärkeinä, koska elinvoimainen itäraja on myös tärkeä osa Suomen kokonaisturvallisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.37 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Talousarvioesityksen täydentämisen osalta täällä todetaan näin: ”Osana Itäisen Suomen ohjelman toimeenpanoa ehdotetaan 0,7 miljoonan euron määrärahaa pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakuntien alueella.” Ja sitten: ”Äkillisen rakennemuutoksen tukitoimiin ehdotetaan 2 miljoonaa euroa.” Voin todeta, että siellä tarve olisi kyllä suurempaan ja vahvempaan tukeen ihan aiheellisestikin.

Samaten kuulin hetki sitten tässä keskustelussa sen, että pohjoiseen, sinne Oulun seudulle ja muualle, tulee aika railakkaitakin tukia satojen miljoonien osalta raideliikenteeseen ja muuhun, mikä on tietysti hienoa heille, ja hyvä niin. Varmasti niille on tarpeensa ja paikkansa, en sitä kiistä, mutta olisi hyvä, jos sieltä liikenisä sitten tuonne itäiseen Suomeenkin vähän enemmänkin sitä tukea kuin nämä, mitä äsken luetteloin, 0,7 miljoonaa euroa ja niin pois päin.

Ja kuten on todettu, niin siellä Itä-Suomessa esimerkkinä voi mainita sen, että Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-ratayhteyden sähköistämisen suunnittelun aloittaminen olisi äärimmäisen tärkeätä. Tästä muun muassa on lausunut kolme eri maakuntaa, viisi eri kuntaa, elikkä se on todella tärkeää. Siinä puhutaan huoltovarmuudesta, elinkeinoelämästä ja kaikista muista tärkeistä asioista.

Tästä olen erittäin harmissani, että Itä-Suomi ei enempää saanut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.38 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Jatkan oikeastaan edustaja Holopaisen ja edustaja Suhosen kommentteista.

Tosiaankaan Nelostien itäpuolelle ei näitä hankkeita tässä täydentävässä talousarvioesityksessä ollut, ja sitten Pieksämäki—Jyväskylä-hanke, joka oli siis jo menossa, keskeytettiin, ja sieltä lähti 60 miljoonaa. Elikkä nämä liikennehankkeet olivat meille itäisen Suomen osalta miinus 60. Ja tämä tuli esille, että 700 000 euroa tuli näihin pk-yritysten hankkeisiin, mikä on tietysti hyvä juttu, mutta jos 644 miljoonaa otetaan samaan aikaan velkaa, niin se on 0,1 prosenttia siitä. Mutta onhan siinä se positiivinen puoli, että me emme aiheuta lisävelanottoa sitten tähän haastavaan taloudelliseen tilanteeseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

19.39 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä näihin edellisten puheenvuorojen huoleen, että Itä-Suomi nyt tässäkin täydentävässä esityksessä jää kyllä unholaan. Minusta se on tosi valitettavaa, kun kuitenkin aina puheen tasolla me tässä salissa yhteisesti kannetaan huolta Itä-Suomen elinvoimasta, mutta sitten se ei kuitenkaan konk-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

retisoidu koskaan näihin päätöksiin. Todellakin minusta tämä tilanne on siinä mielessä erikoinen, koska se tarve on ihan selkeä — sitä ei kai kukaan kuitenkaan kiistä.

No kaiken kaikkiaan tässä täydentävässä esityksessä valitettavasti nyt taas kohdistetaan leikkauksia koulutukseen, vaikka hallitus on luvannut, että koulutuksesta ei leikata. Eihän tämä toinenkaan hallituksen lupaus siitä, että velkaantuminen taittuisi, pidä paikkaansa. Kyllähän hallituksen talouspolitiikka valitettavasti nyt menee aivan toiseen suuntaan kuin mitä he itse puhuvat ja mitkä ikään kuin tavoitteet ovat olleet.

Sinänsä olen iloinen kyllä siitä, niin kuin varmasti moni muukin tänään on ollut tyytyväinen, että tämä av-tuen leikkausten peruutus on tehty, mutta olisin toivonut tietysti, että ne leikkaukset olisi haettu ympäristölle haitallisista yritystuista, kun kuitenkin tätä av-tukileikkausta alun perin kohdeltiin ikään kuin tämmöisenä yritystukileikkauksena, ja nyt sitten käytännössä ne säästöt haetaan OKM:n puolelta ja koulutuksesta.

No, kehuja voi antaa tästä omalääkärimallikokeilusta. Se on ihan hyvä suunta, ja varmasti sinänsä, jos tämmöinen omalääkärimalli yleistyy ja saadaan niitä pitkiä hoitosuhteita, se tuo myös ihan eri tavalla tehokkuutta. Mutta kyllähän kokonaisuutena tämä hyvinvointialueiden tilanne on varsin vaikea, ja koko ajan nyt uutisoidaan siitä, miten eri hyvinvointialueet irtisanovat ihmisiä. Kyllä tässä hallituksen pitäisi pystyä nyt varmistamaan se, että meidän hyvinvointialueilla on riittävä rahoitus niin, että ne palvelut todellakin ovat siellä ihmisten saatavilla.

Sitten tietysti huomio kiinnittyy myös siihen, mitä tästä täydentävästä puuttuu. Tässä ei ole, jälleen kerran, riittävästi resursseja laitettu ilmastokriisin torjuntaan, ei luontokadon pysäyttämiseen, vaan näitä päätöksiä hallitus on koko ajan vain lykännyt ja lykännyt, vaikka me kaikki tiedämme, että ne tulevat sitä kalliimmiksi, mitä enemmän niitä päätöksiä lykätään. Mutta ei tässäkään esityksessä nyt mitään todellisia uusia panostuksia näihin asioihin valitettavasti ole.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin tiistaina 25.11.2025 pidetyssä täysistunnossa. — Nyt jatkamme keskustelua. Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.43 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Kaiken politiikan, myös suurpetopolitiikan, tulisi perustua tutkittuun tietoon. Nyt hallitus yrittää runnoa läpi erittäin uhanalaisen suden kiintiömetsästyksen sallivan lain kovalla kiireellä ja hyvästä lainvalmistelusta piittaamatta. Hallituksen esitystä ei ole edes vielä ehditty lähettää täältä suuresta salista maa- ja met-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

sätalousvaliokuntaan, kun valiokunnassa on jo kiirehditty asian käsittelyä. Viime perjantaina kesken valiokunnan asiantuntijakuulemisen tuli tieto, että lainsäädännön arviointineuvosto on antanut lausuntonsa, joka on todella tyrmäävä. Hallituksen esityksestä puuttuvat kaikki vaikutusarviot, ja arviointineuvosto sanoo suoraan puutteiden olevan niin merkittäviä, että esitys ei täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia.

Asian runnomisesta kiireellä kertoo se, että arviointineuvosto on joutunut poikkeuksellisesti antamaan lausuntonsa valiokunnalle, koska hallitus ei ole katsonut tarpeelliseksi sitä odottaa. Tämä on osoitus piittaamattomuudesta hyvää lainvalmistelua kohtaan. Hallituksen esityksestä puuttuvat siis tyystin arviot esitetyn kiintiömetsästyksen vaikutuksista uhanalaiseen susikantaan. Hallitus on esittänyt peräti sadan suden kiintiötä. Tämän päälle tulisivat vielä vahinko- ja turvallisuusperusteiset poikkeusluvut sekä poliisin päätökset, joilla ei ole ylärajaa. Näiden kaikkien yhteisvaikutuksena susikanta voi romahtaa samalla tavalla kuin kävi vuonna 2016. Silloin sudenmetsästys keskeytettiin kannan rajun romahduksen takia. On käsittämätöntä, että hallitus tätä ajaa asiantuntijatiedosta piittaamatta.

Arvoisa puhemies! Susi on Suomessa erittäin uhanalainen laji. Vaikka susi kuuluisi EU:n luontodirektiivin liitteeseen V, meillä on edelleen velvollisuus huolehtia siitä, että lajin suotuisan suojelun taso ei vaarannu. Epäilenkin lain olevan ristiriidassa EU:n luontodirektiivin kanssa. EU:n tuomioistuimen mukaan jäsenvaltioiden on perusteltava metsästykseseen liittyvät päätökset myös monimuotoisuuden säilyttämisen näkökulmasta, ja nyt näin ei ole tehty. Merkittävä puute on myös se, että hallituksen esityksessä ei ole avattu lakimuutoksen vaikutuksia perusoikeuksiin, vaikka kansalaisten ympäristöoikeuksiin kuuluvaa valitusoikeutta ei kiintiöpyynnissä olisi. Silti esitystä ei olla lähettämässä perustuslaki-valiokuntaan.

Näin ala-arvoisesti valmisteltua esitystä ei pidä hyväksyä, vaan hallituksen on vedettävä suden metsästyskiintiötä koskeva esityksensä takaisin valmisteluun. Jos esitystä haluttaisiin korjata eduskunnassa, se vaatisi runsaasti aikaa ja laajoja asiantuntijakuulemisia. Tämä esitys on periaatteellisesti ja vaikutuksiltaan niin merkittävä, että sitä tulisi tarkastella perusoikeudellisista ja luonnonsuojelullisista näkökulmista myös muissa valiokunnissa. Valmista ei mitenkään voi tulla ensi vuoden alkuun mennessä. Se olisi demokratian ja tietoon perustuvan päätöksenteon ylenkatsomista.

Arvoisa puhemies! Kannanhoidollista metsästystä eli kiintiömetsästystä perustellaan suden aiheuttamien vahinkojen vähentämisellä sekä sillä, että metsästys parantaisi suden sosiaalista hyväksyttävyyttä. Kumpikaan perustelu ei ole kestävä. Kun kiintiömetsästystä edellisen kerran kokeiltiin, susilaumojäseni hajosi metsästyksen seurauksena ja hajonneiden laumojen susiyksilöt hakeutuivat lähemmäs ihmisasutusta. Kiintiömetsästys saattaa siis jopa lisätä suden hakeutumista ihmisen lähelle, jolloin suden tilanne heikkenee mutta haittoja ei saada vähennettyä. Jo nyt vaaraa tai häiriötä aiheuttavien susien tappaminen on tarpeen vaatiessa mahdollista poikkeusluvalla. Tämä on perusteltua, ja lupaprosessien on oltava sujuvia, jotta reagointi onnistuu tarvittaessa viivytyksettä.

Suden kiintiömetsästystä perustellaan myös suden sosiaalisen hyväksyttävyyden lisäämisellä. Esimerkiksi Luontopaneeli on kuitenkin todennut, ettei tästä ole näyttöä. Sen sijaan on olemassa näyttöä siitä, että uhanalaisten eläinten metsästyksen salliminen toimii poliittisena viestinä siitä, että uhanalaisen lajin metsästäminen, myös salametsästys, on hyväksyttävää.

Arvoisa puhemies! Susikeskustelussa korostuu voimakkaasti metsästys, eikä muita haittoja vähentäviä toimia haluta ottaa huomioon. Suden aiheuttamia haittoja kotieläimille voi-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

daan torjua muun muassa petoaidoilla, karkottimilla ja laumanvartijakoirilla. Näitä keinoja on suunniteltu ja pilotoitu Luonnonvarakeskuksen johtamassa SusiLIFE-hankkeessa, jonka tulokset ovat olleet hyviä. SusiLIFE-hankkeessa on etsitty muitakin keinoja ihmisen ja suden rauhanomaisen rinnakkaiselon parantamiseen. Yksi kokonaisuus on keskittynyt susipelkojen lieventämiseen. Keinoina ovat olleet esimerkiksi petoyhdyshenkilöiden koulutus ja tiedon lisääminen.

Nyt olisi tärkeintä keskittyä siihen, että löydämme kestävät ratkaisut ihmisen ja suden rinnakkaiseluun. Sitä varten tarvitsemme tutkimusta ja tutkittuun tietoon perustuvaa viestintää sekä tiivistä ja avointa vuorovaikutusta tutkijoiden, eri sidosryhmien ja susista huolestuneiden kansalaisten välillä. On tärkeää, että ihmisten huolet otetaan vakavasti. Niihin ei kuitenkaan pidä reagoida pelkoa lietsomalla vaan ennen kaikkea muilla kuin metsästyksen perustuvilla keinoilla sekä vahinkoperusteisilla poikkeusluvilla.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan nostaa esiin tuoreen kyselytutkimuksen, jonka mukaan yli 60 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että suden kannanhoidollista metsästystä ei tulisi nykytilanteessa aloittaa. Tämä osoittaa, että hallituksen esitykselle ei ole laajaa kansalaisten tukea.

Ensisijaisesti toivon ja edellytän, että hallitus ymmärtää kantaa vastuunsa huolellisesta lainsäädännöstä ja vetää suden kiintiömetsästystä koskevan esityksensä pois eduskunnan käsittelystä uudelleen valmisteltavaksi. Siltä varalta, että näin ei tapahdu, esitän, että eduskunta lähettää tämän hallituksen esityksen lausunnolle ympäristövaliokuntaan, jotta vaikutukset uhanalaisen lajin suojeluun tulevat huolella arvioituiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Hiljaista keskustelua puhemiehen korokkeella] — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

19.51 Tomi Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Suden metsästykseseen on palaamassa vihdoin järki kymmenien metsästyskoirien ja satojen tapettujen lampaiden jälkeen. Vihervasemmistolainen ja suomalaisille vahingollinen suurpetojen suojelupolitiikka on väistymässä järjen valon edestä, ja terve maalaisjärki on vihdoin voittamassa.

Viime hallituskaudella keskustapuolue ei luonnollisesti kyennyt vihreiden puolueen puristuksessa edistämään maaseudun turvallisuutta mutta sai toki puolueen kylkeen vuosikausiksi vasemmiston ideologian punaisen lihaleiman. Tämän esityksen myötä keskustapuolueellakin on tilaisuus hengittää vapaasti erämaaseutujen havuntuoksusta ilmaa perusuomaalaisten metsästäjien mukana ja äänestää maaseudun elinkeinojen ja turvallisuuden puolesta. Tämä hallitus toteuttaa niitä asioita, jotka edellisellä kaudella keskustapuolueelle jäivät etäisiksi päiväuniksi ja kielletyiksi puheenaiheiksi. Silloin ei tullut maaseudulle suurpetojen metsästystä, vaan tuli paljon tuulivoimaa, ja silloisen hallituksen kärkipoliitikkojen sidosryhmille miljoonia euroja tuulivoimaloiden rakentamistukea verorahoista. Tämän lakiesityksen myötä palautuu järki suurpetopolitiikkaan. Esitys poistaa suden ympärivuotisen rauhoituksen ja siirtää sen normaalin pyyntilupa- ja kiintiöjärjestelmän piiriin.

Miksi tämä on välttämätöntä? Koska nykyinen poikkeuslupamalli on täysin epäonnistunut. Luontojärjestöjen valituskierte on tehnyt suden määrän hallinnasta täysin mahdotonta. Ihmiset maaseudulla elävät kohtuuttoman paineen alla. Lammas-, poro- ja karjatalous kärsivät, metsästyskoirat ovat vaarassa, ja turvallisuudentunne on murentunut. Tämä ei ole enää vain maaseudun ongelma. Susien käyttäytymisen muutos näkyy jo, ei pelkästään kaupunkien laitamilla vaan myös asutuksen keskellä. Pari viikkoa sitten lapsuuteni kotipaik-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

kakunnalla, Jyväskylän Vaajakoskella, tehtiin susihavainto kahdesta aikuisesta sudesta vain kilometrin etäisyydellä yleiseltä urheilukentältä, vain satojen metrien päässä asutuksesta, ja tämä ei ole edes mikään uutinen nykyään vaan epäonnistuneen suurpetopolitiikan seurausta.

Naiivia, kaupunkilaisten näkökulmasta tehtyä tutkimustietoa vääristellään poliittisin syin, ja sitä on tehty jo vuosien ajan. Luonnonvarakeskus vaatii, että suden lukumäärän arviot tehdään aina keväisin ennen susipentueiden syntymistä, jotta lukumäärät näyttäisivät mahdollisimman pieniltä. Metsästäjien havaintoja vähäteltiin, ja niitä kumottiin kaikenlaisilla tilastokäppyröillä, joita rakenneltiin kaupungeissa, neonvalojen ja katuvalojen turvallisessa ympäristössä kaukana aidosta erämaasta. Vihervasemmiston suurpetopolitiikka on ollut tunteisiin vetoavaa mielikuvastua, johon on sekoitettu vain ne osat tieteellisestä tutkimustyöstä, jotka ovat sitä tarua tukeneet. He ovat pitäneet kiinni politiikasta, joka ei toimi, mallista, joka on jättänyt ihmiset yksin ongelmien kanssa ja lisännyt turvattomuutta. Vihervasemmisto puhuu luonnon monimuotoisuudesta mutta sivuuttaa lasten turvallisuuden kouluteillä, vahingot elinkeinoille ja elävältä revityt metsästyskoirat. Eläinten kärsimyksillä ei ole merkitystä, jos susilama repii kappaleiksi elävältä lammasta, koska se on sitä parempaa politiikkaa, vihreää ideologiaa, sen sijaan, että susikantaa rajoitetaan metsästämisellä, vähentämällä kärsimyksiä kokonaisvaltaisemmin ja vastuullisemmin.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika lopettaa valituskierteet ihmisille tarkoitetuissa oikeusistuimissa ja käyttää niiden työaika älykkäämpiin asioihin sekä aloittaa järkevä, suunnitelmallinen sudenmetsästys. Sudenmetsästys ei ole susien hävittämistä. Se on hallittua, kestävää kannanhoitoa, joka turvaa sekä lajin että ihmisen arjen. Siitä samasta on jo vuosikymmenien kokemus hirvenmetsästyksessä, jolla on vähennetty liikennekuolemia ja metsätuhoja taimikoissa.

Kiitos kaikille suomalaisille metsästäjille, jotka sinnikkäästi keräsitte susinäytteitä, ja kaikille maaseudun ihmisille, jotka jaksoitte kirjata havaintoja suurpedoista. Pahoittelut niistä kymmenistä perheenjäsenistä, metsästyskoirista, jotka edellisen hallituksen saamatomuuden vuoksi on viime vuosina menetetty. Vuoden alussa metsästys on tämän lakiehdotuksen myötä alkamassa, toivottavasti, ja samalla kertyy tietoa suurpetojen todellisesta lukumäärästä, jotta tulevien vuosien metsästyskiintiöiden lukumääräkin tarkentuu.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika lopettaa perusteettomat valituskierteet oikeusasteissa, käyttää niiden aika johonkin järkevämpään ja aloittaa järkiperäinen, suunnitelmallinen sudenmetsästys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko on poissa, edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

19.57 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu puhemies! Hallituksen esitys metsästyslain muuttamisesta koskien suden kannanhoidollisen metsästyksen palauttamista on tärkeä, ajankohtainen ja pitkään odotettu askel kohti turvallisempaa, vastuullisempaa ja realistisempaa suurpetopolitiikkaa. Tällä muutoksella ei olla heikentämässä luonnon monimuotoisuutta vaan nimenomaan vahvistamassa tasapainoa luonnon, ihmisyhteisöjen ja elinkeinojen välillä. Kyse on ennakoitavasta, tutkittuun tietoon pohjautuvasta ja tarkasti ja huolellisesti säännellystä toiminnasta.

Esityksen keskeinen muutos on suden ympärivuotisen rauhoituksen poistaminen ja kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistaminen kiintiöperusteisesti jo vuoden 2026 alusta

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

lähtien. Kiintiön suuruus, joka on alustavasti noin 65 sutta, määritellään Luonnonvarakeskuksen kanta-arvion ja suotuisan suojelun viitearvon pohjalta. Lupasääntely ja alueelliset kiintiöt mahdollistavat sen, että metsästys toteutetaan hallitusti luonnon kestäkykyä kunnioittaen ja erityispiirteet huomioiden. Samalla esitys ottaa huomioon geneettisen monimuotoisuuden, metsäpeuran suojelun ja aluekohtaiset erityistilanteet, joissa susien aiheuttamat haitat ovat olleet hyvin merkittäviä.

Arvoisa puhemies! Vastuullisuus on tämän esityksen ytimessä. Suden kannanhoidollinen metsästys ei ole päämäärä sinänsä vaan väline suden ja ihmisen rinnakkaiselon mahdollistamiseksi. Viime vuosina susien lisääntynyt liikkuminen hyvin lähellä asutusta on heikentänyt monien turvallisuudentunnetta ja aiheuttanut suuria vahinkoja kotieläimille ja porotaloudelle. Kunnat ovat joutuneet järjestämään koulukuljetuksia pelon vuoksi, ja monilla alueilla arki ja liikkuminen luonnossa ovat muuttuneet. Täällä eduskunnassa meidän on toimittava ihmisten turvallisen arjen puolesta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei vastusta luontoa. Se puolustaa tasapainoa. Se vahvistaa luottamusta siihen, että suurpetopolitiikassa kuunnellaan huolella nyt myös maaseudun ääntä, paikallistietoa ja arjen todellisuutta. Pidän tätä esitystä välttämättömänä, harkittuna ja vastuullisena. Siksi kannatan sitä lämpimästi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola poissa, edustaja Koskela poissa, edustaja Vornanen poissa. — Edustaja Kallio.

20.01 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitykseen tuli yli 120 lausuntoa. On välttämätöntä, että valiokuntakäsittelyssä kiinnitetään huomiota lausuntopääläisessä esiin nostettuihin epäkohtiin.

Ehdotuksen suurin puute on, että kannanhoidollinen metsästys kohdistuu ainoastaan suuteen. On selvää, että sama järjestelmä on otettava käyttöön myös karhun ja ilveksen osalta sekä soveltuvin osin myös ahman osalta. Tämä mahdollistaisi metsästyksen paremman ja järjestelmällisemmän suunnittelun.

Suomessa suden viitearvo on määritetty Luonnonvarakeskuksen tekemällä susikannan elinkykyanalyysiin perustuvalla viitearvolaskurilla. Luonnonvarakeskuksen elinkykyanalyysin pohjalta laskettu pieni elinvoimainen susikanta Suomessa olisi 248 sutta. Komission tulkintaohjeen mukaisesti tähän on lisätty kymmenen prosentin niin sanottu turvamarginaali, jolloin susikannan suotuisan suojelutason viitearvoksi tuli 273 yksilöä. Tämä viitearvo on yksiselitteisesti liian korkea. Viitearvoa tulee arvioida uudelleen, ja se on alennettava tasolle, joka vastaa tieteellisesti kestäviä ja eurooppalaisesti vertailukelpoisia kriteerejä. Lähempänä oikeaa suotuisan suojelutason viitearvoa olisi 165 yksilöä, mikä olisi linjassa EU:n viitearvo-ohjeistuksen kanssa ja huomioisi susikannan viimeaikaisen kasvun sekä myös geenivirran Venäjältä. Tämä viitearvo olisi myös lähempänä verrokkimaa Ruotsin arvoa.

Myös hallituksen esittämä enimmäiskaatomäärä on alimitoitettu. Näin pieni kaatomäärä ei riitä muuttamaan Suomessa asuvien susien käyttäytymistä ihmisasutuksen läheisyydessä. Tarvittava pyyntilupamäärä susien kannanhoidolliseen metsästykseseen olisi 160 ja 200 kaatoluvan välillä.

Myös suden metsästysaika tulisi asetuksessa määrittää elokuun alusta helmikuun loppuun, jotta metsästystä olisi metsästyskauden alussa helpompaa kohdistaa nuoriin yksilöihin.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Arvoisa puhemies! Myös valitusoikeuteen tulisi tehdä muutoksia niin, että yhdistys, jolla ei ole konkreettista toimintaa alueella, ei pystyisi tekemään valituksia alueen kaatoluvis- ta. Samalla Luonnonvarakeskuksen resurssit petokantojen arviointiin tulee varmistaa, kun siltä on edellytettävä läpinäkyvyyttä arvioiden tuottamisessa.

Arvoisa puhemies! Susikanta ja myös muu suurpetokanta ovat Suomessa erityisesti lammastalouden näkökulmasta kestäättömällä tasolla. Ongelma on kasvava myös kaikkien muiden laiduntavien kotieläinten osalta. Tilastojen mukaan sudet tappavat vuosittain satoja lampaita. Vuodesta 2022 tähän vuoteen vuotuinen susien tappamien lampaiden määrä on vaihdellut viidensadan yksilön molemmin puolin. Moni lammastila on jo lopettanut tämän vuoksi toimintansa, ja tilanne uhkaa koko elinkeinon tulevaisuutta. Kyse ei ole vain taloudellisista menetyksistä, vaan uhkana on menettää Suomessa pitkään tehty jalostustyö sekä vaalittu lampaiden geeniperintä. Lampaiden lisäksi sudet käyvät entistä useammin myös laiduntavien nautojen kimppuun ja aiheuttavat vaaraa erityisesti pihvikarjalle, koska keväällä syntyneet vasikat ovat koko kesän laitumilla emojensa kanssa. Sudet tappavat myös täysikasvuisia nautoja joko välittömästi tai raatelun aiheuttamien vammojen seurauksena. Länsi-Suomessa susikanta on kasvanut viisinkertaiseksi kymmenessä vuodessa alueella, missä on eniten lampaita ja lammastiloja Suomessa. Ongelma koskettaa kuitenkin koko maata, myös itäistä Suomea. Meillä on lukumääräisesti vähemmän lammastiloja, mutta ne ovat yrittäjille heidän toimeentulonsa lähde alueella, missä vaihtoehtoisia toimeentulomahdollisuuksia on muuta maata vähemmän.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole vain lampaista ja muista laiduntavista eläimistä, sillä susikannan aiheuttamat vahingot ja vahinkojen kasvanut riski suuressa osassa Suomea alkavat olla keskeinen este perinnebiotooppien hoidolle ja sitä kautta luonnon monimuotoisuuden ylläpidolle. Suomi on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden ylläpitoon ja turvaamiseen CAP-sopimuksensa kautta. Näyttää jo varsin selvältä, että Suomi ei tule saavuttamaan itse asettamia hehtaarimääräisiä tavoitteita luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisessä. Yhtenä keskeisenä tekijänä on, että perinnebiotooppi- ja monimuotoisuusalueet sijaitsevat usein alueilla, joilla laiduntavien eläinten suojaaminen esimerkiksi petoaitojen tai laumanvartijakoirien avulla on käytännössä mahdotonta. Merenrannalla sijaitseville biotoopeille ei myöskään ole mahdollista rakentaa petoaitaa merenpinnan vaihteluiden takia. Myös nämä tekijät puoltavat susien metsästyksen mahdollistamista mahdollisimman pikaisella aikataululla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen poissa, edustaja Kalmari poissa. — Edustaja Suhonen.

20.06 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Petopolitiikassa niin käsittelyssä olevan sudenmetsästyksen kuin jatkossa toivottavasti myös karhunmetsästyksen osalta tulee löytää tasapaino ja toimivat ratkaisut, jotta ihmisten, kotieläinten ja Suomen luontoon kuuluvien petojen yhteiselo voi toimia. Kannanhoidollinen metsästys ja joustava vahinko- ja turvallisuusperusteinen lupakäytäntö sekä laittoman salametsästyksen kitkeminen ovat kaikki tarvittavia keinoja. Ennen kaikkea tarvitaan luottamuksen palauttamista alueille metsästäjien ja viranomaisten välille. Kenenkään ei kuulu pelätä koulumatkallaan lemmikkinsä tai elinkeinonsa puolesta.

Lakimuutos, joka mahdollistaa suden kannanhoidollisen metsästyksen, antaa viranomaisille ja kansalaisille keinot hallita tilannetta ennen kuin ongelmat eskaloituvat enem-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

män vakaviksi turvallisuusriskeiksi. Tiedossa on valitettavasti se, että esimerkiksi suurriistavirka-apu itäisessä Suomessa oli lähes lakannut johtuen suurpetotilanteesta, tilanteesta, jossa metsästyskäytössä olleita koiria on menetetty suden suuhun. Samoin hirvenmetsästys on kärsinyt, koska metsästyskäytössä olleita koiria ei ymmärrettävästä syystä uskalleta päästää metsään. Tilanne alkaa onneksi korjaantumaan suurriistavirka-avun osalta, ja tämä lakiesitys kannanhoidollisen metsästyksen aloittamisesta suden osalta parantaa sitä varmasti entisestään.

Arvoisa rouva puhemies! Kannanhoidollinen metsästys ei ole suurpetovastaisuutta vaan osa vastuullista luontopolitiikkaa, jossa otetaan huomioon niin luonnon monimuotoisuus kuin ihmisten arki, turvallisuus ja elinkeinot. Esitetty lakimuutos ei poista suojelua vaan tuo hallintaan joustavuutta ja ennakoitavuutta. Kannatan lämpimästi lakimuutosta ja uskon, että se palauttaa tasapainon ihmisten ja suurpetojen rinnakkaiseloon erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen kaltaisilla alueilla, missä ongelmat ovat konkreettisia ja kasvavia.

Suden kannanhoidollinen kiintiömetsästys tulee aloittaa metsästyskaudella 2025—2026. Tämä on henkilökohtainen mielipide, joka perustuu todellisiin alueellisiin tietoihin esimerkiksi Keski-Savon seudun asukkailta. Tiedossa on lukuisia kohtaamisia suden kanssa pihapiirissä sekä asutusten läheisyydessä ihan tänäkin päivänä. Tilanne on siis oikeasti se, että alueella on niin maatalousyrittäjien kuin alueella asuvien perheiden osalta jo pelkoa lisääntyneiden petokohtaamisten takia.

Susi on mahtava ja arvostettava eläin. Susikannan tulee kuitenkin perustua hallittuun ja ennakoivaan järjestelmään, jossa suden ja ihmisen yhteiselo jatkuu turvallisesti molempien osapuolten edun mukaisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki poissa. — Edustaja Strandman.

20.09 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Nykyisen hallituksen hallitusohjelmassa metsästys on ensimmäistä kertaa mainittuna. Metsästys tunnustetaan osaksi suomalaista elämäntapaa ja kulttuuria. Käsittelemme tänään hallituksen esitystä, joka muuttaa metsästyslakia poistamalla suden ympärivuotisen rauhoituksen ja siirtämällä suden metsästyksen normaaliin pyyntilupa- ja kiintiöjärjestelmän piiriin metsästysaikana.

Nykyinen poikkeuslupamalli ei ole toiminut. Valituskierroksella ovat estäneet metsästyksen ja jättäneet erityisesti maaseudun ihmiset susiongelmiin kanssa yksin. Monilla alueilla vanhemmat kuljettavat lapsia kouluun susipelon takia. Suurpedot kuuluvat Suomen luontoon, mutta niitä ei saa olla liikaa eikä niiden pidä rajoittaa ihmisten, kotieläinten ja metsästyskoirien elämää.

Esityksen ydin on, että metsästys tapahtuu jatkossa asetuksella säädettävien kiintiöiden kautta. Kiintiö on 65—100 sutta. Tutkimukset osoittavat, että kannanhoidollinen metsästys lisää suden ihmisarkuutta ja vähentää konflikteja. Tämä malli on oikeudellisesti vakaampi ja ennakoitavampi kuin poikkeuslupajärjestelmä, joka on vuosia johtanut oikeusprosesseihin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys vastaa pitkäaikaiseen tarpeeseen selkeyttää suurpetopolitiikan sääntelyä ja palauttaa päätöksenteko avoimemmalle ja tieteellisesti perustellulle pohjalle. Se huomioi ihmiset, joiden arki, elinkeinot ja harrastukset ovat kohtuuttoman paineen alla. Lammas-, poro- ja karjatalous sekä metsästyskoiraharrastus ovat useilla alueilla keskeisiä elinkeinoja ja osa kulttuuriperintöämme. Niiden turvaaminen on välttämätöntä. Esitys vahvistaa myös susikannan seurantaa. Jokaisesta kaadetusta sudesta toimi-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

tetaan DNA-näyte Luonnonvarakeskukselle. Näin varmistetaan luotettavat kanta-arviot ja kestävä metsästyksen mitoitus.

Arvoisa rouva puhemies! Susien määrä kasvaa koko ajan, vaikka sitä eivät kaikki halua uskoa. Samalla susiysilöiden käyttäytyminen on muuttunut ja ihmisarkuus on kadonnut. Tämän takia tähän on puututtava nyt, jotta ongelmat eivät pahene. Kannanhoidollinen metsästys on keino, joka toimii esimerkiksi Ruotsissa ja Baltiassa, ja nyt on aika ottaa se käyttöön myös meillä Suomessa. Kevään 2026 aikana tulee myös karhun ja ilveksen kannanhoidollinen metsästys saada lain tasolle ja metsästyksen.

Arvoisa puhemies! Erityisesti metsästäjille ja koiraharrastajille tämä tuo uskon, luottamuksen harrastuksen jatkuvuuteen. Toimenpiteitä tehdään, jotta myös luontomme pysyy lajien suhteen tasapainoisena ja lukumäärä luonnon paikallisen sietokyvyn mukaisena. Vastuullinen ja kestävästi toteutettu metsästys on riistakannan hoitoa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

20.12 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Under de sex och ett halvt år jag varit här i riksdagen har jag många gånger pratat om vargen och stamvårdande jakt. Det gläder mig att vi nu har det här förslaget om att inleda stamvårdande jakt i riksdagen, och jag hoppas att det blir en snabb behandling av den här propositionen.

För en vecka sedan hittade vi i vårt bostadsområde olika vargspår hundra meter från det hem där jag lever och bor. Det här är kanske symptomatiskt eller ett kvitto på att vargen rör sig mycket nära befolkningen i dag. I min värld är vargen skygg, men allt tyder på att den nu på sistone har kommit närmare och närmare olika bostadsområden och ställen där folk bor. Vi kontaktas ofta kring att vargen har rört sig nära daghem, nära skolan, på skolvägen, och av den orsaken har det också varit många skolskjutsar, så kallade vargskjutsar, under årens lopp. Det handlar om trygghetskänslan och också delvis om att folk behöver våga gå ut och röra på sig i naturen, men vargen gör att många inte vågar röra på sig. Med andra ord: Vi har vargen i mina hemtrakter i Malax.

Arvoisa rouva puhemies! Susia liikkuu aika paljon kotikonnuillani, ja ollessani kunnanjohtaja Vöyrillä järjestettiin susikyydityksiä, ja tosiaan nyt viikko sitten oli noin sata metriä kotoani suden tassunjälkiä, eli ne liikkuvat todella lähellä asutusalueita.

Tässä on nostettu esille metsästyksen näkökulma ja myös esimerkiksi tuotantoeläinten näkökulma. Olen varma siitä, että kollega Ingo tulee kertomaan tästä entisenä lampurina, muun muassa. Näen sen ensisijaisen tärkeänä, että me nyt aloitetaan tämä kannanhoidollinen metsästys, siitä näkökulmasta, että saadaan nyt myös koirasudet pois meidän piiristämme. Tiedän, että esimerkiksi on havaittu lähiseuduilla näitä koirasusia, ja hyvä, että nyt löytyy jonkun verran kaatolupia niille tässä lähialueella.

Mutta se yleinen hyväksyttävyys on tärkeää. Myös luottamus viranomaisiin on palautettava — tässä on vuosien varrella tullut paljon sellaista meille ilmi, että ei ole luottamusta viranomaisiin — mutta se vaatii myös sen, että ihmiset ilmoittavat näistä tassunjäljistä ja vastaavista, ja sitä kautta sitten tiedetään paremmin, missä sudet liikkuvat.

Tuen siis tätä lakiesitystä, [Mikko Lundén: Hienoa!] ja uskon ja toivon, että tämä käsitellään ripeästi valiokunnissa. — Kiitoksia, tack.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää poissa, edustaja Simula poissa.
— Edustaja Viitala.

20.16 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys koskee siis metsästyslain muutosta, jonka myötä suden kannanhoidollinen kiintiömetsästys mahdollistettaisiin vuoden 2026 alusta. Esityksen keskeinen sisältö on suden ympäri-
vuorokautisen rauhoituksen poistaminen metsästyslaista.

Meidän pitää politiikkakeinoin löytää tasapaino ja toimivat ratkaisut, jotta ihmisten, kotieläinten ja Suomen luontoon kuuluvien petojen yhteiselo voi toimia. Kannanhoidollinen metsästys, joustava vahinko- ja turvallisuusperusteinen lupakäytäntö sekä laittomien salametsästysten kitkeminen ovat kaikki tarpeellisia keinoja tässä kokonaisuudessa. Tarvitaan kuitenkin lisäksi myös luottamuksen palauttamista niille alueille sekä niille metsästäjille ja viranomaisille, jotka näitä susivahinkoja ovat joutuneet kokemaan viime vuosina.

Kenenkään lapsen ei tulisi joutua pelkäämään koulumatkallaan, eikä kenenkään tulisi joutua pelkäämään lemmikkinsä hengen tai elinkeinonsa puolesta. Pidän tämän puheenvuoron, koska myös omassa maakunnassani Satakunnassa susireviirit ovat laajentuneet ja yhä enenevässä määrin tehdään havaintoja pihapiireissä ja myös petovahinkoja on ollut niin Etelä-Satakunnassa kuin myös Pohjois-Satakunnassa. Näitä myös omankin lähipiirin riistakameroihin ja muualle on tallentunut, ja hyvin lähellä pihapiiriä ovat viihtyneet.

Mielestäni tässä tasapaino on löydettävissä sillä tavalla, että tehdään tämäntyyppisiä lainsäädäntötoimia, jolloin pystytään kuitenkin elämään täällä rinta rinnan suurpetojen kanssa niin, että kaikki voivat kokea olevansa turvassa ja näitä vahinkoja sattuisi vähemmän ihmisten elinkeinolle ja lemmikeille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

20.18 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Lakia, joka kohdistuu susikannan vähentämiseen alueella, jolla susikanta on hallitsemattoman suuri, on odotettu. Itse olen odottanut tätä nyt kaksi vuotta. Vihdoinkin laki saadaan eduskuntaan ja Petteri Orpon hallituksen lakiesitys mahdollistaa suden kannanhoidollisen metsästyksen. Tämä on vastuullinen, kiintiöihin perustuva malli, jossa sekä suden elinvoimaisuus että ihmisen turvallisuus otetaan vakavasti. Alustava metsästyskiintiö 65 sudesta 100:aan perustuu Luonnonvarakeskuksen kanta-arvioon ja ministeriön arvioon suotuisan suojelun tasosta. Virossa metsästyskaudella 2024—2025 tämä luku vastaavasti oli 134 sutta, Latviassa 300 ja Liettuassa 341, ja Ruotsissahan on metsästetty vakiintuneesti jo kymmenen vuotta.

Suomen susipolitiikka on vuosia ollut tilassa, jossa päätökset ovat jääneet oikeusprosessien, epäselvien tulkintojen ja varovaisuusperiaatteen panttivangeiksi. Samaan aikaan naapurit Ruotsi ja Baltian maat ovat jo pitkään tehneet sitä, mitä kannanhoidollinen metsästys oikeasti tarkoittaa. Ne ovat pitäneet susikannan elinvoimaisena, mutta ihmisten turvallisuuden ja kotieläinten suojelun kannalta hallittuna. Latviassa, Liettuassa ja Virossa suden metsästys ei ole pattitilanne vaan osa normaalia riistanhoitoa. Kun susikanta kasvaa, kiintiöitä säädetään; kun haitat lisääntyvät, reagoidaan. Niissä maissa on ymmärretty, ettei kannanhoito ole vastakkainasettelu luonnon ja ihmisen välillä vaan väline tasapainon säilyttämiseen.

Suomessa tilanne on toinen. Poliittinen tahto kannanhoidolliseen metsästykseseen on kirjattu hallitusohjelmaan, mutta viranomaisten ja oikeuslaitoksen erilaiset tulkinnat ovat teh-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

neet toteutuksesta huomattavasti hankalampaa kuin naapurimaissa. Lopputulos on ollut sisipolitiikka, jossa äänekkäät mielipiteet ovat ohittaneet käytännön järjen ja suden aiheuttamat haitat ovat kasautuneet maaseudulle ilman riittäviä työkaluja niiden hallintaan. Jos Suomi haluaa päästä eroon näistä vuosia jatkuneista päättämättömyyksistä, meidän täytyy siirtyä samaan linjaan kuin Baltian maat: selkeät kiintiöt, selkeä vastuunjako ja päätöksenteko, joka ei kaadu joka kerta valitusten aiheuttamaan sumaan. Kestävän susikannan ja maaseudun elämän yhdistäminen on täysin mahdollista, kunhan uskalletaan tehdä päätöksiä, jotka kestävät sekä arjen että oikeuden. Ei tämä rakettitiedettä ole. Se on vain rohkeutta, jota muut jo käyttävät.

Tilanne meillä Varsinais-Suomessa on vaikea, kuten olen täällä monesti jo teille kertonut. Myös Luonnonvarakeskuksen susiesiintymäkartat tämän todentavat. Susien määrät ovat kasvaneet ja aiheuttaneet kielteisiä vaikutuksia ihmisten arkeen. Sudet liikkuvat päivittäin taajama-alueella, ihmisten pihoissa ja porraspielissä. Esimerkiksi viime viikolla kello 14 oli susi ollut viiden metrin päässä ulko-ovesta. Ne kulkevat koulujen lähetyvillä, koulureittien varsilla. Taloudellinen kuluerä myös kunnille, jotka joutuvat järjestämään lisäkuljetuksia turvatakseen koulutien järjestelemällä näitä susikyytejä, on merkittävä.

Samalla tehdään isoja panostuksia valtakunnan tasolla kaiken liikunnan lisäämiseen yhteiskunnassa. Maaseudulla meillä olisi tilaa liikkua kyläteillä ja metsissä, ja nyt tämä on selkeästi rajoittunutta, etenkin kun valoisaa aikaakaan päivässä ei ole kovin paljon.

Sudet aiheuttavat vahinkoja koti- ja tuotantoeläimille ja aiheuttavat yrittäjille taloudellista menetystä, sekä jaksaminen on heillä koetuksella ylimääräisen työn vuoksi. Ja kyllä näillä tietämilläni vahinkotiloilla on ollut petoaidat. Tällainen susien ehdoilla eläminen ei oikein ole minusta mistään kotoisin. Ja kyllä, minä olen kokemusasiantuntija.

EU:n suojelutulkinnat ovat aiemmin estäneet järkevän kannanhoidon. Nyt hallituksen onnistuneen EU-vaikuttamisen jälkeen susi ei ole enää direktiivin tiukemman liitteen lajina, mikä mahdollistaa kiintiömetsästyksen selkeästi ja oikeudellisesti kestävämmän kuin aiemmat mallit. Susikannan vahvistuminen on tieteellisesti tunnustettu vahvistuminen. Luonnonvarakeskus on ilmoittanut varovaiset 557 sutta. Tosin itse henkilökohtaisesti kyseenalaistan tämän arvion vahvasti. Määrä saattaa olla aika paljon suurempikin. Havaintoaineistot eivät aina kata kaikkia laumoja tai alueita, ja esimerkiksi DNA-keruuta ja näytteiden analysointia on vähitellen lisätty, mutta onko edelleenkin riittävästi?

Kannanhoidollinen metsästys on välttämätöntä, jotta ihminen ja susi voivat elää rinnakkain. Se lisää susien ihmisarkuutta, vähentää vahinkoja ja ennen kaikkea lisää sosiaalista hyväksyttävyyttä. Kun politiikka koetaan oikeudenmukaisena, mahdollinen salametsästyskin vähenee ja suojelu paranee. Poistamalla suden rauhoitus ja asettamalla lajille metsästysaika voidaan susikannan kannanhoitoa jatkossa mahdollistaa metsästysaikana metsästyslain 10 §:n mukaisessa menettelyssä. Ja kuten esityksessä kirjoitetaan, luontodirektiivin 16 artiklan edellyttämät tiukat poikkeuskriteerit eivät liity tähän. Nämähän viime vuosina johtivat kannanhoidollisen metsästyksen estymiseen.

Arvoisa puhemies! Ihan mielenkiintoista olisi tietää, miten paljon valtiolta on kokonaisuudessaan mennyt rahaa viimeisen kymmenen vuoden aikana tämän susipaletin pyörittämiseen. Joka tapauksessa tämä esitys palauttaa tasapainon, jota maaseudulla on kaivattu jo pitkään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

20.25 Antti Kangas ps: Arvoisa puhemies! Viime kesänä lähdin seitsemänvuotiaan poikani kanssa katsomaan naapurikylän puolella oleville pelloille, miten työntekijöitten peltotyöt edistyvät. Jarrutin aika voimakkaasti kyllä erään talon kohdalla ja totesin, että laiturilla on lampaista revittyä valtava määrä. Samasta kohdasta, missä näin nämä revityt lampaat, tämän talon lapset nousevat koulutuksiin. Isäntä oli varsin järkyttynyt, pienet lapset pyörivät ympärillä, miettii, miten lapset uskaltaa aamulla laittaa koulutuksiin. Lupia ei ollut luvassa.

Tämä näky on aika tuttu meille monelle maaseudun edustajalle, eikä asiaan ole tullut muutosta viime vuosina. On haettu vahinko- ja turvallisuusperusteisia lupia, mutta ne on käytetty yleensä loppuun hyvin jo alkuvuodesta, sillä ongelmia on kasaantunut niin valtavasti. Tämä hallituksen esitys metsästyslain muuttamisesta nyt viimeinkin näyttäisi ratkaisevan tämän keskeisen ongelman, että luvat kaatuvat.

Naapurimaissamme on hyviä esimerkkejä siitä, miten suden kannanhoidollista metsästystä on harjoitettu pitkään ja hartaasti, eivätkä susikannat sillä ole suinkaan vaarantuneet, vaan niin Ruotsin kuin Baltian maidenkin susikannat elävät ja voivat hyvin. Ei ole minäkäänlaista ongelmaa asian suhteen. Sen sijaan tämä jatkuva suojeleminen on johtanut siihen, että suden luontainen ihmisarkuus on poistunut, pihavierailuja on päivittäin. Niitä on niin paljon, että tietyillä alueilla pihavierailuista ei enää raportoida kellekään eikä suurpetoyhdyshenkilöitten kapasiteetti riitä toteamaan pihavierailuja.

Arvoisa puhemies! On aika erilaista puhua suden metsästyksessä täällä, missä kivitalot reunustavat katuja, kuin tuolla, mistä itsekin tulen, keskellä peltoja ja metsiä, missä eläimillä on tilaa olla. Me emme ole petovihaajia. Susi kuuluu Suomen luontoon niin kuin kaikki muutkin petoeläimet, mutta suden ja ihmisen herkkä tasapaino on järkkynyt sillä, että petokannan kovin peto eli ihminen on lopettanut suden metsästyksen. Susi on viisas eläin. Se oppii siihen, että sillä ei ole enää luontaista vihostusta, jota pelätä. Hallituksen esityksellä on tarkoitus opettaa sudelle jälleen se ihmisarkuus, minkä se vaatii, että eläin ihmisen kanssa voisi olla rauhallista ja turvallista.

Susi herättää hyvin paljon tunteita. Argumentit puolesta ja vastaan ovat hyvin tunteikkaita. Totta kai itsekin, kun näen susivahingot siellä maaseudulla, vetoan siihen, mitä riskejä se aiheuttaa lapsiperheille ja millaista kuolemaa se aiheuttaa kotieläintiloilla. Susi kun käy navetan ruokintapöydällä ja eläimessä on se tilan elinkeino, niin totta kai se herättää tunteita. Taas toisaalla täällä, missä luonto ei niinkään ole lähellä, susi vaikuttaa hyvinkin sympaattiselta, koiramaiselta eläimeltä, mikä vaatii hoitoa ja huolenpitoa. Mutta meidän pitää muistaa, että totuus yleensä löytyy täältä välimaastosta, ja siihen tämä esitys pyrkii: kohtuulliseen metsästysmäärään ja eläinten ihmisarkuuden kasvattamiseen.

Toivon mukaan tämä esitys saadaan ripeästi etenemään valiokunnassa tähän saliin lopulliseen käsittelyyn ja pääsemme tammikuun alussa metsästämään sutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

20.29 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tätä metsästyslain muutosta on odotettu monta vuotta. Tämä uudistus palauttaa maalaisjärjen ja tasapainon Suomen suurpetopolitiikkaan. Se on uudistus, joka mahdollistaa suden ja kananhoidon metsästyksen siten, kuin sen kuuluu toimia, eli avoimesti, ennakoitavasti ja paikalliset ihmiset ja yrittäjät huomioiden.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lähtökohdat tälle esitykselle ovat selvät. Euroopan unionin luontodirektiivin muutos siirsi suden tiukasti suojeltavista lajeista luokkaan, jossa sudet eivät ole yhtä tiukasti suojeltuja kuin aikaisemmin. Se tarkoittaa sitä, että susi on nyt kestävästi hyödynnettävä laji, aivan kuten muut riistalajit, joiden metsästystä voidaan säädellä. Toisin sanoen: Suomella ei ole enää mitään perusteita jatkossa nojata yksinomaan poikkeuslupiin, jotka EU-lainsäädäntö on tehnyt vuosikaudet lähes mahdottomiksi. Meillä on nyt sekä oikeus että velvollisuus rakentaa suden osalta toimiva kansallinen metsästysjärjestelmä.

Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki tiedämme, että poikkeusjärjestelmä ei ole toiminut. Vuosi toisensa jälkeen lupia on kumottu. Sillä välin susikanta on kasvanut, susien käyttäytyminen on muuttunut ja jännitteet ovat voimistuneet erityisesti maaseudulla. Jatkuvat luontojärjestöjen valituskierteet veivät päätöksenteon oikeusasteisiin sen sijaan, että paikallisia olisi kuultu ja ongelmia ratkaistu ennakolta.

Nyt tilanne vihdoinkin muuttuu. Uudessa mallissa suden metsästys siirretään asetuksella säädettäviin kiintiöihin. Se on vakaa ja toimivaksi todistettu ratkaisu esimerkiksi Ruotsissa ja Baltian maissa. Suomen riistakeskus myöntää jatkossakin pyyntiluvat, mutta valituskierte ei enää muodosta koko järjestelmään estettä, koska perusta on vahvempi, selkeämpi ja ennakoivampi.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää ymmärtää, ettemme ole tekemässä sudesta vihollista, vaan teemme suden kannanhoidosta järkevää. Mielestäni on täysin kohtuutonta, että ihmiset joutuvat elämään jatkuvan pelon, turvattomuuden ja vahinkoriskin kanssa samalla, kun sääntely ei ole pystynyt vastaamaan tilanteeseen. Suden metsästyskiintiöiden kautta on keino palauttaa tasapaino luonnon ja ihmisten arjen välille. Minä en ainakaan haluaisi, että oma lapseni joutuisi kulkemaan susien pelossa talven pimeinä aamuina odottamaan koulukyytiä, tai kuinka moni yrittäjä on joutunut heräämään aamulla näkyyn, jossa sudet ovat raadelleet lampaista hengiltä tai lemmikkikoirat on syöty pihasta. Siksi meidän täytyy saada susien osalta ratkaisuja, sillä nykytilanne ei voi jatkua näin.

Tämän esityksen myötä siirrymme kohti ennakoitavaa kannanhoitoa, mikä on kaikkien etu. Onkin tärkeää korostaa, että poikkeusluvat eivät katoa mihinkään. Ne säilyvät edelleen niihin tilanteisiin, joissa tietty susi yksilö aiheuttaa merkittävää vahinkoa tai välitöntä turvallisuusriskia, mutta nyt poikkeuslupien ei enää tarvitse kantaa koko kannanhoidon taakkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys toteuttaa EU:n muutokset, eduskunnan lausumat, hallitusohjelman mukaiset toimet, ja ennen kaikkea toteuttaa sen, mitä suomalaiset ovat odottaneet: mahdollisuuden suden kannanhoidolliseen metsästykseseen. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius, poissa. Edustaja Kettunen, poissa. — Edustaja Ingo.

20.32 **Christoffer Ingo r:** Värderade fru talman! Ändringarna i jaktlagen som vi nu behandlar motsvarar det som riksdagen slog fast i somras. Mot den bakgrunden är det förvånande att det från vissa håll hörs kritik mot införandet av stamvårdande jakt, eller i klarspråk licensbaserad jakt, jakt på varg.

Regeringsprogrammets linje i rovdjurspolitiken är tydlig: Rovdjurspolitiken ska skötas på ett sätt som också beaktar social hållbarhet. Här i riksdagen finns en bred majoritet som vill värna om de betande djuren, jakthundarna och människorna på glesbygden, som i dag

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

lever med en påtaglig oro när vargflockar rör sig alldeles intill hem och gårdar. Tack till alla kollegor som står bakom det här.

Värderade talman! Att motsätta sig en kontrollerad stamvårdad jakt har ingenting med djurskydd eller genetisk hållbarhet att göra. Tvärtom leder en okontrollerad fortplantning, som vi nu ser, till ökad inavel i stammen. Det är svårt att tala om välfärd inför dem som tvingats avliva sönderrivna eller öppna får eller alternativt bära hem sina jakthundar i delar.

Modellen som vi nu fokuserar på i förordningen, som bereds här parallellt, bygger på att vi kan ta ut ett område i taget där problemflockar har väckt problem. Många skulle kanske ha velat se att licenserna skulle ha fördelats bredare, men det finns goda skäl för varför förordningen föreslås just så här. Erfarenheter från andra länder som infört stamvårdande jakt visar att man når de bästa resultaten då man tar sig an en flock och ett område åt gången i stället för enstaka individer här och där. Målsättningen är att säkerställa en vargstam som är genetiskt stark och som håller sig på avstånd från bebyggelse och produktionsdjur.

Arvoisa puhemies! Olemme nyt ratkaisevassa vaiheessa suurpetopoliitiikassa. Kymmenen vuotta on kamppailtu byrokratian esteitä vastaan, ja tämä on nyt tulossa päätökseensä. Me tiedämme, että maa- ja metsätalousministeriössä valmistellaan asetusta yhdessä Suomen riistakeskuksen ja metsästäjien kanssa, jotka ovat valmiina aloittamaan metsästyksen jo tammikuussa. Mahtavaa.

Maa- ja metsätalousministeriölle kuuluukin suuri kiitos siitä, että tämä lakiesitys vihdoin on eduskunnan käsittelyssä, ja nyt kun kalenterissa lukee jo joulukuu, toivon, että maa- ja metsätalousvaliokunnalle annetaan mahdollisuus nopeasti antaa hyvin perusteltu mietintö linjassa eduskunnan selkeän enemmistön, tuottajien, metsästäjien ja maaseudun asukkaiden kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen poissa. — Edustaja Mikkonen, Krista.

20.35 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! ”Essayahin susijahtilaki on täysi susi — luokatonta valmistelua ei voi hyväksyä”, näin kirjoitti eilen Suomenmaassa toimittaja Pekka Pohjolainen. Se, minkä takia hän kirjoitti näin, johtuu tietysti siitä, että tämä lakiesityshän, joka täällä on käsittelyssä, ei kerro meille yhtään mitään, ja sen takia... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pieni hetki, mikrofonit katosi.

— Minä en koskenut mielestäni mihinkään. No niin. [Puhemies: Nyt kuuluu!] — Eliikkä tosiaan se, minkä takia tämä toimittaja kirjoitti näin, johtuu siitä, että lainsäädännön arviointineuvosto antoi tälle laille ihan murskaavan arvion, heikoimman arvion, mitä tällä kaudella hallituksen esityksiä on tullut, koska tämä ei kerro meille yhtään mitään. Minä ymmärrän sen halun, mikä täällä nousee, että sutta pitää päästä metsästäämään, mutta kyllä minä edellyttäisin, että kun tänne tuodaan lakeja, niin niissä laeissa kerrottaisiin, mitkä ovat sen lain vaikutukset. Tässä laissa ei kerrota, kuinka paljon meillä on susia, tässä ei kerrota, missä niitä on, tässä ei kerrota, minkälaisia vaikutuksia niillä on, minkälaisia vahinkoja ne aiheuttavat, miten mahdollinen metsästys sitten vaikuttaa susikantaan. Tästä puuttuu kaikki oleellinen tieto, mikä lainsäädännössä pitäisi olla silloin, kun arvioidaan vaiku-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

tuksia. Tämä Ehdotukset ja niiden vaikutukset -otsikko on siis semmoinen puolen sivun mittainen teksti, joka ei todellakaan sisällä yhtään mitään, ja sen takia on helppo yhtyä tuohon arviointineuvoston suorastaan pöyristykseen siitä, miten tällaista lainsäädäntöä voidaan tuoda tähän saliin.

Se, mitä sitten ajattelee itse lainsäädännön sisällöstä, on vielä oma asiansa. Itse kyllä näen, että jos me mietitään sutta, joka on siis erittäin uhanalainen laji, ja sen kantaa, joka nyt viimeisen kantaseurannan mukaan on 430, ja vaikka se arvio nyt olisi siinä 500:nkin hujakoilla, niin sen lajin populaatiomäärä on edelleen niin pieni, että se ei kestä metsästystä. Jos me verrataan vaikka saimaannorppaan, jota on 530 yksilöä — ja me kaikki tiedämme, että se on aivan liian vähän, jotta se laji pystyisi selviämään — niin siinä mielessä pidän erikoisena sitä, että ajatellaan, että näin pieni kanta kestää metsästystä, varsinkin nyt, kun MMM on vielä laittanut asetusluonnoksen, jossa puhutaan sadan suden kiintiöstä metsästyksen poronhoitoalueen ulkopuolelle.

No, samaan aikaan minä ymmärrän oikein hyvin ja tiedän oikein hyvin sen, että susi aiheuttaa vahinkoja. Se aiheuttaa vahinkoja lampureille, se aiheuttaa vahinkoja metsästyskoirille, se aiheuttaa myös joillekin maatiloille vahinkoja, kun susi tulee pihaan ja voi käydä vaikka siellä navetassa syömässä vasikan, mutta meillä on keinoja näitten vahinkojen ennaltaehkäisemiseen ja meillä on onneksi myös hyvä järjestelmä siinä, että näitä vahinko- ja turvallisuusperusteisia lupia saa näitten yksittäisten susien tappamiseen. Näissä luvissahan ei ole ylärajaa, vaikka joku täällä toisin väitti, vaan niitä voi saada tarpeen mukaan, ja onkin tärkeätä, että nämä poikkeusluvut saa sujuvasti ja nopeasti.

Sen lisäksi meidän pitäisi miettiä niitä keinoja, miten me varmistetaan ihmisen ja suden rinnakkaiselo. Meidän täytyy korvata petoaidat, ei vain ainoastaan ne tarvikkeet vaan myös niitten pystytys, ja meidän pitää huolehtia, että ne petoaidat ovat riittävän järeät. Meidän täytyy huolehtia, että petokorvaukset ovat ajan tasalla. Meidän täytyy kehittää myös metsästyskoirien suojausta, esimerkiksi näitten liivien kehittämistä. Minä uskon, että on mahdollista, että susi ja ihminen elävät rinnakkain, mutta se vaatii toisaalta juuri näitten keinojen kehittämistä, ja se vaatii myös sitä, että sillä sudella on sitä erämaista luontoa, missä se liikkuu. Nythän meillä on haaste siinä, että meillä on valtavilla alueilla laajoja avohakkuita, ojituksia ja metsäteitä, jotka pirstaloivat näitä alueita, ja sekin ajaa susia entistä enemmän pihapiireihin.

Tässä vaiheessa voisin todeta sen, että todellakin kannatan tuota edustaja Elon tekemää esitystä siitä, että ympäristövaliokunnan tulisi antaa tästä laista lausunto mietintövaliokunnalle, koska todellakin me ollaan puhumassa nyt erittäin uhanalaisen lajin metsästämisestä. Ympäristövaliokunta on tietysti tässä talossa se valiokunta, jolla on vastuu huolehtia luonnon monimuotoisuuden edellytyksistä.

Sitten minä vielä itse ehdottaisin sitä, että myös perustuslakivaliokunta antaisi tästä lausunnon, sillä tästä esityksestä puuttuvat nyt oikeusturvakeinot eli mahdollisuus valvoa metsästyksen laillisuutta tuomioistuimissa. Täten esitystä tulisi arvioida sen suhteen, onko tämä esitys perustuslain ympäristöperusoikeuden 20 §:n vastainen, ja tämä arvio tulisi saada perustuslakivaliokunnalta.

Minä vielä tähän loppuun siteeraan tätä samaa artikkelia, jolla aloitin: ”Olipa koko susikysymyksestä mitä mieltä tahansa, luokatonta lainvalmistelua ei voi hyväksyä eikä perustella millään. Sellainen kun voi johtaa erilaisiin juridisiin sotkuihin, julkisten resurssien tuhlaamiseen ja kansalaisten oikeusturvan heikentymiseen. Luottamus hallintoon ja lainsäätäjiinkään ei ainakaan kohene. Niinkin voi käydä, että keino sääntely vain pahentaa on-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

gelmaa, jonka taltuttamiseen se on tarkoitettu. Edellisellä kerralla poliittisissa susijahdeissa ammuttiin liuta laumoja koossa pitäviä alfanaaraita. Seurauksena ihmisten pihoilille alkoi jolkotella entistä enemmän yksinäisiä nälkäisiä susia etsimään kissoja ja mäyräkoiria ja ties mitä lintulaudan läskinpaloja syödäkseen.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

20.42 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Aluksi totean, että kannatan edustaja Elon tekemää esitystä sekä edustaja Mikkosen tekemää esitystä tässä edellä.

Tässä todellakin on mielestäni tilanne, että olemme avaamassa uuden synkän luvun suomalaisen luonnonsuojelun historiassa. Tässä hallituksen esityksessä ollaan poistamassa suden ympärivuotinen rauhoitus, ja jatkossa olisi sitten suden kannanhoidollinen metsästys mahdollista. Susien kannanhoidollinen metsästys tarkoittaa sitä, että susia saisi jatkossa vapaasti ampua tietyn yksilömäärän vuodessa, kun tähän mennessä on noudatettu poikkeuslupakäytäntöjä eli metsästys on kohdistettu vain vahinkoa aiheuttaneisiin yksilöihin.

Tässä edellä edustaja Mikkonen kuvasi, kuinka asiantuntijat ovat arvioineet, että tämän lakiesityksen taso on varsin heikko. Toisaalta, kun täällä nyt tänään on kuunnellut tätä keskustelua, niin siihen, että tästä taustamateriaalista ikään kuin puuttuu paljon tätä tietoa ja tutkimusta, jota susikannoista on tehty, ehkä yksi selitys on, että se johtuu siitä, kun täälläkin on aika monessa puheenvuorossa edellä ikään kuin asetettu kiistanalaiseksi se tutkimustieto, joka meillä on susien kannan koosta ja muista yksityiskohdista. Ehkä se sitten on osaltaan selityksenä siinä, että tässä hallituksen esityksessä on ikään kuin jätetty sitten huomioimatta tätä tutkittua tietoa. En tiedä, mutta tämä voisi olla yksi selitys. Joka tapauksessa se ei ole mitenkään mahdollista, että lainvalmistelussa ei näitä asioita huomioida.

Todellakin viimeisimmän kanta-arvion mukaan Suomessa olisi noin 430 susiyksilöä. Tämä taso on joka tapauksessa varsin matala, ja susi edelleenkin tarvitsisi suojelua.

Täällä on todella monessa puheenvuorossa tänään kannatettu tätä metsästyksen vapauttamista, ja on tietenkin aika surullista, että salissa on ilmeisesti vain kolme edustajaa, jotka ovat nyt sitten käyttäneet kriittisiä puheenvuoroja tästä lakimuutoksesta. Kolme edustajaa haluaisi, että susien rauhoitus edelleenkin säilytettäisiin. Tutkimusten mukaan suomalaisten mielipiteet jakautuvat niin, että enemmistö suomalaisista on sitä mieltä, että suden kiintiömetsästystä ei tulisi aloittaa nykytilanteessa, joten tämä suhde ainakin tämän keskustelun perusteella täällä eduskunnassa on varsin erilainen kuin sitten suomalaisten keskuudessa noin muutoin.

Täällä on edustaja Elon ja edustaja Mikkosen puheenvuoroissa nostettu esiin näitä erilaisia keinoja, joita voisi ottaa käyttöön, jotta suden ja ihmisen rinnakkaiselo onnistuisi paremmin. On ihan totta ja ymmärrän hyvin nämä huolet, joita täällä on nostettu esimerkiksi lemmikkien ja kotieläinten suhteen, mutta näitä todellakin voitaisiin ratkaista sitten erilaisin keinoin, jos näin haluttaisiin ensisijaisesti tehdä eikä lähdetäisiin tähän rauhoituksen purkamiseen. [Jaana Strandman: Ne keinot ei toimi!] — Niitä ei ole todellakaan resursoitu riittävästi, jotta voisimme todeta, että ne eivät toimi. Tähän mennessä näin ei ole tehty, koska on haluttu sitten aika kiivaasti viime vuosina ajaa tätä metsästyksen sallimisen raidetta. Se on tullut aika selväksi, että poliittisesti sille on ollut nyt tilausta. Mutta tosiaan suomalaiset voivat todeta, että puolueissa on eroja sen suhteen, minkälaisia keinoja ensisijaisesti otettaisiin käyttöön. Tämän susien tappamisen ei mielestäni pitäisi olla tämä ensisijainen keino tässä tilanteessa.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Tämä ei ole tietysti uusi asia. Susia on aiemminkin, aiempina vuosisatoina, tietysti Suomessa ajettu aika ahtaalte, kun metsästys on ollut rajoittamatonta. Toisaalta juuri näitten aiempien huonojen esimerkkien perusteella pitäisi suhtautua varsin kriittisesti siihen, että nyt tätä metsästystä vapautettaisiin. On tehty aikamoinen työ siinä, että Suomen luonnossa on saatu susi edelleenkin säilytettyä näitten menneiden vuosisatojen virheiden jälkeen.

Toisaalta tuntuu siltä, että susi on muodostunut myös symboliksi sille, että kun aika moni, ihan ymmärrettävästi, maaseudulla tuntee epävarmuutta tulevaisuudesta, kun maatalouden ja maaseudun näkymät ovat tietenkin tässä vähenevän väestökehityksen Suomessa todella hankalat ja haastavat, ja sen ymmärrän, niin sitten tällainen kaupunki—maaseutuvastakkainasettelu on ikävä kyllä voimistunut. Ehkä tämä susikysymys on noussut myöskin eräänlaiseksi symboliksi sille, ja siksi tietenkin erilaisia näkökulmia pitää tarkalla korvalla kuulla ja näitä asioita pyrkiä ratkaisemaan. Mutta toistan, että mielestäni tämän susien rauhoituksen lopettaminen ei ole se oikea keino ratkaista näitä maaseudun haasteita.

Kuten täällä on aiemmissa puheenvuoroissa kuultu, niin tämä suden metsästyksen vapauttaminen tuntuu olevan vain ensimmäinen askel. Aika monessa puheenvuorossa puhuttiin muidenkin suurpetojen osalta vastaavista toimista, ja sikäläkin mielestäni nyt tähän lakiesitykseen pitää suhtautua erittäin kriittisesti ja vakavasti. Toivon, että sitä käsitellään täällä eduskunnassa perusteellisesti ja toivon, että myös maa- ja metsätalousvaliokunnan lisäksi myös ympäristövaliokunta ja perustuslakivaliokunta tätä kysymystä käsittelevät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

20.48 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on pidetty hallituksen esitystä suden kiintiömetsästyksestä vastuullisena. Minusta näin ei voi sanoa esityksestä, jonka lainsäädännön arviointineuvosto on todennut luokattoman huonosti valmistelluksi ja josta ei löydy ensimmäistäkään vaikutusten arviointia. Kuvaavaa on, että yksikään hallituspuolueen edustaja ei ole ottanut tähän arviointineuvoston lausuntoon täällä mitään kantaa.

Haluan nyt kysyä, että minkä arvioidaan olevan jäljelle jäävän susipopulaation koko ja suojelun taso, jos ensin ammuttaisiin 100 sutta kiintiömetsästyksellä ja siihen päälle mahdollisesti jopa toiset 100 yksilöä poikkeusluvilla ja vielä poliisin luvilla ammutut, liikennekuolleisuus ja luonnollinen poistuma otettaisiin mukaan laskuihin. Onko tosiasiallinen julkilausuman tavoite hävittää susikanta Suomesta? Missä susi saisi mielestänne elää, jos 400—500 sutta on laajassa Suomenmaassa liikaa?

Täällä puhutaan kestävästä susikannasta, mutta sivuutetaan tutkimukseen perustuva tieto suotuisasta suojelun tasosta. Nyt suotuisan suojelutason viitearvoksi on ministerin toimesta päätetty 273, joka on vain 10 prosenttia suurempi kuin pienin elinvoimainen kanta. Riittävällä varovaisuudella määritetyn suotuisan suojelutason viitearvon tulisi olla noin kaksinkertainen pienimpään elinvoimaiseen kantaan verrattuna, eli noin 500 sutta. Ministerin päätös osoittaa, että lähtökohta on ollut, että sutta on päästävä metsästämään.

Vähintä, mitä hallituksen olisi pitänyt tehdä, on kattavien perusteluiden ja vaikutusarvioiden sisällyttäminen hallituksen esitykseen. Nyt joudumme täällä keskustelemaan vailla näitä perusteluja, ja perusteluksi lainsäädännölle ei riitä, että asia on kirjattu hallituksen ohjelmaan.

Arvoisa puhemies! Tärkeää on myös Suomen luonnonsuojeluliiton esiin nostama näkemys, että metsästyslain muutos suden kiintiömetsästyksen aloittamiseksi on perustuslain vastainen. Syynä tälle on se, että metsästysluvista ei pystyisi valittamaan. Kansalaisilta siis

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

viedään oikeus muutoksenhakuun. Tämän asian selvittämiseksi pidän perusteltuna, että perustuslakivaliokunta käsittelee tämän asian. Kannatan siis edustaja Krista Mikkosen tekemää esitystä, että laki lähetetään perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

On ilmeinen riski, että lain muuttaminen käynnistää erittäin uhanalaisen sudenmetsästyksen tavalla, joka romahduttaa susikannan.

Nostan tässä vielä esiin senkin, että Suomen luonnonsuojeluliiton tekemän selvityksen mukaan merkittävä osa poikkeusluvista on tänä vuonna myönnetty ilman lainmukaisia perusteita. Kannatan sinänsä vahinkoperusteisten poikkeuslupien myöntämistä, jotta haittaa aiheuttavat yksilöt voidaan poistaa. Lupien myöntäminen on jo nyt sujuvaa, mutta luvilla pitää olla kestävät perusteet, jotta järjestelmään voidaan luottaa.

Arvoisa puhemies! Haluan myös muistuttaa, että sudesta on hyötyä. Susi, kuten ilveskin, säätelee hirvieläinkantoja, joiden kasvu, erityisesti valkohäntäkauriiden ja metsäkauriiden valtava runsastuminen, on lisännyt liikennevahinkoja, edistänyt punkkien leviämistä ja aiheuttanut merkittäviä metsätalouden tuhoja, joista on kannettu huolta myös täällä eduskunnassa.

Täällä on oltu huolissaan Lounais-Suomen kasvaneesta susikannasta. On tärkeää huomata, että se kannan kasvu on seurausta ihmisen aiheuttamasta luonnon epätasapainosta. Susia on kertynyt sinne runsaan saaliseläinkannan vuoksi, ennen muuta valkohäntä- ja metsäkauriin perässä. Valkohäntäkauris on Suomeen Pohjois-Amerikasta tuotu vieraslaji. Näitä ruokitaan metsästäjien toimesta ihmisasutuksen läheisyydessä ja sitten kauhistel- laan, kun sinne kertyy susia.

On todella surullista, että tätä susikysymystä tarkastellaan täällä puhtaasti ihmisen näkökulmasta ja ennen kaikkea pelkoa ja susivihaankin lietsoen. Susikeskustelussa ohitetaan usein se tärkein. Sudella tosiaan on tärkeä rooli Suomen luonnossa ja ekosysteemeissä. On arvokasta ja hienoa, että meillä on Suomessa edelleen susia ja että susikanta on jopa elpymässä. Nyt juuri se tilanne on se, että sen pitäisi antaa elpyä sinne suotuisalle suojelun tasolle, jotta voitaisiin varmistaa, että susi säilyy elinvoimaisena Suomen luonnossa. Meidän tehtävämme myös tässä salissa, ja ennen kaikkea tässä salissa, on pitää huolta siitä, että susikanta säilyy elinvoimaisena myös tulevaisuudessa. Se on meidän tehtävämme. Me olemme sitoutuneet luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja vahvistamiseen ja ilman suurpetoja se ei Suomen luonnossa onnistu. Sen takia pidän huolestuttavana myös sitä, että täällä on viitattu myös laajemmin muiden suurpetojen, erityisesti ilveksen, metsästyksen aloittamiseen. Sille nyt ei myöskään ole perusteita. Todellakin lähdän siitä, että tämän esityksen myötä ei pidä senttyypisiä linjauksia lainkaan lähteä tekemään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

20.54 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Käymme susista keskustelua täällä salissa, ja minä olen erittäin tyytyväinen, että pitkän harkinnan jälkeen tämä kannanhoidollinen metsästys etenee. Nyt sitä on hieman säädetty vielä niin, että niitä lupia myönnettäisiin sadalle sudelle. Tämä on mielestäni ainakin hyvä alku ja oikeansuuntainen ratkaisu.

Itse muistan, kun tuolla Etelä-Pohjanmaalla noin 10—15 vuotta sitten tulin yöllä moottoripyörällä, hiekkatiellä ajelin, niin näin siellä aivan valtavan kokoisen suden, ja täytyy kyllä sanoa, että siinä meinasi tulla pissu housuihin, oli se niin uskomattoman suuri eläin. Siinä oli sitten koiria muistaakseni. En muista, raateliko susi, mutta ainakin se pelotti niin, että semmoisesta entisestä räyhäkoirasta tuli kiltti kuin lammas, kun tämä iso susi siinä het-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

ken pyöri. Siinä samalla seudulla olen käynyt katsomassa metsästyskoiria, joita on raadeltu. Osa on kuollut, ja osa on jäänyt henkiin.

Tämä on hyvä asia nyt, että tämä etenee. Minun mielestäni on hienoa, että Riistakeskus hakee Etelä-Pohjanmaalle lupaa 12 suden metsästämiseen. Etelä-Pohjanmaalla metsästys kohdistetaan laumoihin Peurainnevalle ja Lauhavuorella. Tämä Peurainneva liippaa omaa kotikuntaani. Minun mielestäni on tosi tärkeää, että näitä laumoja rauhoitetaan. Tästä Peurainnevan alueesta: olisiko ollut noin neljä viisi vuotta sitten, kun todettiin, että Suomessa on 200 sutta ja niitä ei ole yhtään enempää, niin olihan se aika omituinen juttu, että sitten Jalasjärvellä tasan yksi prosentti Suomen susista jäi auton alle ihan muutaman viikon sisällä, eli 200:sta Suomessa olevasta sudesta kaksi jäi auton alle Jalasjärvellä. Sehän kertoo mielestäni siitä, että nämä luvut on arvioitu reilusti alakanttiin, ja minun mielestäni se vahvistaa sitä, että tämä on hyvä, että tämä kannanhoidollinen metsästys käynnistetään.

Luotan tässä myös erään vanhan sotaveteraanin sanoihin, kun hän minulle sanoi, että meidän pitäisi eduskunnassa tätä asiaa edistää. Hän kertoi, että aikaisemmin, kun susia joskus päätettiin vähentää, periaate oli se, että kaikki, jotka ihmisten ilmoille tulevat, vähennetään. Hän pyysi minua tätä asiaa edistämään, ja omalta osaltani olen näin tehnyt. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

20.58 Mikko Polvinen erk: Arvoisa rouva puhemies! Onpa hienoa tänään seistä täällä eduskunnassa puhujapöytästä, kun esityksessä on hallituksen esitys metsästyslain muuttamisesta, jossa susien metsästys mahdollistetaan. Ja vielä hienompaa on se, että tätä asiaa ollaan käsittelemässä niin, että tänä vuonna päästäisiin päätökseen, että tämä asia lyötäisiin myös Suomen lakikirjaan ja sudenmetsälle pääsisi sitten ensi vuoden alusta. Tämä on oikein. Tätä maaseutu on halunnut, tätä maaseutu on vaatinut, ja tämä on maalaisjärkinen päätös, minkä hallitus on meille esittänyt.

Täytyy sanoa, että kun suojeluporukka sai aikanaan suden sinne EU:n syvimpään ytimeen, niin se on kaivettu nyt Suomen eduskunnan lehtereiltä meille ihan tänne penkeille saakka arvioitavaksi. En tiedä, onko siinä lusikkahaarukkayhdistelmää käytetty, mutta hyvin se sieltä kaivettu kuitenkin on. EU-vaikuttaminen on ollut vahvaa, ja tämä antaa myös uskoa siihen, että eduskunnalla on voimaa, kun tarve vaatii myöskin muuttaa asioita EU:n suunnassa.

Olen itse käynyt Kuhmossa, kun olen siellä syntynyt, metsästyskorttini saanut aikanaan ja asunut siellä myöskin luonnon keskellä ja paljon viettänyt aikaa myöskin metsällä. On hienoa, että se kulttuuripohja, mikä on Suomen vanhinta, eli metsästys, kalastus ja keräily, saa myös tällaista hengennostatusta tämän lain myötä ja myöskin hyväksyttävämman aseman suomalaisessa harrastuskentässä. Olen ollut metsästysmajoilla, missä miehet ja naiset puhuvat asioistaan ja purkavat myöskin mieltään. Se on myöskin mielenterveysparantola, meidän metsästysmaja, siinä missä myöskin ilon lähde. On hienoa, että tätä koiraharrastusta, metsästysharrastusta koirilla, voidaan myöskin edistää tämän lain myötä.

Olen saanut paljon viestiä karjankasvattajilta, lampureilta siitä, että eivät nämä petoaidat, joita ehdotetaan nyt tässä korjaustoimeksi, ole toimineet. Ei kukaan viitsi eikä voi tehdä eikä ole varaa tehdä sellaisia työmaita, joilla susien estäminen karjaa kohtaan olisi mahdollista, koska se susien määrä ja niitten vahinkojen määrä on niin suuri. On hienoa, että la-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

kisääteisesti ollaan poistamassa susia tuolta Suomen metsistä, niin että pystytään myöskin karjataloutta ja lampaan kasvattamista harrastamaan.

Porotaloudesta muutama sananen. Sain tuolta yhdestä paliskunnasta viestin, että pelkään tänä vuonna on mennyt 230 poroa susien suuhun. Poronhoitajat kertovat, että heidän elinkeinonsa vaikuttaa siltä, että he kasvattavat susille ruokaa, eivät tee sitä alkuperäistä työtä, että ihmiset saavat poroa pöytänsä, vaan nämä menevät susien suuhun. Onko tämä järkevää? Ei ole, ja hallitus siihen on kiinnittänyt huomiota ja muuttaa tätä lakia.

Kuulin tuossa vihreitten viestiä siitä, että susi on uhanalainen eläin. Mennäänpäs hie-
man sinne WWF:n sivuille takaisin ja käydään katsomassa metsäpeuraa. Metsäpeura elää Suomessa hieman tuossa Karjalan puolella, ja metsäpeuroja on vähemmän kuin intiansarvikuonoja, mutta metsäpeura lajina ei tässä susikeskustelussa meinaa nousta esille.

Samoin edustaja Elo otti puheeksi sen, että mitäs jos tässä nyt sata sutta ammutaan ja siten tulee vahinkoperusteisia lupia. Jos ajatellaan näin, että kun Luke on arvioinut, että nyt marraskuussa susia on 557 kappaletta, niin jos niitä poistetaan 157 kappaletta, susia jäisi 400 kappaletta, ja me näemme nyt Luken ennusteessa, että tämä susimäärä palautuisi takaisin sinne 400 suden paikoille näillä luvuilla verrattuna siihen, mitä Luke ilmoitti näiden susien lisääntymisestä ja tästä arviosta nyt marraskuussa. Ei tässä siis olla mitään susien parturointia metsästä tekemässä niin, että se laji sukupuuttoon kuolisi. Niitä on myöskin Venäjällä kymmeniätuhansia.

Lukesta muutama sana: Ei me Lukeen kovin paljoa maaseudulla luoteta. Lukella on tällä hetkellä Keski-Suomessa ja Kaakkois-Suomessa lähes tyhjiä aukkoja, että susia ei siellä olisi, ei laumoja olisi siellä. Onhan se nyt selvä asia, että niitä siellä on, mutta Luke on vaatinut näitä näytteitä, jotta he voisivat arvioida siellä olevan edes muutamia susia. Tämä on erikoista tutkimusta, että arvio tehdään sen perusteella, mitä näytteitä lähetetään kenttätöystä. Jos sieltä ei tule mitään, niin tulee lähes kosto — ei susia sillä alueella — vaikka jokainen tietää, että sillä alueella oikeasti niitä susia on. Minä haluaisin kiinnittää tähän asiaan huomiota ja toivon, että eduskunta kiinnittää huomiota jatkossa tähän Luken arviointimenetelmään, kuinka he todella näitä susia osaavat laskea ja varsinkin osaavat arvioida.

Toivon, että tämän lain myötä tarkastellaan täällä eduskuntakäsittelyssä myöskin kaikki muut suurpedot tämän saman lain yhteydessä tämän suden lisäksi. Tässä voisi olla yksi ratkaisu, minkä esimerkiksi Metsästäjäliitto on tänne esittänyt.

21.03 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies! Susi on osa Suomen luontoa ja tulee aina olemaan ja on kyllä nyt tänäkin päivänä. Lähetekeskustelussa joskus tuntuu siltä, että se hävitettäisiin kokonaan Suomen luonnosta, mutta näinhän se ei ole. Näen, että on ensisijaisen tärkeää, että se ei liiku ihmisten parissa ja asutetuilla alueilla, koska siinä on kuitenkin tämä turvallisuudentunne.

Tässä nyt on ollut jonkun verran viittauksia myös tähän tutkimukseen, että suomalaiset eivät tue kannanhoidollista metsästystä. Voin kyllä kertoa, että ainakin meidän kotikonnuilla se on ihan totaalisesti päinvastoin — tulee niin paljon yhteydenottoja, että nyt pitäisi aloittaa. Ehkä sekin tunne tässä on ollut, että ei pysty tekemään mitään. Tästä on puhuttu jo vuosikymmeniä, ja nyt tämä sitten etenee. Yleensä näissä tutkimuksissa on niin, että jos elää siinä suden lähetyvillä, tai susi elää lähellä ihmisiä, niin sitten kyllä todella tarkasti ja selkeästi vastustetaan susia ja tuetaan kannanhoidollista metsästystä. Tämä pätee varmaan monessakin eri suhteessa.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Jag vill alltså poängtera att vargen nog hör till vår fauna, men den hör inte hemma i tätbebyggelse. Man har flera gånger här jämfört med att en stor del av finländarna inte stöder stamvårdande jakt, men åtminstone i mina hemtrakter stöder man absolut stamvårdande jakt och hoppas att den ska inledas så snabbt som möjligt. Och som det brukar med sådana här beror det förstås på vilket sätt man frågar och sedan också om man har den här kontaktytan med vargen och ser den som ett hot. Hos oss rör den sig nu bland folket, och man vill agera snabbt. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

21.05 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu hyvältä, että olemme nyt tässä. Se kertoo siitä, että tämä talo pystyy vaikuttamaan asioihin ja luo uskoa maaseudun ihmisille, jotka ovat kymmenkunta vuotta pitäneet ääntä siitä, että he eivät voi jatkaa eloa maaseudulla, kun sudet tulevat pihoihin, tulevat jopa rakennuksiin sisään, estävät itsenäisen koirilla tapahtuvan metsästyksen mahdollisuuden, aiheuttavat tuhoja, estävät lasten normaalin kouluun menon niin, että joudutaan järjestämään koulukyytejä, ja on monenlaisia pelkoa ja harmia. Kiitän hallitusta siitä, että tämä esitys on tehty. Sille tietysti pohjan antoi se, että susi siirrettiin EU:ssa valiokunnan edellisen kauden lausuman mukaisesti liitteestä IV liitteeseen V. No, tämä olisi varmasti ollut vaikea saada tapahtumaan, ellei Ursula von der Leyenin poni olisi ollut suden hyökkäyksen kohteena, mutta summa summa-rum, kuitenkin Suomi oli myös aktiivisesti vaikuttamassa tähän, ja annan myös siitä kiitoksen.

Nyt kun valiokuntakäsittelyssä tämän suden kiintiömetsästyksen tulemme hoitamaan, kiintiömetsästyksen, jolla on tarkoitus hoitaa kantaa niin, että se pysyy Suomessa elinvoimaisena mutta sillä pystytään ehkäisemään vahinkoja, niin samalla kun hoidamme tämän, pitäisi hoitaa myös se eduskunnan edellisen kauden vaade, että kannanhoidollista metsästystä pitää pystyä tekemään muittenkin suurpetojen kohdalla, ja tämä on hienosti kirjoitettu hallitusohjelmaan. Toivon, että tämäkin asia ainakin askeleen eteenpäin loksauttaa. Meidän pystymme jo nyt esimerkiksi poronhoitoalueella tätä toimintaa paljon järkevämmin toteuttamaan. Kyse ei ole siitä, että halutaan suurpetoja saada sukupuuttoon. Kyse on siitä, että ihmisarkuus säilyy ja maaseudun rinnakkaiselo pystyy asiallisesti jatkumaan. Meillä on myös lausumia näistä kansalaisaloitteista valkoposkivanhan kohdalla, ja toivon, että nekin menevät maaliin, sillä silläkin puolella on erittäin hyviä kirjauksia.

Toivon, että tästä ei tulisi kovin suurta vastakkainasettelua ja turhaa pelon lietsontaa tämän susipopulaation kannalta, sillä meille Suomen johtava susiasiantuntija on todennut, että vaikka Suomesta joka ainut susi poistuisi, me saamme Venäjältä täydennystä niin, että kymmenen vuoden päästä tuo populaatio olisi jälleen elinvoimainen. Tämä lausunto on annettu edellisen koko valiokunnan läsnä ollessa, ja luotan hyvin paljon tähän sanontaan. Sen takia toisin on sitten se, miten luotan välttämättä Luonnonvarakeskuksen tutkimuksiin. On mielenkiintoista, että he eivät halua esimerkiksi lumijälkilaskentaa, mitä ovat vapaaehtoisesti esimerkiksi metsästysjärjestöt luvanneet tehdä, osallistua siihen, että resursseja ei kuluisi niin paljon, vaan tämä susipopulaatio ja sen elinvoimaisuus pohjautuvat tällaisiin mallinnuksiin, aivan samoin kuin se tutkimus, jonka perusteella takavuosina Luke väitti, että Suomessa ei koirasusia ole, ja sitten kun niitä on ilmentynyt, niin tästä on jouduttu pakittamaan, aivan samoin kuin siitä, että se populaatio ei lisääntyisi sieltä Venäjän puolelta, ja nyt viimeisin väite, että susipopulaatiot ovat kaksi täysin erillistä populaatiota itäisessä

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Suomessa ja läntisessä Suomessa ja niiden susien, jotka siitä faktisesti liikkuvat meidän maakuntiemme, keskisen Suomen yli, liikehdintää ei tapahtuisi. Toivottavasti tämäkin toetus joskus tulee oikeaksi.

Mutta kiitoksia ministerille, kiitoksia hallitukselle hyvästä työstä. Keskusta on tässä yhteistyössä mukana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

21.11 Krista Mikkonen vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Todellakin susi kuuluu Suomen luontoon, mutta koirahan ei sinänsä kuulu Suomen luontoon, eikä vastuullinen koiranomistaja tieten tahtoen vie koiransa juoksentelemaan susireviirille, koska suden luontaiseen käyttäytymiseen kuuluu se, että totta kai se poistaa sitten koiraeläimet oman laumansa reviiriltä. Siinä mielessä minä ymmärrän oikein hyvin sen, että metsästyskoirat ovat rakkaita perheenjäseniä ja niihin on vielä satsattu paljon ja niitä on koulutettu paljon, mutta minä ajattelen, että meidän täytyy varmistaa, että keksitään ja kehitetään keinoja niitten metsästyskoirien suojaamiseksi silloin, jos se koira täytyy ottaa sinne metsälle mukaan, vaikka ollaan susireviirillä.

Todellakin täytyy muistaa se, että kun puhutaan nyt luonnonvaraisesta eläimestä, sudesta, se kuuluu Suomen lajistoon ja on täällä todellakin erittäin uhanalainen. Sen takia tietysti se kova hinku, mikä täällä on sen metsästykseen — ja kyllä tässä osassa puheenvuoroista puhutaan nimenomaan ja on annettu kyllä ymmärtää niinkin, että ei haittaa, vaikka kaikki hävitettäisiin — tässä hieman ihmetyttää.

Sitten tässä otettiin esille metsäpeura ja ihmeteltiin, miksi metsäpeuran suojelusta ei olla huolissaan. Metsäpeura todellakin on myös Suomen kotoperäinen laji. Noin sata vuotta sitten se hävitettiin Suomen luonnosta, mutta se on tänne palannut. Metsäpeuran kanta on noin 2 800. Se on silmällä pidettävä laji. Se ei ole erittäin uhanalainen, kuten susi on. Siinänsä on tärkeitä, että me myös metsäpeuran kannasta huolehdimme. Siinä tietysti kaikkein tärkeintä olisi se, että me varmistaisimme, että näitä laajoja metsä- ja suomalaisia olisi jatkossakin jäljellä, koska se on juuri tämä metsätalous, tämä pirstoutuminen, joka on metsäpeuralle kaikkein suurin uhka. Toki myös pedot voivat kantaa jonkin verran verotaa, mutta jos mietitään, niin kyllähän susi ja metsäpeura ovat luontaisesti yhdessä eläneet täällä aikoinaan ja hyvin ovat pärjänneet.

Siinä mielessä minusta on tosi kiva kuulla, että metsäpeurasta ollaan täällä myös huolissaan, ja toivon, että sitten kun mietitään esimerkiksi niitä keinoja, miten me kehitetään meidän metsätaloutta yhä kestävämmäksi, niin tämä metsäpeurankin näkökulma olisi siinä keskustelussa mukana ja me kannustettaisiin mieluummin jatkuvapenteiseen metsänkasvatukseen ja toisaalta varmistettaisiin myös niitä laajoja suojelualueita, jotta nämä meidän metsäpeurat ja myös sudet voisivat siellä luontaisessa ympäristössä elää eikä tulisi myöskään painetta sitten tulla asutuksen piiriin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

21.14 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan tähän edelliseen puheenvuoroon viitaten kertoa kokemuksista, mitä petovahinkojen ehkäisy tarkoittaa ja miten haasteellista niitä on ehkäistä.

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Meillä on petoaitaa ehkä noin 15 hehtaarille, ja se on aikamoinen työmäärä. Se ei silti ole estänyt viisaiden petojen aitaukseen pääsyä. Samoin kokemukset esimerkiksi turvaliiveistä metsästyskoirilla eivät ole tuottaneet sillä tavalla hedelmää, että ne olisivat turvallisia. Se antaa varmasti lisää aikaa omistajalle saapua koiran luokse, jos tutka näyttää, että tilanne on siellä päällä ja uikutus kuuluu, ja voi olla, että koiran saattaa ehtiä pelastaa, mutta ei se sillä tavalla suojaa näiltä vahingoilta, minkä vuoksi tällä kiintiömetsästyksellä on erittäin tärkeä merkitys siinä, että saadaan näitä ongelmalaumoja poistettua.

Haluan kuitenkin nostaa esille sen, mistä Metsästäjäliitto on puhunut, että olisi järkevää ajoittaa tätä metsästystä syksylle, jolloin pystytään tunnistamaan sieltä laumasta nuoria yksilöitä, ja näin kohdistaa sitä muihinkin kuin pelkkään laumaan ja saada sitä ihmispelkoa laajemmalle alueelle. Nyt aika isoja susikeskittymäalueita jää ilman tätä kiintiömetsästystä, vaikkapa niin Pohjois-Savossa kuin koko itäisessä Suomessa, eli vetoomus myös tästä asiasta, mutta siihen varmaan voidaan sitten myöhemmin palata ja seuraavilla asetuksilla tätä muuttaa. Hyvä, että saadaan kuitenkin homma käyntiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

21.17 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ehkä koska edustaja Kalmari ei ollut tässä keskustelussa aiemmin mukana, niin haluan todellakin kertoa, että nostin aiemmissa puheenvuoroissani myös sen tarpeen, että näitä ennalta ehkäiseviä keinoja tulee kehittää ja lisätä. Esimerkiksi petoaitojen suhteen pitää miettiä, miten niistä saadaan toimivampia. Toisaalta ne kustannukset, ei vain siitä rakennusmateriaalista vaan myös siitä pystyttämisestä tulisi korvata, ja näitä erilaisia keinoja muutenkin kehittää. Se on ihan selvä. Samalla tavalla näiden koirien suojauksen osalta. Sitten yhtä lailla on tärkeätä, että nämä vahinkoja turvallisuusperusteiset luvat ovat sujuvia ja ne saa silloin, kun on tarvetta. Niissähän ei mitään ylärajaa ole, että sinänsä niitä voi tarpeen mukaan saada. Minusta tämä on tärkeätä, että meillä on nämä eri välineet käytössä.

Valitettavasti ne kokemukset siitä aiemmasta kannanhoidollisesta metsästyksessä vuosina 2015—2016 olivat sellaiset, että ne kyllä enemmän aiheuttivat ongelmia kuin ratkaisuja toivat siihen tilanteeseen, kun silloin nämä laumat hajosivat ja todellakin sitten nämä yksittäiset sudet lähtivät etsimään saalista pihoista. Tämä on tietysti se riski, mikä tässäkin nyt mahdollisesti on.

Toisekseen haluan vielä nostaa sen, mikä tässä tuli tuli aiemmissa puheenvuoroissa: nyt kun meillä ollaan asettamassa nämä kiintiöt, paljonko susia saa metsästä tämän kannanhoidollisen metsästyksen kautta, niin pitäisi samanaikaisesti varmistaa, että kun niitä on ja sitten näitä poikkeuslupia annetaan tai esimerkiksi liikenteessä lopetetaan vahingotettuja susia, niin me tiedetään se kokonaismäärä eikä tavallaan jouduta tilanteeseen, jossa näitä susia ammutaan nyt huomattavasti enemmän kuin on tässä kiintiössä ajateltu. Se pitäisi laskea tähän kiintiöön mukaan, jotta me varmistamme sen, että metsästyspaine ei ole liian raju, koska nyt jo tiedämme, että kannan koko on sellainen, että on hyvin vaikea uskoa, että se välttämättä tätä metsästystä kestää, varsinkaan kun meillä ei ole tässä lakiesityksessäkään minkäänlaisia arvioita siitä, mitä tämä metsästys tulisi tälle kannalle tekemään.

Tästähän todellakin puuttuvat kaikki vaikutusarviot, niin kuin tässä on ollut keskustelua, ja lainsäädännön arviointineuvosto on siitä huomauttanut. Todellakaan nyt kukaan hallituspuolueista tai muista puolueista, jotka tätä lakia kannattavat, ei ole ottanut mitään kantaa tähän, miten tässä nyt on näin päässyt käymään ja miten me voimme sallia, että täs-

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

tä eduskunnasta lähtee niin heikkoa lainsäädäntöä, että minkääntyyppeisiä vaikutusarvioita ei ole tehty ja josta lainsäädännön arviointineuvosto on antanut moitteet. Se on joutunut nyt tuomaan nämä moitteet tänne eduskuntaan, koska yleensä ne annetaan ministeriölle ja ministeriö korjaa sitten sitä esitystään, ennen kuin se antaa sen eduskunnalle, mutta nyt kun ministeriöllä on ollut niin kova kiire tämän esityksen kanssa, niin se ei sitä ehtinyt korjaamaan, vaan se on tuotu nyt tänne meille eduskuntaan.

Sen takia tässä tänä iltana on nyt tehty näitä esityksiä, että ympäristövaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan pitäisi tässä talossa se käsitellä, jotta saisimme edes sitä kautta enempi vaikutusarvioita tänne, tai sitten että maa- ja metsätalousvaliokunta sen lähettäisi takaisin ja vaatisi ministeriöltä siihen lisäyksiä niin, että tämä olisi asianmukainen laki teknisesti sillä tavalla niin kuin tässä talossa lainsäädäntöä tehdään, että vaikutusarviot ovat todellakin siinä lakiesityksessä mukana. Tästä ne puuttuvat tyystin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

21.21 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Otan vielä kantaa poikkeuslupaperusteiseen sudenmetsästykseseen. Meillä on ollut käytäntö, että käännösvirheen takia se on myönnetty yksilöitynä, mikä tarkoittaa sitä, että se on ollut erittäin haasteellista. Aika harvoin siellä enää verta suupielissä on, kun vaikka lampolaan on susi mennyt ja siellä tihutöitä tehnyt, ja on erittäin vaikeaa ollut saada se yksilöity susi poistettua. Sen lisäksi aina näihin aikoihin asti Tapiolan luonnonsuojeluyhdistyksen etäispesäkkeet ovat pöytälaatikkoyhdistyksinä valittaneet näistä luvista, ja ne ovat säännönmukaisesti sitten estyneet. Eli se käytäntöhän ei ole toiminut, vaan siellä asianomaiset, kärsijät, ovat sitten toimeentomana ja neuvottomana joutuneet seuraamaan sivusta, miten nämä asiat eivät etene, kun toimeenpanokielto on tullut päälle. Siksi tämä lainsäädäntö on hyvä ja tärkeä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 96/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 96/2025 vp

Hallituksen esitys HE 168/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 108/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain ja houloustoimesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 15/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 100/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 26/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta sekä verotusmenetelystä annetun lain 17 f §:n 2–4 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 25/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 143/2025 vp

Pöytäkirja PTK 119/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2025 pidettävään täysistuntoon.

30. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 3.12.2025 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.23.

Pöytäkirjan vakuudeksi: